

*Agatha
Christie*

**POIROT
ISTRAŽUJE**

Poirot istražuje

Poirot Investigates

Agatha Christie, 1924

Pustolovina sa "Zapadnom zvijezdom"

Stajao sam pokraj prozora u Poirotovim odajama i dokono promatrao ulicu.

— Čudno - tiho uskliknem.

— Što to, mon ami - mirno upita Poirot zavaljen u udobnom naslonjaču.

— Zaključite, Poirot, iz sljedećih činjenica! Mlada dama, bogato odjevena u blistavo krzno, s modernim šeširom, polako prolazi ulicom i zagledava kuće. Ne zna da je slijede tri muškarca i sredovječna žena. Pridružio im se i dostavljač koji upire u nju prstom i maše rukama. Kakva je to drama? Je li djevojka kradljivica, a njezini pratitelji detektivi koji je žele uhapsiti ili su oni nevaljalci i smišljaju kako napasti nevinu žrtvu? Što kaže veliki detektiv...

— Veliki detektiv pribjegava najjednostavnijem rješenju. Ustaje i odlazi do prozora. - I Poirot mi se pridruži kod prozora.

Uskoro se zasmijulji.

— Vaše činjenice su, po običaju, začinjene neizlječivom romantikom. To je gospođica Mary Marvell, filmska zvijezda. Prati je skupina obožavatelja koji su je prepoznali. En passant, mili moj Hastingsu, ona je toga itekako svjesna!

Nasmijem se.

— I sve je objašnjeno! Ali nećete dobiti nagradne bodove, Poirot. Riječ je o prepoznavanju.

— En verite! Koliko puta ste, mon cher, vidjeli Mary Marvell na filmskom platnu Zamislim se.

— Otprilike desetak puta.

— Ja - jedanput! A niste je prepoznali vi, nego ja. - Drukčija je u prirodi - odgovorim neuvjerljivo.

— Ah! Sacre! - uzvikne Poirot. - Očekujete li da se kočoperi londonskim ulicama u kaubojskom šeširu, bosih nogu, i s uvojcima poput irske curez Uvijek obraćate odviše pozornosti nebitnome! Prisjetite se slučaja plesačice Valerie Saintclair.

Pomalo uvrijeđeno slegnem ramenima.

— Utješite se, mon ami - mirnije će Poirot. - Ne mogu svi biti poput Herculea Poirota! Svjestan sam toga.

— Od svih ljudi koje poznajem, vi imate najbolje mišljenje o sebi! - zavapim napola u šali, napola ogorčeno.

— Što se tu može. Ljudi osjete kad su posebni! A i drugi tako misle o meni. Ako se ne varam, i gospođica Mary Marvell.

— Što...

— Bez sumnje. Dolazi ovamo. - Kako ste to zaključili.

— Jednostavno. Ovo nije otmjena ulica! U njoj nema traženih liječnika ili zubara, a ponajmanje modistica! Ali u njoj živi traženi detektiv. Oui, prijatelju, postao sam popularan, dernier cri! Ljudi vele: "Comment? Izgubio si zlatnu tabakeru Moraš otići malom Belgijancu. A, Predivan je! Svi idu k njemu! Coure! I dolaze! U gomilama, mon ami! I kad su posrijedi sitnice!"

— Začuje se zvono. - Što sam vam rekao? To je gospođica Marvell.

Poirot je imao pravo. Domaćica uvede američku filmsku zvijezdu. Ustanemo.

Mary Marvell bila je iznimno popularna filmska glumica. Nedavno je došla u Englesku u pratnji supruga, glumca Gregoryja B. Rolfa.- Vjenčali su se prije godinu dana u Sjedinjenim Državama. Ovo im je bio prvi posjet Engleskoj. Englezi su im priredili sjajan doček. Poludjeli su za Mary Marvell, njezinom divnom odjećom, krznima, draguljima, a osobito za velikim dijamantom koji je, u čast svoje vlasnice, nazvan "Zapadna zvijezda". O tom slavnom dijamantu bilo se isplelo puno istina i laži; govorilo se da je osiguran na pedeset tisuća funti.

Te pojedinosti prođu mi kroz glavu dok sam s Poirotom pozdravljao našu lijepu klijenticu.

Gospođica Marvell bila je niska, vitka, mladolika plavuša, velikih nevinih djetinjih plavih očiju.

Poirot joj ponudi sjesti. Ona odmah počne govoriti. - Monsieur Poirot, vjerojatno ćete me smatrati budalastom, ali lord Cronshaw sinoć mi je pričao kako ste sjajno razjasnili tajnu smrti njegova nećaka pa sam odlučila zamoliti vas za savjet. Možda je, kako kaže Gregory, riječ o neslanoj šali, ali nasmrt sam se zabrinula.

Zastane. Poirot je zračio ohrabrenjem.

— Nastavite, madame. Još ništa ne znam.

— Riječ je o pismima. - Gospođica Marvell otvori torbicu, izvadi tri omotnice i pruži ih Poirotu.

On ih pažljivo promotri.

— Jeftin papir. Ime i adresa brižljivo napisani velikim slovima. Pogledajmo što je unutra. - Izvadi papir.

Nagnem mu se preko ramena. Poruka se sastojala od jedne rečenice, brižljivo napisane velikim slovima poput adrese na omotnicama. Glasila je:

"Veliki dijamant je lijevo Božje oko i mora se vratiti gdje pripada."

Drugo pismo bilo je jednako sročeno, ali treće je bilo određenije:

"Upozorili smo vas. Niste poslušali. Dijamant će vam biti oduzet; dva dijamanta, lijevo i desno 8ožje oko, bit će vraćeni za punog mjeseca. Tako je zapisano."

— Prvo sam pismo shvatila kao šalu - objasni gospođica Marvell. - Nad drugim sam se zamislila. Treće je stiglo jučer, pa mi se učinilo kako bi slučaj mogao biti ozbiljniji no što sam pomislila.

— Pisma nisu stigla poštom.

— Ne, donio ih je osobno neki Kinez. To me i plaši. - Zašto.

— Jer je Gregory dijamant kupio od Kineza u San Franciscu prije tri godine.

— Madame, uvjereni ste da je riječ o dijamantu poznatom pod nazivom...

— "Zapadna zvijezda" - dovrši gospođica Marvell. - Tako je. Gregory se sjeća kako je za dijamant bila vezana stanovita priča, ali taj Kinez ništa nije htio reći.

Gregory veli kako je Kinez bio nasmrt uplašen i htio se što prije riješiti dijamanta.

Tražio je desetinu njegove vrijednosti. Gregov vjenčani dar.

Poirot zamišljeno kimne glavom.

— Priča je nevjerovatno romantična. A opet, tko zna? Hastingse, molim vas moj rokovnik.

Donesem mu ga.

— Voyons! - listao je Poirot. - Kad je pun mjesec? U petak. Za tri dana. Eh bien, madame, tražili ste moj savjet, pa ću vam ga dati. Ta belle histoire možda i jest neslana šala, ali možda i nije! Stoga vam savjetujem da dijamant do petka povjerite meni. Tad ćemo nešto učiniti.

Glumičino se lice smrkne i ona zbunjeno reče: Nažalost, to nije moguće.

— Imate ga sa sobom, hein? - Poirot zaškilji na nju. Djevojka je oklijevala, a zatim gurnula ruku u njedra i izvadila dug, tanak lančić. Otvorila je šaku. Na njezinu je dlanu ležao blještavi bijeli kamen u okviru od platine i "namigivao" nam.

Poirot se zadivi.

— Epatant! - promrmlja. - Dopuštate, madame? Uzme dijamant i pažljivo ga pregleda, pa joj ga vrati uz mali naklon. - Predivan kamen, besprijekoran. Ah, cent tonnerres! A vi ga_ nosite comme ça!

— Ne, gospodine Poirot, pazim na njega. U pravilu ga zaključavam u kutijicu za nakit i pohranjujem u hotelskom sefu. Odsjeli smo u hotelu Magnificent. Danas sam ga donijela kako bih vam ga pokazala.

— Ostavit ćete mi ga, n'est-ce pas? Poslušat ćete savjet tate Poirota?

— Gospodine Poirot, u petak idemo u Yardly Chase u posjetu lordu i lady Yardly.

Njezine me riječi nejasno podsjetile na govorkanja. Ali kakva? Prije nekoliko godina lord i lady Yardly posjetili su Sjedinjene Države. Govorilo se kako je njegovo gospodstvo, uz pomoć prijateljica, ondje živjelo prilično rasipnički. No to nije bilo sve. Ime lady Yardly spominjalo se u svezi s nekom filmskom zvijezdom iz Kalifornije. Pa da! Pukne mi pred očima. Gregoryjem B. Rolfom!

— Gospodine Poirot, otkrit ću vam malu tajnu - nastavi gospođica Marvell. - Vodimo poslovne razgovore s lordom Yardlyjem. Željeli bismo snimiti jedan komad u njegovu obiteljskom dvorcu.

— Yardly Chaseu? - živnem. - Engleskoj znamenitosti!

Gospođica Marvell kimne glavom.

— Da, to je staro feudalno zdanje. No traži visoku cijenu i ne znam hoćemo li se uspjeti dogovoriti, ali Greg i ja volimo spojiti posao sa zadovoljstvom.

— Oprostite mi, gospođo, ne možete li u posjet Yardly Chaseu bez dijamanta?

Oči gospođice Marvell nisu više bile dječje, već lukave i stroge.

— Želim ga ondje nositi.

— U zbirci obitelji Yardly ima poznatih dragulja, među njima i veliki dijamant - rekoh.

— Tako je - odreže gospođica Marvell.

Poirot promrmlja: - Ah, c'est comme ça! - Glasnije reče: - Znači da vi ili vaš suprug poznajete lady Yardly. - Ponovno je pogodio (tajanstvena sposobnost koju on naziva psihologijom).

— Gregory ju je upoznao prije tri godine pri posjetu američkom zapadu - reče gospođica Marvell. Ustručavala se, ali tad reče: - Čitate li Society Gossip?

Oboje posramljeno priznamo da ne čitamo.

— Pitam vas zato što su u ovoj broju objavili članak o poznatim draguljima. Vrlo je zanimljiv - reče i zašuti.

Ustanem, priđem stolu na drugom kraju sobe i donesem spomenuti časopis.

Ona ga uzme, nađe članak i počne naglas čitati:

"Među 'druge slavne dragulje može se ubrojiti "Istočna zvijezda", dijamant u vlasništvu obitelji Yardly. Predak današnjeg lorda Yardlyja donio ga je iz Kine. Za dijamant je vezana romantična priča koja kaže kako je taj kamen nekad bio desno oko nekoga božanstva. Drugi dijamant, jednakog oblika i veličine, bio je lijevo oko, pa priča kaže kako će i taj dijamant biti ukraden. "Jedno oko će na zapad, drugo na istok, dok se ne sastanu. Tad će se pobjedonosno vratiti božanstvu." Neobičan je slučaj da postoji kamen odgovarajućeg opisa, poznat pod nazivom "Zvijezda Zapada" ili "Zapadna zvijezda". Vlasnica je proslavljena filmska glumica, gospođica Mary Marvell. Bilo bi zanimljivo usporediti ta dva dijamenta."

Zašuti. - Epatant! - mrmlijao je Poirot. - Prvorazredna romantika! Vi se, gospodo, ne bojite? Niste praznovjerni? Ne bojite li se spojiti te sijamske blizance, pa da se pojavi Kinez i, dok se još niste snašli, odnese ih u Kinuz Govorio je šaljivim tonom, ali mi se učini da sam osjetio ozbiljan prizvuk.

— Uvjerena sam da dijamant lady Yardly nije ni upola dobar kao moj - reče Mary Marvell. - Uostalom, vidjet ćemo.

Ne znam što bi Poirot bio rekao, jer se u tom trenutku širom otvore vrata i prelijep mladić dugim koracima uđe u sobu. Od kovrčave crne kose do vrha lakiranih čizmica izgledao je kao pravi romantični junak.

— Mary, obećao sam doći po tebe - reče Gregory Rolf - i došao sam. Što kaže monsieur Poirot na naš problemčić? Neslana šala, zar ne?

Poirot se nasmije krupnom glumcu. Bili su čista suprotnost.

— Neslana šala ili ne, gospodine Rolf - suho će on - savjetovao sam vašoj štovanoj supruzi da u petak ne nosi dijamant u Yardly Chase.

— Slažem se s vama, gospodine. Već sam joj to rekao. Ali žensko k'o žensko, ne može podnijeti da druga žena zablista u većim

draguljima.

— Gluposti, Gregory! - odbrusi Mary Marvel) i zarumeni se od ljutnje.

Poirot slegne ramenima.

— Madame, ja sam vam rekao što mislim. C'est fini. Nakloni se i otprati ih do vrata.

— Ah! La, la - reče on vrativši se. - Histoire des femmes! Dobar suprug, pogodio je, tout de meme, ali nije bio obziran. Nimalo.

Ispričam mu što sam se sjetio. On je živahno kimao glavom.

— To sam i mislio. Ipak je u tome nešto čudno. Uz vaše dopuštenje, mon ami, prošetat ću. Molim vas, pričekajte me, neću dugo.

Zadrijemao sam na stolcu kad je domaćica pokucala na vrata i provirila u sobu.

— Gospodine, još jedna dama treba gospodina Poirota. Rekla sam joj da je izašao, ali kaže da će pričekati, jer je doputovala u London isključivo zbog njega.

— Gospođo Murchinson, uvedite je. Možda joj ja mogu pomoći.

Uđe spomenuta dama. Prepoznam je i srce mi poskoči. Fotografije lady Yardly prečesto su se pojavljivale u novinama da je ne bih prepoznao.

— Sjednite, lady Yardly - rekoh i ponudim joj stolac.' - Moj prijatelj, gospodin Poirot, je vani, ali brzo će se vratiti.

Zahvali mi i sjedne. Bila je puno drukčija od gospođice Mary Marvell, Visoka, tamnokosa, prodornih očiju i blijedog ponosnog lica, ali sjetnih usana.

Osjetim potrebu da zablistam. Zašto nez U Poirotovoj prisutnosti često se osjećam neugodno i ne mogu se pokazati u najboljem

svjetlu. A i ja nedvojbeno imam priličan dar za zaključivanje.
Nagnem se prema njoj.

— Lady Yardly - rekoh - znam zašto ste došli. Primili ste ucjenjivačka pisma u svezi s dijamantom?

Pogodio sam. Lady iskolači oči i probljedi. – Znete? - zaprepasti se.
- Kako?

Nasmiješim se.

— Logički zaključak. Ako je gospođica Marvell primila prijeteća pisma...

— Gospođica Marvell je bila ovdje?

— Ovaj trenutak je otišla. Dakle, ako je ona, vlasnica jednog od dvaju dijamanta blizanaca primila tajanstvena upozorenja, zacijelo ste ih primili i vi, vlasnica drugog. Jednostavno, zar ne? Primili ste čudne poruke?

Ustručavala se kao da ne zna treba li mi vjerovati. Sagne glavu i nasmiješi se u znak potvrde.

— Tako je - prizna.

— I vaša je osobno donio izvjesni Kinez?

— Ne, stigla su poštom. Recite mi, zar je i gospođica Marvell isto doživjelaz Prepričam joj jutrošnje događaje. Pozorno je slušala.

— Sve se poklapa. Moja su pisma kopija njezinih. Doduše, stigla su poštom, ali mirišu po kineskom tamjanu koji me odmah podsjetio na istok. Što to znači?

Zavrtim glavom.

— To moramo doznati. Imate li pisma kod sebe? Možda nešto doznamo sa žigova.

— Nažalost, uništila sam ih. Smatrala sam ih neslanom šalom. Misлите li da neka kineska banda pokušava vratiti dijamante? Zvuči nevjerojatno.

Ponovno smo pretresli činjenice, ali nismo uspjeli razriješiti tajnu. Napokon lady Yardly ustane.

— Mislim da ne trebam čekati gospodina Poirota. Vi mu sve ispričajte, molim vas. Puno hvala, gospodine...

Ispruži ruku.

— Kapetan Hastings.

— Naravno! Baš sam glupa. Vi ste prijatelj obitelji Cavendishz Mary Cavendish me poslala gospodinu Poirotu.

S uživanjem sam Poirotu ispričao što se dogodilo dok je izbivao iz kuće.

Priлично me oštro unakrsno ispitivao o pojedinostima našeg razgovora i između redaka sam osjetio kako mu nije drago što nije bio nazočan. Laskao sam si kako je mili Poirot malčice ljubomoran. Iz navike je umanjivao moje sposobnosti i mislim da mu je bilo krivo što nije našao razloga za kritiku. Bio sam zadovoljan sobom, iako sam to pokušavao sakriti kako ga ne bih razljutio. Uprkos njegovoj čudljivosti, bio sam duboko privržen svom čudnom malom prijatelju.

— Bien! - reče naposljetku čudnog izraza lica. Slučaj se razvija. Molim vas, dodajte mi Peerage s gornje police. - Prolista knjigu. - Ah, to! "Yardly. 10. vikont, sudionik burskog rata, tout ca n'a pas d'importance, oženio se 1907. godine plemenitom Maude Stopperton, četvrtom kćeri 3. baruna Cotterila"... hm, hm, hm... "dvije kćeri, roclene 1908. i 1910. Klubovi, prebivališta". Voila, to nam ne kazuje mnogo. Ali sutra ujutro vidjet ćemo milorda!

— Molim?

— Da. Nazvao sam ga telefonom.

— Mislio sam da ste digli ruke od tog slučaja!

— Gospođica Marve! I odbija poslušati moje savjete pa stoga nije moj klijent.

To činim iz vlastita zadovoljstva, zadovoljstva Herculea Poirota!
Moram se okušati u tome.

— I zbog vlastitog ste zadovoljstva lordu Yardlyju javili da dojuri u grad?

Neće mu biti drago.

— Au contraire, sačuvam li dijamant, trebao bi biti silno zahvalan.

— Zar zaista postoji vjerojatnost da ga netko ukrade? - upitam ga usrdno.

— Velika - smireno će Poirot. - Sve upućuje na to. - Ali kako...

Poirot me prekine laganim pokretom ruke.

— Ne sad, molim vas. Nemojmo praviti zbrku u glavi. Pogledajte kamo ste metnuli Peerage! Zar ne vidite da najviše knjige idu na najgornju policu, manje knjige na srednju i tako dalje. To je red, sustavnost, a to je Hastings, kako sam vam često govorio...

— Pamtim - rekoh i vratim spornu knjigu na njezino mjesto.

Lord Yardly bio je veseo, gromoglasan sportaš, crvena lica.
Ležernost ga je činila privlačnim i nadomještala nedostatak pameti.

— Sumnjiva rabota, gospodine Poirot. Ne mogu je uhvatiti ni za glavu ni za rep.

Moja žena, a čujem i gospođica Marvell, primile su čudna pisma. Što to znači?

Poirot mu pruži primjerak lista Society Gossip.

— Milorde, najprije mi kažite jesu li te činjenice uglavnom istinite?

Lord uzme časopis, Lice mu se smrači.

— Gluposti! - prasne. - S dijamantom nije povezana nikakva romantična priča.

Zapravo, mislim da je dijamant iz Indije. Nikad nisam čuo za priču o Kini.

— Dijamant se naziva "Istočna zvijezda". - Pa što - razljuti se on.

Poirot se jedva primjetno nasmiješi, ali ne odgovori .

— Milorde, molim vas, prepustite sve meni. Učinite li to, nadam se da ću otkloniti katastrofu.

— Vi mislite da u tim izmišljotinama ima istine?

— Hoćete li učiniti što sam vas zamolio? - Naravno, ali...

— Bien! Dopustite mi da vam postavim nekoliko pitanja. Dogovor u svezi s Yardly Chaseom je gotova stvar između vas i gospodina Rolfa?

— Govorio vam je o tome, ha? Ne, nije. - Zacrveni se. - Nešto ću vam priznati.

Gospodine Poirot, u životu sam učinio kojekakvih gluposti, do grla sam u dugovima, ali se želim izvući. Volim djecu, želim se popraviti i živjeti na imanju. Gregory Rolf mi nudi velik novac, dovoljno da se novčano oporavim. Ali ne želim to učiniti, mrzim pomisao da mi se glumačka rulja mota po dvorcu, ali vjerojatno ću morati, osim...

— Zašuti.

Poirot ga je napeto promatrao. - Imate još jednu mogućnost? Dopustite mi pogađati. Prodat ćete "Istočnu zvijezdu"?

Lord Yardly kimne glavom. - Tako je. U obiteljskom je vlasništvu nekoliko naraštaja, ali nije prijeko potreban, lako nije lako naći kupca. Hoffberg ga traži, ali ne nađe li ga uskoro, pući će bruka.

— Još jedno pitanje, perme?. Koji je plan draži lady Yardly?

— Protivi se prodaji dragulja. Znae kakve su žene. Svim je srcem za filmsko snimanje.

— Razumijem - reče Poirot. Zamisli se na trenutak, pa živahno ustane.

— Vraćate se u Yardly Chase? Bien! Nikome ni riječi, nikome, ali nas očekujte večeras. Doći ćemo poslije pet.

— Dobro, ali ne shvaćam...

— Ca n'a pas d'importance - ljubazno će Poirot. Želite sačuvati dijamant, n'est-ce pas?

— Da, ali...

— Učinite kako vam kažem. Zbunjeni plemić tužno napusti sobu.

Stigli smo u Yardly Chase u pola šest. Krenemo za dostojanstvenim batlerom u drvom obloženo predvorje u kojem se žario kamin. Ugledamo lijep prizor: lady Yardly i njezino dvoje djece, majčina tamna glava sagnuta nad dvije dječje plavokose.

Lord Yardly stajao je blizu njih i smiješio se.

— Monsieur Poirot i kapetan Hastings - najavi batler.

Lady Yardly se trgne. Njezin suprug nesigurno priđe Poirotu, očima zaiskavši upute. Mali Belgijanac bio je dorastao situaciji.

— Ispričavam se! Još istražujem slučaj Mary Marvell. Dolazi u posjet u petak, zar ne? Došao sam u obilazak kako bih provjerio je li sve sigurno. A htio sam i pitati lady Yardly sjeća li se žigova s pisama koje je primilaz Lady Yardly sa žaljenjem odmahne glavom. Nažalost, ne sjećam se. Baš glupo.

Nisam ih ozbiljno shvatila.

— Prespavat ćete kod nas? - upita lord Yardly.

— Milorde, ne bih vam želio smetati. Ostavili smo prtljagu u prenoćištu.

— Ništa zato - lord Yardly je dobro igrao svoju ulogu. - Poslat ćemo nekoga.

Ne, neće mi biti teško, zaista.

Poirot se dade nagovoriti. Sjedne pokraj lady Yardly i počne se upoznavati s djecom. Uskoro su zajedno skakutali po sobi, a i mene su uvukli u igru.

— Vous etes bonne mere - reče Poirot i uljudno se nakloni kad djecu protiv njihove volje odvede stroga guvernanta.

Lady Yardly zagladi raščupanu kosu.

— Obožavam ih - reče ganutim glasom.

— I oni vas, s razlogom! - Poirot se ponovno nakloni.

Odjekne gong i krenemo u sobe. U tom se trenutku pojavi batler noseći brzojav na pladnju. Preda ga lordu Yardlyju. On se ispriča, otvori ga i ukoči se.

Pruži ga supruzi. Pogleda u mog prijatelja.

— Trenutak, gospodine Poirot, mislim da biste ga vi trebali čuti. Šalje ga Hoffberg. Misli da je pronašao kupca za dijamant. Amerikanca,

koji sutra brodom odlazi u Ameriku. Večeras šalju nekog čovjeka kako bi pregledao kamen. Uspije li posao... - Izda ga moć govora.

Lady Yardly im okrene leđa. Držala je brzojav u rukama.

— George, nemoj ga prodati - reče tiho. - Tako je dugo u obitelji. - Pričeka odgovor, ali kad ga ne dobije, lice joj poprimi tvrd izraz. Slegne ramenima. - Moram se odjenuti. Pokazati "robu". - Okrene se Poirotu i lagano iskrivi lice. - Najružnija ogrlica na svijetu! George je puno puta obećao da će je presiožiti. - Ode iz sobe.

Za pola sata okupimo se u velikom salonu. Čekali smo gospodaricu kuće. Već je prošlo vrijeme za početak večere.

Začuje se šuštanje i lady Yardley pojavi se na vratima, blistava pojava u dugoj, bijeloj, svjetlucavoj haljini. Oko vrata blještali su dragulji. Rukom dotakne ogrlicu.

— Pogledajte što žrtvujem - reče veselo. Kao da je nestalo njezina neraspoloženja. - Pričekajte dok upalim veliko svjetlo pa ćete moći uživati u pogledu na najružniju ogrlicu u Engleskoj.

Prekidači su bili pokraj vrata, s vanjske strane. Ona ispruži ruku prema njima, ali se dogodi nešto nevjerojatno. Ugase se sva svjetla, zalupe vrata, začuje se prodoran ženski vrisak.

— Bože! - zavapi lord Yardly. - To je Maude! Sto se dogodilo?

Navrat-nanos potrčimo prema vratima, sudarajući se pritom u tami. Prošlo je nekoliko minuta dok smo našli vrata. I što smo ugledali! Onesviještenu lady Yardly na mramornom podu. Na njezinu bijelom vratu, na mjestu na kojem joj je netko strgnuo ogrlicu, crvenila se masnica.

Nagnemo se nad nju, ne znajući je li živa ili mrtva. Ona otvori oči.

— Kinez - bolno šapne. - Kinez?. Sporedna vrata. Lord Yardly poskoči na noge i prokune. Pođem za njim. Srce mi je ludo tuklo.

Ponovno Kinez! Sporedna vrata bila su mala vratašca u zidu, otprilike pet metara od mjesta tragedije. Kad smo stigli do njih, uzviknem. Blizu praga ležala je sjajna ogrlica koju je lopov ispustio u bijegu. Radosno se bacim na nju. Ali tad ponovno uzviknem. Pritrči lord Yardly. U sredini ogrlice zjapila je rupa. Nestala je "Istočna zvijezda"!

— Sad znamo na čemu smo - propentam. - To nije bio običan lopov. Došao je po dijamant.

— Kako je ušao? - Kroz ta vrata.

— Uvijek su zaključana.

Odmahnem glavom. - Sad nisu. Uvjerite se. - Povučem ih i ona se otvore.

Nešto zaleprša na podu. Sagnem se. Komadić svile i veza, otkinut s Kinezove odjeće.

— U trku se zakvačio za vrata - objasnim. - Požurimo, nije daleko odmaknuo.

Ali smo ga uzalud tražili. U mrkloj noći lupež je lako pobjegao. Nevoljko se vratimo i lord Yardly pošalje slugu po policiju.

Lady Yardly, za koju se Poirot pobrinuo vješto poput žene, dovoljno se oporavila kako bi ispričala što se dogodilo.

— Htjela sam upaliti drugo svjetlo - reče ona - kad me s leđa zaskočio muškarac. Strgnuo mi je ogrlicu s vrata tako snažnim pokretom da sam pala na pod kao pokošena. U padu sam vidjela kako bježi kroz sporedna vrata. Po repiću i izvezenoj odjeći shvatila sam da je Kinez. - Zadrhti.

Pojavi se batler. Tiho reče lordu Yardlyju: - Gospodin od gospodina Hoffberga. Kaže da ga očekujete.

— Mili Bože! - zavapi očajni plemić. - Moram ga primiti, što mogu. Ali ne ovdje, Mullingse, nego u knjižnici.

Povučem Poirota u stranu... - Da se vratimo u London?

— Zašto, Hastingsse?

— Pa - nakašljem se - krenulo je naopako. Rekli ste lordu Yardlyju da sve prepusti vama, kako će sve biti u redu, a dijamant vam iščezne ispred nosa!

— Istina - snuždi se Poirot. - Ne bih to mogao ubrojiti u veličanstvene uspjehe.

Njegove mi riječi izmame osmijeh na usta, ali nisam odustajao.

— Budući da smo, oprostite na izrazu, zabrijali, ne bi li bilo najbolje da odmah odemo?

— A večera, nedvojbeno ukusna večera koju nam je kuhar lorda Yardlyja pripremio?

— Ma kakva večera! - nestrpljivo ću ja. Poirot se užasne.

— Mon Dieu! U ovoj se zemlji odnosite prema gastronomskim užicima s kriminalnim nepoštivanjem.

— Još je jedan razlog zašto bismo se trebali vratiti u London - nastavim.

— A to je? - Drugi dijamant - rekoh tiše. - Od gospođice Marvell.

— Eh bien, pa što s njim?

— Zar ne shvaćate? - Zasmeta mi njegova neobičajena sporost shvaćanja. Što se dogodilo s njegovim bistrim umom? - Jedan imaju, potražiti će drugi.

— Tiens! - uzvikne Poirot. Odmakne se i zadržano me pogleda. -
Vaš mozak postaje čudesan, prijatelju! Nisam se toga dosjetio! Ali
ima vremena. Puni mjesec je tek u petak.

Sumnjičavo zavrtim glavom. Teorija o punom mjesecu nije me se
dojmila.

Uspijem uvjeriti Poirota i krenemo u London. lordu Yardlyju ostavimo
poruku s objašnjenjem i isprikom.

Predložio sam da odemo u hotel Magnificent i ispričamo gospođici
Marvell što se dogodilo, ali Poirot to strogo zabrani i reče kako to
možemo učiniti i ujutro.

Popustim nevoljko.

Ujutro se, začudo, Poirotu nije micalo iz kuće. Sumnjao sam da zbog
učinjene pogreške nerado nastavlja s radom na slučaju. Počnem ga
nagovarati, a on zadržavajuće razumno reče kako su pojedinci o
slučaju Yardly u novinama i kako Rolfovi znaju što bismo im mi mogli
reći. Nevoljko popustim.

Događaji su pokazali opravdanost mojih zlih slutnji. Oko dva sata
zazvoni telefon. Poirot se javi. Uz kratko Bien, j'y serai spusti
slušalicu i pogleda me.

— Sto mislite, prijatelju? - upita posramljeno i uzbuđeno. - Ukraden
je dijamant gospođice Marvell.

— Sto? - poskočim na noge. - A puni mjesec? Poirot ponikne
pogledom. - Kada?

— Jutros.

Tužno zavrtim glavom. - Da ste me barem poslušali. Imao sam
pravo.

— Čini se, mon ami - oprezno će Poirot. - iako kažu da izgled vara.

Požurimo taksijem do hotela Magnificent. Razbijao sam glavu o slučaju.

— Zamisao s punim mjesecom bila je pametna. Usmjerila je našu pozornost na petak kako bismo bili nespremni. Šteta da to niste shvatili.

— Ma foi! - bezbrižno će Poirot. Njegova ležernost je ponovno zasjala nakon kratke pomrčine.

Sažalim se na njega. Tako je mrzio neuspjehe.

— Glavu gore - utješim ga. - Imat ćete više sreće sljedeći put.

U hotelu nas odmah uvedu u upraviteljev ured. U njemu je sjedio Gregory Rolf s dva inspektora Scotland Yarda. Nasuprot njima sjedio je probljedjeli službenik.

Rolf nam kimne glavom.

— Objašnjavamo pojedinosti - reče on. - Nevjerojatno. Odakle tom tipu hrabrost?

Ispričali su nam sve pojedinosti u nekoliko minuta. Gospodin Rolf je izašao iz hotela u 11.15. U 11.30 u hotel je ušao gospodin toliko sličan njemu da nitko ništa nije posumnjao, i zatražio kutijicu s nakitom iz sefa. Potpisao je potvrdu o primitku i pritom ležerno rekao: - Potpis mi je malo čudan, ali sam ozlijedio ruku kad sam izlazio iz taksija. - Službenik se nasmiješi i reče da je razlika mala. "Rolf" se nasmije i reče: - Nemojte me optužiti da sam kradljivac. Dobivam prijeteća pisma od Kineza, a najgore je što imam oči kao Kinez.

— Pogledam ga - pričao je činovnik - i shvatim o čemu govori. Kutevi očiju bili su nakošeni prema gore, kao u istočnjaka. To prije nisam opazio.

— Prokletstvo, čovječe - zariče Gregory Rolf opažate li sada?

Covjek ga pogleda i trgne se.

— Ne, gospodine - reče. - Ne opažam. - I zaista, iskrene smeđe oči koje su ga gledale nisu bile nimalo istočnjačke.

Čovjek iz Scotland Yarda zastenje. - Hrabar tip. Mislio je kako bi netko mogao primijetiti njegove oči, pa je preduhitrio sumnju. Sigurno vas je promatrao kad ste izašli iz hotela i ušuljao se čim ste dovoljno odmaknuli.

— A kutijica za nakit? - upitam.

— Nađena je u hotelskom hodniku. Ukradena je jedino "Zapadna zvijezda".

Pogledavali smo se. Slučaj je bio neobičan, nestva ran. Poirot živahno ustane. - Bojim se da nisam puno pomogao - reče sa žaljenjem. - Može li se posjetiti gospođu?

— Sigurno se oporavlja od šoka - reče Rolf.

— Mogu li s vama progovoriti nekoliko riječi nasamo?

— Naravno.

Poirot se vrati za pet minuta.

— A sad, prijatelju - reče veselo - na poštu. Moram poslati brzojav.

— Kome?

— Lordu Yardlyju. - Preduhitri moja pitanja tako da me uhvati ispod ruke.

— Pođimo, mon ami. Znam kako se osjećate. Nisam se proslavio! Mogli ste se proslaviti umjesto mene. Bien! Priznajem. Zaboravimo taj nemili događaj i pođimo na objed.

Ušli smo u Poirotove odaje u četiri sata. Iz stolca pokraj prozora ustane lord Yardly. Bio je izmučen i izvan sebe.

— Dobio sam vaš brzojav i odmah sam došao. Bio sam kod Hoffberga, i oni ništa ne znaju o čovjeku koji je sinoć trebao doći, ni o brzojavu. Mislite li...

Poirot podigne ruku.

— Oprostite mi! Ja sam poslao brzojav i unajmio tog gospodina.

— Vi? Zašto? Molim? - Plemić je nemoćno zamuckivao.

— Htio sam ubrzati događaje - smireno objasni Poirot.

— Ubrzati događaje! Bože moj! - zavapi lord Yardly.

— I lukavstvo je uspjelo - veselo će Poirot. - Milorde, s velikim vam zadovoljstvom vraćam - ovo! - i glumačkim pokretom izvadi blještavi dijamant.

— "Istočna zvijezda"! - zaprepasti se lord Yardly. Ali ne shvaćam...

— Ne?- upita Poirot. - Nije ni važno. Vjerujte mi, dijamant je morao biti ukraden. Obećao sam vam da ću ga sačuvati i održao sam obećanje. Dopustite da zadržim za sebe svoju malu tajnu. Svakako prenesite moje najdublje štovanje lady Yardly i recite joj kako sam sretan da joj mogu vratiti dijamant. Beau temps, zar nez Doviđenja, milorde.

Sa smiješkom i uz bujiću riječi, čudesan čovječuljak atprati zbunjenog plemića do vrata.

— Poirot - rekoh - jesam li ja lud?

— Ne, mon ami, ali vam je mozak, kao i uvijek, zamagljen.

— Odakle vam dijamant? - Od gospodina Rolfa.

— Rolfa?

— Mais oui! Prijeteća pisma, Kinez, članak u Society Gossip, sve je to umotvorina domišljatog gospodina Rolfa! Dva dijamanta, tobože toliko slična. Bah!

Ne postoje. Postoji samo jedan! Nekad vlasništvo Yardlyjevih, tri godine vlasništvo gospodina Rolfa. Ukrao ga je jutros uz pomoć boje nanijete u kutove očiju! Moram pogledati njegove filmove, pravi je umjetnik, celui-!a!

— Ali zašto bi ukrao svoj dijamant? - zbunjeno upitam.

— Ima više razloga. Najprije se lady Yardly zabri nula.

— Lady Yardly?

— U Kaliforniji je bila često sama. Suprug se zabavljao izvan kuće. Gospodin Rolf bio je zgodan, izgledao romantično. Ali au fond, vrlo je poslovan, ce monsieur!

Zaveo je lady Yardly, pa je ucijenio. Suočio sam lady s istinom i priznala je. Klela se da nije otišlo dalje od tajnih sastanaka, u što ne sumnjam. Ali je Rolf imao pisma koja bi se mogla drukčije protumačiti.

Prestrašena prijetnjom rastave i mogućnošću da joj se oduzmu djeca, pristala je na sve što je tražio. Nije imala vlastitog novca pa je bila prisiljena dopustiti mu zamijeniti pravi dijamant imitacijom. Odmah mi je bila sumnjiva podudarnost datuma pojave "Zapadne zvijezde" s posjetom lady Yardly Americi.

Sve je išlo prema planu. Ali lord Yardly želi srediti svoje novčano stanje. I tad se javlja opasnost - prodat će dijamant. Otkrit će se zamjena. Lady piše Gregoryju Rolfu koji je stigao u Englesku. On je smiruje i obećaje kako će sve srediti, priprema se za dvostruku krađu. Tako će utišati lady koja bi mogla sve ispričati suprugu, što

našem ucjenjivaču nimalo ne bi odgovaralo, dobit će 50.000 funti osigurnine (aha, to ste zaboravili!) a imat će i dijamant!

Tad nastupam ja. Najavljuje se dolazak stručnjaka za dijamante. Lady Yardly, kao što sam i mislio, izvede krađu, i to dobro! Ali Hercule Poirot isključivo se drži činjenica. Što se zapravo dogodilo? Lady gasi svjetlo, zalupi vratima, baca ogrlicu pokraj vrata i vrisne. Prije toga je u svojoj sobi kliještima iščupala dijamant iz ogrlice.

— Ali vidjeli smo ogrlicu na njoj! - suprotstavim se. - Nismo. Rukom je sakrila dio na kojem je bila rupa. Komadić svile na vratima? Dječja igra! Čim je Rolf pročitao o krađi, izveo je svoju komediju. I odlično je odigrao!

— Što ste mu rekli? - upitam silno radoznao.

— Kako je Lady Yardly sve ispričala suprugu, kako sam ovlašten preuzeti dragulj i, ne preda li ga odmah, kako će se protiv njega pokrenuti sudski postupak.

Začinio sam to sitnim lažima koje su mi tog trenutka pale na pamet. Radio sam od njega što sam htio!

Zamislim se.

— Nije pošteno prema Mary Marvell. Izgubila je dijamant ne vlastitom krivnjom.

— Bah! - grubo će Poirot. - Osigurala si je odličnu reklamu. A to joj je jedino važno! Lady Yardly je drukčija. Bonne mere, tres femme!

— Da - rekoh neodlučno, jer nisam dijelio Poirotovo mišljenje o ženstvenosti.

— Vjerojatno joj je Rolf slao ta anonimna pisma.

— Pas du tout - živahno će Poirot. - Došla je potražiti moju pomoć po savjetu Mary Cavendish. Tad je čula da je Mary Marvell, njezina neprijateljica, bila ovdje pa se predomislila i iskoristila priliku koju ste

joj vi, prijatelju, ponudili. Bilo mi je dovoljno nekoliko pitanja kako bih shvatio da nije ona vama rekla za pisma, nego vi njoj! Iskoristila je to što ste joj rekli.

— Ne vjerujem - uzviknem uvrijedeno.

— Si, si, mon ami šteta što ne proučavate psihologiju. Rekla vam je da je uništila pisma? O la la, žena nikad ne baca pismo ako ne mora! Čak ni kad bi trebala!

— Lijepo - rekoh ljutito. - Učinili ste budalu od mene! Od početka do svršetka!

Lako je poslije biti pametan. Sve ima granice!

— Prijatelju, tako ste uživali, nisam imao srca razbiti vaše iluzije.

— Ovaj ste put prevršili mjeru.

— Mon Dieu! Kako se uzrujavate ni zbog čega, mon ami!

— Sad mi je dosta! - izađem i zalupim vratima. Poirot me izvrgnuo ruglu.

Potrebna mu je pouka. Dugo mu neću oprostiti. Naveo me da od sebe načinim potpunu budalu.

Tragedija na Marsdon Manoru

Nije me bilo nekoliko dana u gradu. Po povratku zateknem Poirota kako veže svoj mali putni kovčeg.

— A la bonne heure, Hastingse, bojao sam se da se nećete vraititi na vrijeme.

— Novi slučaj?

— Da, iako moram priznati da ne obećava puno. Osiguravajuće društvo Northern Union zamolilo me da ispitam smrt stanovitog gospodina Maltraversa koji je prije nekoliko tjedana kod njih osigurao život na iznos od 50.000 funti.

— Daz - rekoh znatiželjno.

— U polici je bila uobičajena klauzula o samoubojstvu. Počini li samoubojstvo, osigurnina se neće isplatiti. Gospodina je Maltraversa, sukladno propisima, pregledao liječnik Društva. Premda je bio čovjek poodmaklih godina, proglasili su ga prilično zdravim. No prošle srijede, prekjučer, tijelo gospodina Maltraversa pronađeno je na njegovu imanju u Essexu, Marsdon Manoru, a kao uzrok smrti navedeno je unutrašnje krvarenje. Ništa neobično da se u posfjednje vrijeme nije svašta govorkalo o financijskom stanju gospodina Maltraversa i da osiguravajuće društvo nije otkrilo kako je preminuli gospodin bio na rubu bankrota. To mijenja stvari.

Maltravers je imao lijepu mladu ženu pa se misli da je skupio sav raspoloživ novac i platio premiju na životno osiguranje u korist svoje supruge, a tad počinio samoubojstvo. To ne bi bio prvi slučaj. Moj prijatelj Alfred Wright, direktor Northern Uniona, zamolio me da ispitam činjenice. Rekao sam mu kako nisam optimist. Bio bih da ye umro od srca. Prestanak rada srca može se pripisati nesposobnosti mjesnog liječnika da otkrije uzrok smrti, no krvarenje je prilično određeno. Raspitat ćemo se. Hastingse, imate pet minuta za

pakiranje pa krećemo taksijem na željezničku postaju u Liverpool street.

Otprilike sat vremena poslije toga, sišli smo iz vlaka na maloj postaji u Marsdon Leighu. Raspitali smo se i doznali da je Marsdon Manor udaljen dva kilometra. Poirot odluči poći pješice. =

— Kakav nam je plan? - upitam.

— Najprije ćemo posjetiti liječnika. Provjerio sam; u Marsdon Leighu živi samo jedan liječnik, dr Ralph Bernard. Ah, evo njegove kuće.

Spomenuta kuća bila je bolja ladanjska kuća, odmaknuta od ceste. Na mjedenoj ploči kod ulaza pisalo je liječnikovo ime. Prijeđemo puteljak i pozvonimo.

Imali smo sreće. Došli smo u radno vrijeme, ali nije bilo pacijenata. Doktor Bernard bio je postariji gospodin, visokih ramena i pogrbljen, ugodno rastresen.

Poirot se predstavi, objasni svrhu svog posjeta i doda kako osiguravajuća društva moraju ispitati ovakve slučajeve.

— Naravno - rastreseno će doktor Bernard. - Bio je bogat, zacijelo se osigurao na velik iznos?

— Smatrate ga bogatim, doktore? Liječnik se iznenadi.

— Zar nije bio? Imao je dva automobila, Marsdon Manor je velika kuća za održavanje, iako mislim da ju je jeftino kupio.

— Doznali smo da je u posljednje vrijeme pretrpio velike gubitke - reče Poirot ne skidajući oka s liječnika. No liječnik samo tužno zakima glavom.

— Ma nemojte? Zaista? Tad će osigurnina dobro doći njegovoj supruzi. Lijepo i dražesno biće, ali je izgubila živce zbog tog tužnog događaja. Rastrojila se, sirotica. Pokušao sam je poštediti koliko sam mogao, ali šok se nije mogao izbjeći.

— Jeste li u posljednje vrijeme pregledavali gospodina Maltraversaz.

— Štovani gospodine, nikad ga nisam pregledao...

— Gospodin Maltravers je bio Christian Scientist^[1] ili nešto slično.

— Ali ste pregledali tijelo?

— Dakako. Po mene je došao vrtfar. - Uzrok smrti bio je očit.

— Nesumnjiv. Na ustima je bilo malo krvi, a unutrašnje krvarenje bilo je jače.

— Je li ležao na mjestu na kojem je nađen?

— Da, nitko nije dirao tijelo. Ležao je na rubu malog nasada. Čini se da je bio u lovu na vrane, jer je pokraj njega ležala puška za lov na te ptice. Krvarenje je bilo iznenadno. Sigurno čir.

— Da nije ustrijeljen?

— Gospodine!

— Oprostite mi - skrušeno će Poirot. - No ako me pamćenje ne vara, u slučaju nedavnog ubojstva, liječnik je najprije rekao kako je riječ o srcu, ali je promijenio iskaz kad mu je redarstvenik skrenuo pozornost na činjenicu da mrtvac u glavi ima rupu od metka!

— Na tijelu gospodina Maltraversa nećete naći rana od metaka - suho će doktor Bernard. - Gospodo, ako nemate drugih pitanja...

Shvatili smo poruku.

— Doviđenja i zahvaljujemo na ljubaznim odgovorima. Niste smatrali potrebnim izvršiti autopsiju?

— Ne! - Liječnika su spopali šklopci *.

— Uzrok smrti bio je očit! U mojem zanimanju smatramo kako ne treba nepotrebno uznemiravati obitelj pokojnog pacijenta.

Liječnik se okrene i zalupi nam vrata pred nosom.

— Hastingse, što mislite o doktoru Bernarduz - raspitivao se Poirot na putu prema Manoru.

— Stari magarac.

— Točno. Prijatelju, vaši su sudovi o ljudskoj naravi uvijek su pronicljivi.

Pogledam ga sumnjičavo, ali se činilo da ozbiljno misli. Oči mu zasjaje i on vragoljasto doda: - Kad nije riječ o lijepim ženama!

Pogledam ga hladno.

Vrata nam otvori sredovječna služavka. Poirot joj preda posjetnicu i pismo od osiguravajućeg društva za gospođu Maltravers. Uvede nas u malu primaću sobu i pođe obavijestiti gospodaricu. Prođe desetak minuta a tad se otvore vrata i vitak lik u udovičkoj odjeći pojavi se na pragu.

— Gospodin Poirot? - šapne.

— Madame! - Poirot poskoči kavalirski i požuri prema njoj. - Ne mogu vam reći koliko mi je žao da vas uznemirujem. Ali što mogu? Les affaires ne poznaju sućut.

Gospođa Maltravers dopusti mu da je odvede do stolca. Oči su joj bile crvene od plača, ali privremena izobličenaost nije mogla sakriti njezinu veliku ljepotu.

Imala je dvadeset sedam ili osam godina i izrazito plavu kosu, velike plave oči i lijepa napućena usta.

— Nešto u svezi s muževljevim osiguranjem, zar ne? Zar mi morate dodijavati tako brzo?

— Samo hrabro, draga gospođo. Hrabro! Vaš je pokojni suprug osigurao život na prilično visok iznos i u takvim slučajevima društvo mora provjeriti određene pojedinosti. O punomoćili su me da to učinim umjesto njih. Budite sigurni da će to biti na za vas najugodniji način. Molim vas, ispričajte mi ukratko događaje od prošle srijede.

— Presvlačila sam se za čaj. Uđe sobarica. Vrtlar je dotrčao u kuću. Našao je...

Glas joj zamre. Poirot joj sućutno pritisne ruku.

— Shvaćam. Dovoljno mi je! Vidjeli ste supruga tog poslijepodneva?

— Ne poslije ručka. Otišla sam pješice u selo kupiti poštanske marke a mislim da je on šetkao po posjedu.

— Gađao vrane?

— Da, sa sobom je ponio pušku za ubijanje vrana i iz daljine sam čula jedan ili dva pucnja.

— Gdje je ta puška?

— Mislim da je u predvorju.

Ona ih povede iz sobe, pronađe pušku i pruži je Poirotu koji je letimično pogleda.

— Dva ispaljena hica - reče i vrati je. - A sad, gospođo, ako bih mogao vidjeti...

Pristojno zašuti.

— Sluškinja će vas odvesti - promrmlja ona i odvrati pogled.

Pozove sobaricu i ova odvede Poirotu na gornji kat. Ja ostanem s dražesnom i ucviljenom ženom. Nisam znao trebam (i govoriti ili šutjeti. Izrekao sam jednu ifi dvije općenite primjedbe na koje ona rastreseno odgovori. Za nekoliko minuta pridruži nam se Poirot.

— Madame, zahvaljujem na ljubaznosti. Mislim da vas više nećemo uznemiravati. Zna li nešto o muževljevu financijskom položaju?

Ona odmahne glavom.

— Ništa. Glupa sam za poslove.

— Znači da nam ne možete reći zašto je tako naglo odlučio osigurati život?

Nije se prije osiguravao.

— Oženili smo se prije malo više od godinu dana. Zašto je osigurao život? Jer je zaključio kako neće dugo poživjeti. Predosjećao je svoju smrt. Mislim da je već jednom krvario, pa je znao da će sljedeće krvarenje biti kobno. Pokušavala sam raspršiti njegove crne slutnje, ali uzalud. Avaj, imao je pravo!

Suznih očiju, ona se dostojanstveno oprostila od nas. Poirot učini karakterističan pokret rukom dok srno hodali po kolnom prilazu.

— Eh bien, to smo obavili! Natrag u London, prijatelju, u ovom grmu ne leži zec.

Ipak...

— Što?

— Malo proturječje! Jeste li ga uočili? Niste? Život je pun proturječja, a naš gospodin nije si sam oduzeo život, nema otrova koji bi mu usta napunio krvlju. Ne, moram se pomiriti s činjenicom da je ovaj slučaj čist. Tko je ovo?

Visok mladić grabio je velikim koracima po kolnom prilazu. Prođe pokraj nas ne pogledavši nas; iako nije bio zle volje. Imao je suhonjavo, brončano lice osobe koja živi u tropima. Poirot potrči vrtlaru koji je počivao.

— Molim vas, tko je taj gospodin? Poznajete li ga?

— Ne sjećam mu se imena, gospodine, iako sam ga čuo. Proveo je ovdje noć prošlog tjedna. U utorak.

— Brzo, mon ami, slijedimo ga.

Požurimo za likom koji nam je odmicao. Ugledavši u crno odjeveni lik na bočnoj terasi, naša lovina naglo skrene a mi za njim i tako postanemo očevici susreta.

Gospođa Maltravers posrne i probljedi.

— Ti? - zaprepasti se. - Mislila sam da si na moru, na putu za istočnu Afriku?

— Od odvjetnika sam primio novosti koje su me zadržale - objasni mladić. - Moj stari ujak u Škotskoj neočekivano je umro i ostavio mi nešto novca. S obzirom na okolnosti mislio sam kako je bolje odgoditi put. Tad sam pročitao u novinama ove loše vijesti pa sam došaa vidjeti mogu li pomoći. Možda ćeš zatrebati pomoć.

Tad nas opaze. Poirot istupi i uz silne isprike objasni kako je ostavio štap u predvorju. Gospođa Maltravers nas prilično nevoljko upozna.

— Gospodin Poirot, kapetan Black. - U kraćem razgovoru Poirot je doznao da je kapetan Black odsjeo u Anchor Inn. Budući da se nije našao Poirotov štap (što me nije začudilo), Poirot se još nekoliko puta ispriča i mi se povučemo.

Vratimo se brzo u selo i Poirot krene prečicom do Anchor Inna.

— Ovdje ćemo ostati dok se ne vrati naš prijatelj kapetan Black - objasni on.

— Opazili ste kako sam naglasio da se vraćamo u London prvim vlakom? Možda ste pomislili kako to ozbiljno mislim. Opazili ste kako se lice gospođe Maltravers promijanilo kad je ugledala Blacka? Očito se neugodno iznenadila a on... eh bien, vrlo je privržen, zar ne?

— A bio je ovdje u utorak, noć uoči smrti gospodina Maltraversa. Hastingse, moramo se raspitati o kapetanu Blacku.

Za pola sata opazimo našu žrtvu kako se približava svratištu. Poirot izade, presretne ga i dovede u prostoriju.

— Pričao sam kapetanu Blacku o našoj zadaći objasni on. - Shvaćate monsieur le capitaine da bih silno želio saznati kakvo je bilo raspoloženje gospodina Maltraversa neposredno prije smrti a da pritom nepotrebno ne uznemiravam gospođu Maltravers postavljajući joj bolna pitanja. Bili ste ovdje uoči događaja i mogli biste nam pružiti vrijedne obavijesti.

— Učinit ću sve što mogu - odgovori mladi vojnik ali se bojim da nisam opazio ništa neobično. Iako je Maltravers bio stari prijatelj moje obitelji, nisam ga dobro poznao.

— Kad ste došli?

— U utorak poslijepodne. Otišao sam u grad rano u srijedu ujutro jer je moj brod trebao isploviti iz Tilburyja u podne. Ali sam doznao nešto zbog čega sam promijenio plan, kao što ste bez sumnje čuli kad sam objašnjavao gospođi Maltravers.

— Namjeravali ste se vratiti u istočnu Afriku?

— Da. Ondje sam od rata. Divna zemlja.

— Slažem se. O čemu se razgovaralo za večerom u utorak navečer?

— Ne znam. O uobičajenim temama. Maltraversovi su se raspitivali o mojima, a zatim smo razgovarali o njemačkoj ratnoj odšteti, pa se gospodin Maltravers raspitivao o istočnoj Africi, ispričao sam mu nekoliko priča i to bi bilo otprilike sve.

— Hvala.

Poirot zašuti pa reče blago: - S vašim dopuštenjem, proveo bih mali pokus.

Rekli ste nam sve što zna vaša svijest, a sad bih ispitao što zna vaša podsvijest.

— Psihoanaliza? - usplahiri se Black.

— Ma ne - razuvjeri ga Poirot. - Ja kažem riječ, pa vi odgovorite nekom drugom riječju i tako dalje. Bilo koju riječ, prvu koja vam padne na pamet. Da počnemo?

— U redu - pristane Black polako, ali nevoljko.

— Hastingse, zapisujte riječi, molim vas - reče Poirot. Iz džepa izvadi svoju veliku uru i metne je na stol. Počinjemo. Dan.

Stanka, a tad Black reče: - Noć.

Nakon nekoliko riječi počne brže odgovarati. – Ime? - reče Poirot.

— Mjesto.

— Bernard. - Shaw.

— Utorak. - Večera.

— Putovanje. - Brod.

— Zemlja. - Uganda.

— Priča. - Lavovi.

— Puška za vrane. - Farma.

— Pucanj. - Samoubojstvo.

— Slon. - Kljove.

— Novac. - Odvjetnici.

— Hvala vam, gospodine Black. Možda biste mi mogli posvetiti nekoliko minuta za otprilike pola sata?

— Naravno. - Mladi ga vojnik pogleda znatiželjno i obriše čelo.

— Hastingse - reče Poirot smiješeći se dok je zatvarao vrata. - Sve vam je jasno, zar ne?

— Ne znam kako to mislite.

— Zar vam ovaj popis riječi ništa ne kaže?

Zagledam se u njega, ali naposljetku zavrtim glavom. - Pomoći ću vam. Black je odgovarao prilično brzo, bez stanki, pa možemo zaključiti kako nije morao ništa skrivati. "Dan" i "noć" i "mjesto" i "naziv" su uobičajene asocijacije. Pravi je pokus počeo s Bernardom što bi ga podsjetilo na ovdašnjeg liječnika da ga je upoznao.

Očito nije. Povezao je "večeru" s "utorkom", ali "put" i "zemlju" povezao je s "brodom" i "Ugandom", čime je jasno pokazao kako mu je važniji odlazak nego dolazak u Englesku. "Priča" ga je podsjetila na "lavove", jer je vjerojatno o njima pričao za večerom. Nastavio sam s "puškom za vrane", a on je potpuno neočekivano odgovorio "farma". Kad sam rekao "pucanj", kao iz topa je odgovorio "samoubojstvo".

Asocijacija je jasna. Njemu poznata osoba počinila je samoubojstvo negdje na farmi puškom za vrane. Još se sjeća priča koje je ispričao za večerom, i mislim da ćete se složiti da valja pozvati kapetana Blacka i zamoliti ga da ponovi priču o samoubojstvu koju je ispričao za večerom u utorak navečer.

Black to spremno učini.

— Da, zaista sam im ispričao takvu priču. Neki se čovjek ustrijelio na farmi u Africi. Pucao si je u usta puškom za vrane, metak mu je

prošao kroz mozak.

Liječnici su se čudili, jer se ništa nije vidjelo osim malo krvi na ustima. Ali.. ?

— Kakve to veze ima s gospodinom Maltraversom? Pokraj njega su našli pušku za vrane.

— Mislite da ga je moja priča ponukala... ali to je užasno!

— Neka vas to ne uznemirava, ubio bi se ovako ili onako. Moram telefonirati u London.

Poirot je dugo razgovarao. Vрати se zamišljenog izraza lica. Poslijepodne je sam otišao u šetnju i tek je u sedam sati navečer izjavio kako više ne može izdržati i da mora priopćiti tu vijest mladoj udovici. Ja sam ionako bio na njezinoj strani.

Ostati bez prebitog novčića, i doznati da se njezin suprug ubio kako bi je zbrinuo, bio je težak teret. Potajice sam se nadao kako će je mladi Black utješiti kad joj mine prva bol. Očito joj se silno divi.

Razgovor s gospođom Maltravers bio je bolan. Uporno je odbijala povjerovati u činjenice koje joj je iznio Poirot. Kad se naposljetku uvjerila u njihovu istinitost, slomi se i gorko zaplače. Autopsija potvrdi sumnje. Poirot se sažali na sirotu ženu, ali unajmilo ga je osiguravajuće društvo, pa što je mogao učiniti? Na odlasku nježno reče gospođi Maltravers: - Madame, barem biste vi morali znati da mrtvi nisu mrtvi!

— Kako to mislite? - zamuca ona i raširi oči.

— Niste li sudjelovali u spiritističkim seansama? Vi ste medij.

— Već su mi to rekli. Valjda ne vjerujete u spiritizam?

— Madame, vidio sam čudnih stvari. Zna li da u selu govore kako je ova kuća ukleta?

Ona kimne glavom i u tome trenutku služavka najavi da je gotova večera.

— Zar nećete ostati na večeri?

Rado prihvatimo poziv, ali je naša prisutnost nije mogla otrgnuti od vlastitog bola.

Pojeli smo juhu kad se ispred vrata začuo vrisak i zvuk razbijenog posucla.

Skočimo na noge. Uđe služavka, rukom se držeći za srce.

— U hodniku je stajao čovjek.

Poirot istrči iz sobe, ali se brzo vrati.

— Nema nikoga.

— Zar nema, gospodinez - malaksalo će služavka. - Oh, kako me prestrašio!

— Ali zašto?

Ona počne šaptati.

— Pomislila sam.. da je gospodar. Izgledao je poput njega.

Gospođa Maltravers se uplašeno trgne a ja se sjetim starog praznovjerja kako samoubojica ne može počivati u miru. I ona je na to pomislila, jer uskoro vrisne i uhvati Poirota za ruku.

— Jeste li čuliz Tri kucaja na prozoru? Tako bi mi kucao kad bi prošao oko kuće.

— Bršljan - rekoh. - Bršljan je zastrugao po prozorskoj dasci.

Ali nas je sve obuzimao užas. Služavka se rastrojila i poslije jela gospođa Maltravers zamoli Poirota da ne ode odmah. Bojala se

ostati sama. Sjedili smo u malom salonu. Vjetar se pojačavao i nezemaljski stenjao oko kuće. Sobna vrata se dvaput otvore sama od sebe. Gospođa Maltravers čvrsto se uhvati za mene i prestrašeno uzvikne.

— Ah, ta vrata, začarana su! - napokon se razljuti Poirot. Ustane i zatvori ih, pa okrene ključ u vratima. Zaključat ću ih, eto!

— Nemojte - reče ona - jer ako se sad otvore..:

I nemoguće se dogodi. Vrata se polako širom otvore. Sa svog mjesta nisam mogao vidjeti prolaz, ali su ona i Poirot sjedili nasuprot njemu. Gospođa Maltravers prodorno vrisne i okrene se k njemu.

— Vidjeli ste ga... u prolazu? - zavapi.

On ju je zbunjeno gledao, pa odmahne glavom. - Vidjela sam ga, muža, i vi ste ga sigurno vidjeli. - Madame, ništa nisam vidio. Nije vam dobro, prenapeti ste.

— Dobro mi je, ja... Bože!

Svjetla zatrepere pa se ugase. U tami netko tri puta kucne po prozoru.

Gospođa Maltravers zastenje.

A tad ga ugledam!

Čovjek koga sam vidio na odru stajao je i gledao u nas, sjajeći u tami. Na ustima je imao krvi. Ispruži desnu ruku i iz nje kao da poteče blistava svjetlost.

Svjetlost zaobiđe mene i Pirota i padne na gospođu Maltravers. Ugledam njezino bijelo užasnuto lice, ali i još nešto!

— Poirot, zaboga! - poviknem. - Pogledajte joj desnu ruku. Potpuno je crvena!

Ona pogleda u svoju ruku i sruši se na pod.

— Krv - vikala je histerično. - Da, krv. Ja sam ga ubila. Ja. Pokazivao mi je kako se puca, a tad sam povukla obarač. Spasite me od njega, spasite! Vratio se!

Glas joj zamre u hropcu.

— Svjetlo - živahno će Poirot. Svjetla se upale kao čarolijom.

— Gotovo je - nastavi on. - Hastingse, čuli ste? I vi, Everette? Dopustite da vam predstavim gospodina Everetta, boljeg pripadnika glumačkog zvanja. Danas sam ga nazvao telefonom. Dobra šminka, zar ne? Slični pokojniku, a uz pomoć džepne baterije i fosforescencije dobro ga je oponašao. Hastingse, ne bih dodirivao njezinu desnu ruku. Crvena boja ostavlja tragove. Kad se ugasilo svjetlo, uhvatio sam je za ruku. Da, ne smijemo zakasnuti na vlak. Inspektor Japp je vani.

Neugodna noć, ali da mu ne bi bila dugočasna, povremeno bi kucnuo po prozoru.

Dok smo žustro pješaćili po kiši i vjetru Poirot reče: - Malo proturječje.

Liječnik je bio uvjeren kako je pokojnik pristaša Christian Science, a tko mu je to mogao reći osim gospođe Maltravers? A nama ga je prikazala kao čovjeka zabrinutog za zdravlje. Osim toga, zašto se toli ko neugodno iznenadila povratku mladog Blacka? I naposljetku, od žena se očekuje da pristojno izgledaju u koroti, pa mi se nisu svidjele ni teško našminkane vjeđe! Niste ih opazili, Hastingse? Ne?

Nikad ništa ne vidite!

— Razmišljao sam o dvjema mogućnostima. Je li Blackova priča nadahnula gospodina Maltraversa da počini domišljato samoubojstvo, ili je drugi slušatelj, gospođa Maltravers vidjela jednako domišljat način ubojstva? Bio sam skloniji ovom drugom

scenariju. Da bi se ubio na taj način, Maltravers bi morao okidač povući nožnim palcem. Da je Maltravers nađen s izuvenom čizmom, netko bi to spomenuo, jer takva bi neobična pojedinost svima upala u oči.

— Kao što rekoh, priklonio sam se teoriji kako je riječ o ubojstvu, a ne samoubojstvu, ali sam shvatio kako nemam ni najmanjeg dokaza. Stoga sam pripremio komediju koju ste vidjeli.

— Još ne shvaćam sve pojedinosti zločina - rekoh. - Počnimo ispočetka. Lukava spletkarica doznaje za mužev financijski debacle. Umorna od starijeg supruga za koga se udala isključivo zbog novca, nagovori ga da se osigura na velik iznos, a tad počne smišljati kako bi ostvarila svoju namjeru. Slučajno to dozna kroz čudnu priču mladog vojnika.

Sljedećeg poslijepodneva, uvjerena kako je monsieur le capitaine na debelom moru, ona i suprug šetaju posjedom. - Čudna je ona sinoćnja priča! - kaže ona. - Bi li se netko tako mogao ubiti? Pokaži mi je li to moguće!

— I on joj pokaže. Metne pušku u usta. Ona se sagne, položi prst na obarač i nasmije mu se. - Gospodine - kaže mu prpošno - a kad bih povukla obarač?

— Hastingsse! I povukla ga je!

Pustolovina s jeftinim stanom

U dosadašnjim slučajevima, Poirotova bi istraga počela od najvažnije činjenice, ubojstva ili pljačke, i nastavila se procesom logičkog zaključivanja do završne pobjedonosne odgonetke. U slučaju koji ću opisati nevjerojatan splet okolnosti počeo je od naizgled beznačajne zgrade koja je privukla Poirotovu pozornost do zlokobnih događaja na svršetku neobične potjere.

Proveo sam večer sa starim prijateljem, Geraldom Parkerom. Osim mene i domaćina bilo je još nekoliko gostiju i razgovor se poveo, kako se moglo i očekivati, o tome kako u Londonu naći stan. Kuće i stanovi bili su Parkerov hobi. Poslije rata stanovao je u najmanje pet stanova i kuća. Tek bi se negdje smjestio, a već bi se neočekivano "zapalio" za drugi stan, spakirao torbe i kovčege i preselio se. Selidbe bi mu najčešće donijele i novčanu dobit, jer je imao mudru glavicu za posao, ali ga je više od želje za zaradom vodilo ljubav za sportom. Pozorno smo slušali Parkera kao što početnici slušaju stručnjake. Tad dođe red na nas i svi počnu govoriti uglas.

Naposlijetku riječ preuzme gospođa Robinson, dražesna nevjesta koja je na večeri bila sa suprugom. Nisam ih poznavao, jer su Robinsonovi bili odnedavni Parkerovi znanci.

— Kad već govorimo o stanovima, gospodine Parker - reče ona - jeste li čuli kako smo imali sreće? Našli smo stan - napokon! U Montagu Mansions.

— Stanova ima koliko želiš - uz cijenu - reče Parker.

— Da, ali ovaj nije skup. Besplatno! Osamdeset funti godišnje!

— Ali... Montagu Mansions su u blizini Knightsbridgea, zar ne? U velikoj lijepoj zgradi. Ili je riječ o siromašnom rođaku iste zgrade u sirotinjskom predgrađu ?

— Ne, već o toj pokraj Knightsbridgea. Predivno!

— Predivno je prava riječ! Cudo! Ali u nečemu je "caka". Velike premije?

— Nema premije!

— Nema premija? Držite me! - zastenje Parker.

— Ali moramo kupiti pokućstvo - nastavi gospođa Robinson.

— Ah! - živne Parker. - Znao sam da ima "caka"! - Za pedeset funti. Već je prekrasno namješten!

— Predajem se - reče Parker. - Sadašnji stanari su ludaci dobrotvori.

Gospođa Robinson se uznemiri. Namršti čelo. - Čudno, zar ne? Ne mislite da je stan uklet?

— Nikad nisam čuo za uklet stan - odlučno izjavi Parker.

Gospođa Robinson nije bila uvjerena. - Ali nešto je čudno u tom stanu.

— Naprimjer? - uključim se u razgovor.

— Ah - reče Parker - probudili smo zanimanje našeg stručnjaka za zločine!

Gospođo Robinson, olakšajte si dušu i sve mu ispričajte. Hastings je veliki odgonetavatelj tajni.

Nasmijem se nelagodno, iako mi namijenjena uloga nije bila potpuno mrska.

— Čudno je možda pretjerana riječ, kapetane Hastingse. Dakle, otišli smo k trgovcima nekretninama, agenciji Stosser i Paul. Najprije smo ih zaobilazili jer su imali isključivo skupe stanove u Mayfairu, ali smo jednog dana ipak ušli - zlu ne trebalo! Nudili su nam stanove za četiri

ili pet stotina funti godišnje ili visoke premije. Kad smo već bili na vratima, spomenu taj stan za osamdeset funti, ali i kako ne bismo trebali ići ondje, jer se stan odavno izdaje i sigurno je iznajmljen ("razgrabljen" kako se službenik izrazio). Stanari znaju biti neposlovni i ne javiti im kad iznajme stan, pa oni šalju ljude, koji se ljute kad ih pošalju u već iznajmljen stan.

Gospođa Robinson konačno udahne zrak pa nastavi: - Zahvalimo se, složimo se s njihovim mišljenjem da je vjerojatno kasno, ali da ćemo, za svaki slučaj, ipak pogledati. Odmah smo otišli u Montagu Mansions taksijem. Stan broj 4 bio je na drugom katu. Dok smo čekali lift, siđe Elsie Ferguson, moja prijateljica. I oni su tražili stan. "Jednom sam negdje stigla prije tebe", reče. "Ali stan je već iznajmljen." Budući da je stan bio jako jeftin, mogli smo mu podići cijenu, pa čak i ponuditi premiju. Znam, reći ćete kako je to nepošteno, i stid me priznati, ali znate kako je tražiti stan.

Uvjerim je kako sam svjestan da u potrazi za stanom često prevladaju tamnije strane ljudske naravi nad uzvišenijim i da pritom vrijedi dobro poznato pravilo "tko jači, taj kvači".

— I tako se popnemo na drugi kat i, nevjerojatno ali istinito, stan uopće nije bio iznajmljen. Služavka nam pokaže stan, upoznamo se s gazdaricom i sve dogovorimo: useljenje odmah, plaćamo pedeset funti za pokućstvo, potpisujemo ugovor! - Gospođa Robinson po", bjedonosno zašuti.

— A gospođa Fergusonz - upita Parker. - Hastingse, da čujemo vaše zaključke.

— Jasno je, dragi moj Watsone - citirao sam - da je otišla u pogrešan stan.

— Kapetane Hastings, kako ste pametni! - zavidljivo reče gospođa Robinson.

Poželim da je Poirot ovdje. Kadšto mi se čini da podcjenjuje moje sposobnosti.

Priča je bila zabavna i ja je sljedećeg jutra ispričam Poirotu. Pobudio sam njegovo zanimanje. Raspitivao se o stanarinama u raznim dijelovima grada.

— Cudna priča - zamišljeno će on. - Hastingse, oprostite, ali moram u kratku šetnju.

Kad se vratio, oči su mu uzbuđeno caklile. Odloži štap na stol, brižljivo obriše rub šešira pa reče: - Mon ami, dobro da trenutačno nemamo posla. Možemo se potpuno posvetiti novom slučaju.

— O kakvom slučaju govorite?

— Neobičnoj jeftinoći novog stana vaše prijateljice gospođe Robinson.

— Poirot, ne mislite valjda ozbiljno!

— Najozbiljnije. Prijatelju, stanarina za druge stanove u toj kući je 350 funti.

Provjerio sam kod trgovaca nekretninama. A taj se stan izdaje za osamdeset funti.

Zašto?

— Nešto nije u redu s njim. Možda je uklet, kako je rekla gospođa Robinson.

Poirot nezadovoljno zavrti glavom.

— Zatim, prijateljica joj je rekla da je stan iznajmljen, a zatim (gle čuda!) više nije!

— Morat ćete se složiti s mojim zaključkom kako je njezina prijateljica otišla u pogrešan stan. To je jedino objašnjenje.

— Hastingse, možda imate pravo, ali možda i nemate. Puno je ljudi došlo pogledati stan, a ipak je usprkos iznimnoj jeftinoći bio slobodan

kad je došla gospođa Robinson.

— To potvrđuje kako nešto nije u redu s njim.

— Gospođa Robinson nije primijetila ništa čudno, zar ne? Hastingse, je li vam se ona učinila poštenom ženom?

— Divno stvorenje!

— Evidemment! jer vam je oduzela moć govora. Opišite mi je, molim vas.

— Visoka i lijepa, prekrasne crvenkaste kose.

— Uvijek ste bili slabi na crvenu kosu! - promrmlja Poirot. - Nastavite.

— Plave oči, vrlo lijep ten i to je sve - zaključim nespretno.

— A suprug?

— Simpatičan, ali ništa posebno. - Tamnokos ili plavokos?

— Ne znam, nešto između, obično lice. Poirot kimne glavom.

— Da, na stotine običnih muškaraca, a vi ionako s više simpatije i razumijevanja opisujete žene. Znete li nešto o tim ljudima? Poznaje li ih Parker dobro?

— Nedavno su se upoznali. Ali Poirot, ne mislite valjda...

Poirot podigne ruku.

— Tout doucement, mon ami. Jesam li rekao da nešto mislim? Kažem samo kako je priča čudna. Ne znate nikakve pojedinosti, Hastingse? Ni gospodino ime?

— Zove se Stella - rekoh ukočeno - ali ne shvaćam...

Poirot se zasmijulji. Nešto ga je silno zabavljalo. - Stella znači zvijezda, zar ne? Divno!

— Ali....

— A zvijezde sjaje!' voila! Hastingse, smirite se. Izgledate kao uvrijeđena usidjelica. Pođimo u Montagu Mansions i raspitajmo se malo.

Spremno pođem s njim. Mansions su bile lijepe zgrade u odličnom stanju.

Uniformirani vratar sunčao se na pragu i Poirot mu se obrati.

— Oprostite, stanuju li ovdje gospodin i gospođa Robinson?

Vratar je bio šutljivac kiselo ili sumnjičavo raspoložen. Ne pogledavši nas zamumlja:

— Broj 4. Drugi kat.

— Zahvaljujem. Kako dugo stanuju ovdje?

— Šest mjeseci.

Začudim se. Opazim Poirotov zlobni smiješak.

— Nemoguće! - zavapim. - Sigurno ste pogriješili. - Šest mjeseci.

— Sigurni ste? Gospođa je visoka, crvenkaste kose i...

— To je ta - reče vratar. - Doselili su za Miholje, prije šest mjeseci.

Izgubi zanimanje za nas i vrati se polako u predvorje. Izađem za Poirotom.

— Eh bien, Hastingsez - lukavo će moj prijatelj. Jeste li još uvjereni da čarobne žene uvijek govore istinu?

Nisam odgovorio.

Poirot skrene u Brompton Road prije no što sam ga uspio upitati što smjera i kamo idemo.

— U ured za iznajmljivanje stanova; Hastingsse. Silno želim stan u Montagu Mansions. Ne varam li se, ondje će se uskoro dogoditi nekoliko zanimljivih stvari.

Imali smo sreće. Namješten stan broj 8, na četvrtom katu, mogao se unajmiti za deset gvineja tjedno.

Poirot ga unajmi na mjesec dana. Kad smo izašli, on prekine moje prosvjede:

— Zarađujem! Zašto si ne bih nešto priuštio? Hastingsse, imate li pištolj?

— Imam - odgovorim uzbuđeno. - Mislite li...

— Da će vam trebati? Moguće. Sviđa vam se ta pomisao? Kao i sve spektakularno i romantično.

U subotu smo uselili u naš privremeni dom. Stan je bio zgodno namješten. Bio je točno dva kata iznad stana Robinsonovih.

U nedjelju poslijepodne Poirot ostavi širom otvorena vrata. Kad se ispod nas začulo lupanje vratima, brzo me pozove.

— Pogledajte preko ograde stuba. To su vaši prijatelji? Pazite da vas ne vide.

Istegnem vrat i pogledam preko ograde stubišta.

— Oni - šapnem negramatički.

— Dobro. Pričekajte.

Poslije pola sata, pojavi se mlada žena u sjajnoj i živahnoj odjeći. Poirot zadovoljno uzdahne i na prstima se vrati u stan.

— C'est ca. Poslije vlasnika i vlasnice, izašla je i služavka: Stan je prazan.

— Sto ćete učiniti? - upitam bojažljivo.

Poirot zabrza u ostavu i izvuče uže iz okna za ugljen.

— Spustit ćemo se u kantama za ugljen - objasni veselo. - Nitko nas neće opaziti. Nedjeljni koncert, nedjeljni poslijepodnevni izlazak i naposljetku nedjeljni san poslije nedjeljnog ručka s le rosbif, sve će to odvratiti pozornost s Herculea Poirota. Pođimo prijatelju.

On uđe u drvenu napravu a ja oprezno za njim.

— Hoćemo li provaliti u stan\$ - upitam sumnjičavo. Poirotov odgovor nije me utješio: - Ne danas odgovori.

Povlačeći uže, polako se spustimo do drugog kata.

Poirot zadovoljno uzvikne primijetivši da su drvena vrata okna otvorena.

— Vidiš? Nikad danju ne zatvore ta vrata. A svatko se može spustiti ili popeti poput nas. Noću zaključavaju, pa se moramo osigurati.

Iz džepa izvadi alat i vješto se prihvati posla kako bi se zasun mogao podići iz dizala. Potrajalo je to približno tri minute. Poirot vrati alat u džep i popnemo se u naš stan.

U ponedjeljak Poirot nije bio kod kuće cijeli dan. Navečer se vrati i zavalu u stolac. Zadovoljno uzdahne.

— Hastingsse, da vam ispričam priču koja će vam se svidjeti i podsjetiti vas na omiljeni film?

— Pričajte - nasmijem se. - Pretpostavljam da je riječ o istinitoj priči, ne o uzletu vaše mašte.

— Dovoljno je istinita. Inspektor Japp iz Scotland Yarda posvjedočit će o njezinoj istinitosti jer je došla do mojih ušiju njegovim ljubaznim posredstvom.

Poslušajte, Hastingse. Prije šest mjeseci iz izvjesnog su vladinog ureda u Americi ukradeni važni mornarički dokumenti o položaju najvažnijih lučkih obrambenih postrojenja, a za koje bi mnoge vlade, primjerice japanska, dale popriličan iznos.

Posumnjalo se na mladića po imenu Luigi Valdarno, podrijetlom Talijana, nižeg službenika u tom uredu koji' je nestao kad i dokumenti. Nećemo znati je li ih Luigi Valdarno ukrao ili nije, jer je pronađen dva dana poslije u istočnom dijelu New Yorka prostrijeljene glave.

Dokumenti nisu bili kod njega. Luigi Valdarno viđao se s izvjesnom gospođicom Elsom Hardt, mladom opernom pjevačicom koja je živjela s bratom u Washingtonu.

Ništa se ne zna o prošlosti gospođice Else Hardt a nestala je otprilike u vrijeme Valdarnove smrti. S razlogom se sumnja kako je ona zapravo međunarodna špijunka koja je počinila mnoga nedjela pod različitim imenima. Američka tajna služba pokušavala joj je ući u trag, a istodobno je pratila Japance koji su živjeli u Washingtonu. Bili su sigurni da će, kad zamete tragove, Elsa Hardt stupiti u vezu sa spomenutom gospodom. Jedan od njih prije dva tjedna neočekivano je otputovao u Englesku, pa se misli da je Elsa Hardt u Engleskoj. - Poirot zastane i tiho doda:

— Službeni opis Else Hardt glasi: visoka 168 cm, oči plave, kosa crvenkasta, blijede puti, ravnog nosa, nema osobitih znakova.

— Gospoda Robinson! - zaprepastim se.

— Mogla bi biti - dopuni me Poirot. - Doznao sam i kako se crnomanjast muškarac, stranac, raspitivao za stanare stana broj 4. Mon ami, bojim se da ćete noćas morati zaboraviti na rani počinak i pridružiti mi se u cjelonoćnom bdjenju u tom stanu, naoružani vašim odličnim revolverom, bien entendu!

— Nego što! - oduševljeno kliknem. - Kad počinjemo?

— Ponoćni je sat i svečan i prikladan. Prije toga se ništa neće dogoditi.

Točno u ponoć, tiho se ušuljamo u okno i spustimo na drugi kat. Poirot je petljao oko vratašca, ona se otvore i popnemo se u stan. Iz okna prijeđemo u kuhinju gdje se udobno smjestimo u dva stolca i širom otvorimo vrata predvorja.

— Sad ćemo čekati - zadovoljno će Poirot i sklopi oči.

Čekanje mi se učini beskonačnim. Bojao sam se zaspati. Kad mi se činilo da sjedim osam sati, a zapravo sam sjedio sat i dvadeset minuta, začujem jedva čujno grebanje. Poirot me dotakne rukom. Oprezno pođemo u predvorje iz kojeg su dopirali čudni zvukovi. Poirot pri nese usne mom uhu.

— Ispred ulaznih vrata. Reže bravu. Kad vam dam znak, ali ne prije, zaskočite ga s leđa i čvrsto ga držite. Pazite se, imat će nož!

Uskoro se začuje kako se nešto lomi i kroz rupu na vratima ugledamo svjetlo.

Svjetlo se odmah ugasi, vrata polako otvore. Poirot i ja se priljubimo uza zid.

Muškarac prođe pokraj nas. Čuli smo njegovo disanje. Upali bateriju, a Poirot mi sikne u uho: - Allez.

Zajedno ga zaskočimo. Poirot brzim pokretom omota provalnikovu glavu laganim vunanim rupcem a ja ga uhvatim za ruke. Sve se

odigralo brzo i tiho.

Oduzmem mu nož, a Poirot mu spusti rubac s očiju i čvrsto mu ga zategne preko usta. Podignem revolver kako bi ga on vidio i shvatio da mu je otpor beskoristan.

Čovjek se prestane opirati. Poirot se sagne i počne mu brzo šaptati na uho. Čovjek zakima glavom. Poirot krene iz stana i počne silaziti niz stube. Naš zarobljenik pođe za njim a ja posljednji s revolverom. Kad smo izašli na ulicu, Poirot mi se okrene.

— Taksisti čeka iza ugla. Dajte mi revolver. Neće nam više biti potreban.

— Ako pokuša pobjeći? Poirot se nasmiješi: - Neće.

Vratim se u taksiju. Na neznančevoj glavi nije bilo rupca i ja se trgnem.

— Nije Japanac - šapnem Poirotu.

— Hastings, uvijek ste imali odličan dar zapažanja! Ništa vam ne može promaknuti. Ne, nije Japanac, nego Talijan.

Uđemo u taksiju i Poirot vozaču da adresu u St. John's Wood. Bio sam potpuno zbunjen, ali nisam pred našim zarobljenikom htio pitati Poirota kamo idemo. Ništa nisam razumio.

Izađemo ispred male kuće odmaknute od ceste. Pripit je pješak glavinjao po pločniku i gotovo se sudario s Poirotom, koji mu nešto skreše. Nas trojica popnemo se po stubama do ulaza. Poirot pozvoni i da nam znak da se odmaknemo ustranu.

Nitko ne otvori vrata i on ponovno pozvoni. Zatim dohvati alku. Žestoko je njome udarao nekoliko minuta.

Iznad prozorčića se pojavi svjetlo i vrata se oprezno odškrinu.

— Kog vruga hoćetez - đtrogo upita muški glas. - Trebam liječnika. Žena mi je bolesna.

— Ovdje nema liječnika.

Muškarac je htio zatvoriti vrata, ali Poirot spretno gurne nogu. Pretvorio se u karikaturu bijesnog Francuza.

— Kako to mislite, nema liječnika? Tužit ću vas. Morate poći! Stajat ću ispred kuće, zvoniti i kucati čitavu noć.

— Dragi gospodine - vrata se otvore i muškarac, odjeven u kućni haljetak i papuče, korakne prema Poirotu kako bi ga umirio i pritom se nervozno osvrne.

— Pozvat ću policiju - reče Poirot i okrene se kao da će sići niz stube.

— Nemojte, zaboga! - Muškarac pojuri za njim. Poirot ga spretno gurne i muškarac zatetura niz stube. Nas troje uletimo u kuću i zabravimo vrata.

— Brzo, ovuda. - Poirot krene u najbližu sobu i upali svjetlo. - A ti - iza zavjese.

— Si, Signor - reče Talijan i brzo se sakrije iza ružičastog baršuna koji je uokvirivao prozorsku udubinu.

U posljednji trenutak. Čim je zamaknuo iza zavjesa, neka žena uleti u sobu.

Visoka, crvenkaste kose, vitka, omotana u žarko crveni kimono.

— Gdje mi je muž? - podvrisne uplašeno ih pogledavši. - Tko ste viz Poirot joj se nakloni.

— Nadamo se da vam se suprug neće prehladiti. Ima papuče na nogama, a kućni haljetak mu je topao. - Tko ste vi? Što radite u mojoj kući?

— Istina je da se nismo imali zadovoljstvo upoznati, madame. Osobito zato što je jedan od nas doputovao iz New Yorka kako bi se s vama sreo.

Zavjese se razdvoje i Talijan izađe. S užasom opazim da maše mojim revolverom koji je Poirot nepažnjom ostavio u taksiju.

Žena vrisne i okrene se kao da će pobjeći, ali je Poirot stajao ispred zatvorenih vrata.

— Pustite me proći - podvrisne. - Ubit će me.

— Tko je ucmeкао Luigija Valdarna? - grubo upita Talijan mašući oružjem kojim nas odgurne. Nismo se usudili pomaknuti.

— Poirot, ovo je užasno. Što da učinimo? - zavapim.

— Bit će mi drago kad biste manje pričali, Hastingse. Budemo li šutjeli, uvjeravam vas da nas naš prijatelj neće ubiti.

— Sigurni ste? - reče Talijan i neugodno se isceri. Žena se munjevito okrene prema Poirotu.

— Sto želitez Poirot se nakloni.

— Mislim da nije potrebno vrijedati inteligenciju gospođice Else Hardt.

Brzim pokretom žena pograbi velik crni jastučić u obliku mačke koji je služio kao pokrivač za telefon.

— Zašiveni su u podstavi.

— Pametno - prizna Poirot. Odmakne se od vrata.

— Laku noć, madame. Zadržat ću vašeg njujorškog prijatelja dok ne pobjegnute.

— Koji mulac! - urlikne veliki Talijan, podigne revolver i opali nasumce u ženu.

Bacim se na njega.

Ali oružje bezopasno škljocne i Poirot mi blago prigovori.

— Nikako da se pouzdate u svojeg starog prijatelja, Hastingse. Ne bih dopustio da mi prijatelji nose nabijene revolvare. Ne, ne, mon ami. - To je rekao Talijanu koji je žestoko psovao. Poirot mu prigovori:

— A koliko sam učinio za tebe! Spasio te od vješala. Nemoj misliti da će naša lijepa gospođa umaknuti. Ne, kuća je pod prismotrom i sprijeda i straga. Ušetat će ravno u naručje policije. Nije li to utješna pomisao? Da, možete otići. Ali pazite se.

Ja... ah, već je otišao! A moj prijatelj Hastings gleda me prijekorno. Ali sve je tako jednostavno! Od početka je bilo jasno kako su između nekoliko stotina kandidata za stan broj 4 u Montagu Mansions baš izabrali Robinsonove. Zašto? Po čemu su se oni izdvajali i to na prvi pogled? Izgledom? Ništa osobito. Znači imenom!

— Ali prezime Robinson nije neobično - rekoh. Cesto prezime.

— Ah! Saprستي, točno! U tome je stvar. Elsa Hardt i njezin suprug ili brat ili što već jest, došli su iz New Yorka i uzeli stan pod imenom gospodin i gospođa Robinson. Jednog dana doznaju kako im je u trag ušlo tajno društvo, mafia ili camorra, kojoj je nedvojbeno pripadao Luigi Valdarno. Što čine? Dosjete se silno jednostavnoj zamisli. Znali su da ih njihovi progonitelji ne poznaju osobno. Što može biti jednostavnije? Ponude stan po smiješno niskoj cijeni.

Među tisućama mladih parova u Londonu koji traže stan, mora biti i nekoliko Robinsona. Potrebno je samo čekati. Pogledate li u telefonski imenik pod prezime Robinson, vidjet ćete da je svjetlokosa gospođa Robinson morala naići. Što će se dogoditi tadaz Stiže osvetnik. Zna prezime, zna adresu. Napada! Osveta je izvršena, a

gospođica Elsa Hardt se ponovno izvukla! Hastingse, morate me upoznati s pravom gospođom Robinson, prekrasnim iskrenim stvorenjem! Što će pomisliti kad nađu provaljen stanz Moramo se brzo vratiti. Cini se da su stigli Japp i prijatelji.

Alka zatutnji.

— Kako znate za ovu adresu? - upitam Poirota dok smo išli u predsoblje.

— Pratili ste prvu gospođu Robinson kad je izašla iz stana?

— A la bonne heure, Hastingse. Napokon se služite sivim stanicama. Pripremio sam malo iznenađenje za Jappa.

Tiho otvori vrata i gurne mačkinu glavu pa vrisne: _ Mlau!

— Ah, to se gospodin Poirot šali! - uzvikne Japp kad ugleda Poirotovu glavu iza mačkine. - Pustite nas unutra, misje.

— Naši prijatelji su zbrinuti?

— Da, ptičice su dolijale. Ali nemaju robu.

— Ah, tako, pa ste došli u pretres. Ja i Hastings odlazimo, ali bih vam rado održao predavanje o povijesti i navikama domaće mačke.

— Zaboga, jeste li šenuli?

— Stari su Egipćani obožavali mačke - recitirao je Poirot. - I danas se misli kako je sretan znak prijede li vam crna mačka preko puta. Japp, ova je mačka večeras vama prešla preko puta. Znam da u Engleskoj nije pristojno govoriti o utrobi životinja ili osoba, ali je utroba ove mačke vrlo ukusna. Mislim na podstavu.

Japp zgrabi mačku iz Poirotove ruke.

— Zaboravio sam vas upoznati - reče Japp. - Gospodine Poirot, ovo je gospodin Burt iz američke tajne policije.

Vještima prstima Amerikanac napipa što je tražio. Pruži ruku i na trenutak zanižem, ali se tad sabere.

— Drago mi je - reče gospodin Burt.

Tajna lovačke kuće

Poirot promrmlja: - Možda ipak neću umrijeti.

Iz usta pacijenta koji se oporavlja od gripe, shvatim tu izjavu kao znak blagotvornog optimizma. Najprije sam obolio ja, a potom Poirot. Sad je sjedio u krevetu, poduprt jastucima, glave omotane u vuneni šal i pijuckao posebno neukusnu tisane koju sam pripremio prema njegovim uputama. Pogled mu zadovoljno padne na uredno složene bočice s lijekovima koje su ukrašavale kamin.

Moj prijatelj nastavi: - Doći će k sebi veliki Hercule Poirot, strah i trepet nevaljalaca! Zamislite prijatelju oglas u Society Gossip. "Kriminalci van! Hercule Poirot (djevojke, vjerujte mi, pravi je Herkules!), naš omiljeni detektiv nema više 'grifa', jer ga je uhvatila gripa!" Nasmijem se.

— Poirot, postajete slavni. Na svu sreću niste propustili ništa posebice zanimljivo.

— Istina. Nisam požalio za tih nekoliko slučajeva koje sam morao odbiti.

Proviri domaćica.

— U prizemlju je gospodin. Kaže kako mora vidjeti gospodina Pirota ili vas, kapetane. Budući da je usplahiren, a i izgleda kao džentlmen, donijela sam njegovu posjetnicu.

Pruži mi posjetnicu. - Gospodin Roger Havering pročitam.

Poirot mahne rukom prema polici s knjigama, i ja poslušno izvučem knjigu Tko je tko. Poirot je uzme i pogledom preleti preko stranica.

— Drugi sin petog baruna Windsora. Oženio 1913. godine Zoe, četvrtu kćer Williama Crabba.

— Hm! - reko. - Mislim da je to djevojka koja je glumila u kazalištu Frivolity, ali se onda zvala Zoe Carrisbrook. Sje~am se da se neposredno pred rat udala za nekog bogatog mladića.

— Hastings, biste li sišli i saslušali što muči našeg posjetitelja? Ispričajte me.

Roger Havering bio je muškarac četrdesetih godina, dobro građen i odjeven, ali napaćena lica. Bio je silno uzbuđen.

— Kapetane Hastings? Vi ste ortak gospodina Poirota. On mora danas poći sa mnom u Derbyshire.

— Nažalost, nije moguće - odgovorim. - Poirot je bolestan i leži. Gripa.

Lice mu se objesi.

— Bože, kakvo neugodno iznenađenje!

— Problem u svezi s kojim ga želite vidjeti je ozbiljan?

— Itekako! Moj ujak, moj najbolji prijatelj, sinoć je podmuklo ubijen.

— Ovdje u Londonu?

— Ne, u Derbyshireu. Bio sam u gradu a jutros sam primio brzojav od supruge.

Odmah sam odlučio navratiti i zamoliti gospodina Poirota da preuzme slučaj.

— Oprostite na trenutak - reko. Nečeg sam se dosjetio.

Pojurim na kat i u nekoliko kratkih rečenica upoznam Poirota s problemom.

Ostalo je sam zaključio.

— Tako dakle. Željeli biste poći, zar ne? Zašto ne? Već poznajete moje metode. Molim vas jedino da me svakodnevno izvještavate i slijedite upute koje vam budem davao. Rado pristanem.

Poslije sat vremena sjedio sam nasuprot gospodinu Haveringu u odjejkicu prvog razreda i udaljavao se od Londona.

— Kapetane Hastings, najprije vam moram objasniti da je Lovačka kuća u koju sad idemo i gdje se odigrala tragedija, mala kućica u srcu derbiširskih močvara.

Naš pravi dom je pokraj Newmarketa i u vrijeme sezone najčešće unajmimo stan. Lovačku kuću održava domaćica koja sve obavlja kad svratimo za vikend. Naravno, u sezoni lova povedemo nekoliko slugu iz Newmarketa. Moj ujak, gospodin Harrington Pace (možda znate da je moja majka bila gospođica Pace iz New Yorka) posljednje je tri godine živio s nama. Nikad se nije dobro slagao s mojim ocem niti starijim bratom. To što sam bio razmetni sin nije umanjilo, nego povećalo njegovu sklonost prema meni. Ja sam siromašan, a ujak je bio bogat, on je plaćao račune!

Iako je ponekad bio zahtjevan, s njim se moglo dogovoriti pa smo složno živjeli.

Prije dva dana, moj ujak, umoran od gradskih zabava, predloži da na dan-dva odemo u Derbyshire.

Moja supruga brzojavi gospođi Middleton, domaćici, pa krenemo. Sinoć sam se morao vratiti u grad, ali su supruga i ujak ostali. Jutros sam primio brzojav. - On mi ga pruži.

"Odmah se vrati ujak Harrington ubijen sinoć dovedi dobrog detektiva ako možeš ali dolazi - Zoe."

— Ne znate nikakve pojedinosti?

— Ne, pretpostavljam da će biti objavljene u večernjem izdanju novina. Policija je sigurno preuzela slučaj. Stigli smo na malu postaju

u Elmer's Dale u tri sata.

Desetak kilometara kolnog prilaza dovede nas pred malu sivu kuću usred močvara.

— Usamljeno mjesto - zadrhtim. Havering kimne glavom.

— Pokušat ću je prodati. Neću više moći živjeti ovdje.

Otvorimo ulazna vrata. Dok smo prilazili kući idući uskim puteljkom do hrastovih vrata, ugledamo poznat lik.

— Japp! - uzviknem.

Inspektor Scotland Yarda široko mi se osmjehne pa se obrati mojem suputniku.

— Vi ste gospodin Havering, pretpostavljamz Poslali su me iz Londona da riješim taj slučaj. Htio bih porazgovarati s vama.

— Moja supruga...

— Već sam s njom razgovarao, gospodine. I s domaćicom. Neću vas dugo zadržavati. Htio bih se vratiti u selo budući da sam ovdje sve pregledao.

— Još ne znam što se...

— Tako je - umiri ga Japp. - Ipak bih želio čuti vaše mišljenje o nekoliko stvari.

Kapetan Hastings me poznaje pa će otići u kuću i reći da dolazite. Kapetane Hastings, gdje vam je naš mali prijatelj?

— Ima gripu.

— Ma je li? Zao mi je. Vi ste bez njega kao kola bez konja, zar ne?

Čuvši tu neumjesnu šalu odem u kuću. Pozvonim, a vrata mi otvori sredovječna žena u crnini.

— Gospodin Havering će uskoro doći - objasnim. Inspektor ga je zadržao.

Došao sam s njim iz Londona istražiti slučaj. Možda biste mi vi mogli reći ukratko što se sinoć dogodilo.

— Uđite, gospodine. - Ona zatvori vrata i nađemo se u polutamnom predsoblju.

— Sinoć poslije večere došao je muškarac. Tražio je gospodina Pacea. Govorio je američkim naglaskom, pa sam pomislila kako je riječ o nekom njegovu američkom prijatelju. Uvedem ga u oružarnicu i odem po gospodina Pacea. Muškarac nije rekao kako se zove, to mi je bilo malo čudno. Rekla sam gospodinu Paceu i on se začudi, ali reče domaćici:

— Pričekaj me, Zoe, dok vidim što čovjek hoće.

— Ode u oružarnicu, ja u kuhinju, ali uskoro začujem viku, kao da se svađaju, pa izađem u predsoblje. I domaćica izađe. U tom se trenutku začuje pucanj, pa zavlada jeziv muk. Obje potrčimo u oružarnicu. Vrata su bila zaključana pa smo morale ući kroz prozor. Bio je otvoren. U sobi je ležao gospodin Pace, prostrijeljen i krvav.

— A onaj čovjek?

— Sigurno je pobjegao kroz prozor, gospodine, prije no što smo stigle.

— A zatim?

— Gospođa Havering poslala me po policiju. Deset kilometara hoda: Vratili su se sp mnom i redarstvenik je ostao cijelu noć, a jutros je došao gospodin policajac iz Londona.

— Kako je izgledao posjetitelj? Domaćica se zamisli.

— Imao je crnu bradu, gospodine, srednjih godina, lagan kaput. Primijetila sam jedino da govori američkim naglaskom.

— Tako dakle. Mogu li razgovarati s gospođom Havering?

— Gore je, gospodine. Da joj kažem?

— Molim vas. Recite joj da je gospodin Havering vani s inspektorom Jappom a da gospodin kojeg je njezin suprug doveo iz Londona želi razgovarati s njom.

— U redu, gospodine.

Gorio sam od nestrpljenja da doznam sve činjenice. Za nekoliko minuta začujem lagane korake na stubama i ugledam vrlo zgodnu mladu ženu. Na sebi je imala crveni pulover koji je isticao njezinu dječaćku figuru. Na tamnoj je kosi imala žarko crveni kožni šeširić. Čak ni tragedija nije mogla potamniti njezinu živahnost.

Predstavim se i ona kimne glavom.

— Čula sam za vas i vašeg kolegu, gospodina Poirota. Riješili ste nekoliko zanimljivih slučajeva, zar ne? Moj je suprug odlično postupio pozvavši vas tako brzo. Postavit ćete mi nekoliko pitanja, zar ne? Tako ćete najlakše doznati što želite o ovom tužnom događaju?

— Hvala vam, gospodo Havering. U koliko je sati došao taj čovjek?

— Prije devet sati. Završili smo s večerom, pili kavu i pušili. - Vaš je suprug već otputovao u London?

— Da, vlakom u 6.15.

— Je li do postaje išao automobilom ili pješice?

— Naš je automobil ostao ovdje. Po mog su supruga došli iz mehaničarske radionice.

— Je li se gospodin Pace ponašao uobičajeno? - Najnormalnije.

— Možete li opisati posjetitelja?

— Nažalost ne mogu. Nisam ga vidjela. Gospođa Middleton ga je uvela u oružarnicu i došla obavijestiti ujaka.

— Što je ujak rekao?

— Nije mu bilo drago, ali je otišao. Poslije pet minuta čula sam povišene glasove. Istrčala sam u predvorje i zamalo se sudarila s gospodom Middleton. Tad smo začule pucanj. Vrata oružarnice bila su zaključana iznutra pa smo morale zaobići kuću i ući kroz prozor. To je potrajalo, pa je ubojica odmaknuo. Moj jadni ujak glas joj zadrhti - prostrijeljen kroz glavu. Odmah sam vidjela da je mrtav.

Poslala sam gospođu Middleton po policiju. Ništa nisam dirala.

Kimnem glavom. - A oružje?

— Nagadam, kapetane Hastings. Na zidu su visjela dva suprugova revolvera.

Jedan nedostaje. Rekla sam to policiji pa su drugi revolver ponijeli sa sobom. Kad izvade metak znat će sigurno.

— Mogu li u oružarnicu?

— Izvolite. Policija ju je pregledala. A i tijelo je odnijeto.

Otprati me do mjesta zločina. U tom trenutku uđe Havering, njegova supruga se brzo ispriča i potrči mu ususret. Ostao sam sam u sobi.

Moram priznati da me pregled prostorije razočarao. U kriminalističkim romanima tragova je napretek, ali ovdje nisam mogao naći ništa neobično osim velike krvave mrlje na sagu gdje je vjerojatho ležao mrtvac. Sve podrobno pregledam, snimim nekoliko fotografija svojim malim fotoaparatom. Pregledao sam i tlo ispod prozora, ali je bilo tako izgaženo da sam ocijenio kako je beskorisno

gubiti vrijeme na to. Ne, vidio sam sve što mi je Lovačka kuća mogla pokazati.

Moram se vratiti u Elmer's Dale i stupiti u vezu s Jappom. Oprostim se od Haveringovih i odvezem automobilom kojim smo se dovezli s postaje.

Nađem Jappa u Matlock Armsu i on me odvede pogledati leš. Harrington Pace bio je nizak, mršav, obrijan muškarac, tipičan Amerikanac. Pogođen je odostraga u~glavu i to iz blizine.

— Okrenuo se načas - reče Japp - a taj drugi je pograbilo revolver i ustrijelio ga. Onaj koji nam je dala gospođa Havering je nabijen, pa pretpostavljam da je i drugi bio. Što sve ljudi ne rade! Zamislite, držati dva napunjena revolvera na zidu.

— Što mislite o slučaju? - upitam kad smo izašli iz sablasne prostorije.

— Prvi sumnjivac je Havering. Oh, da! - reče primijetivši moje zaprepaštenje. -

Havering ima sumnjivih zgoda u prošlosti. Kao dječak u Oxfordu krivotvorio je očev potpis na čeku. To se zataškalo. A sad je u velikim dugovima i to takvima za koje sigurno nije htio da dozna njegov ujak, a ujakova je oporuka sigurno u njegovu korist. Da, sumnjiv mi je, i zato sam htio razgovarati s njim prije no što se vidi sa ženom, ali njihovi se iskazi poklapaju. Na postaji su mi rekli da je otputovao u 6.15.

Taj vlak stiže u London u 10.30. Kaže da je otišao ravno u klub. I to smo provjerili.

Nije mogao ovdje pucati u ujaka u devet sati s lažnom crnom bradom!

— Da, htio sam vas pitati što mislite o toj bradi? Japp namigne.

— Mislim da je prilično brzo narasla, u deset kilometara između Elmer's Dalea i Lovačke kuće. Amerikanci su najčešće obrijani. Da, ubojicu ćemo morati tražiti među američkim prijateljima gospodina Pacea. Najprije sam ispitao domaćicu, pa gospodaricu, i njihove se priče poklapaju, ali mi je žao da gospođa Havering nije vidje la onog čovjeka. Pametna je žena, mogla je opaziti nešto što bi nam pomoglo u istrazi.

Sjednem i napišem Poirotu podroban i podulji prikaz. Dodao sam razne podatke prije no što sam poslao pismo.

Izvadili su metak i pokazalo se da je bio ispaljen iz revolvera identičnog onom u posjedu policije. Osim toga, provjerili su kretanje gospodina Haveringa te noći i pokazalo se izvan svake sumnje da je stigao u London tim vlakom.

Tad se dogodi nešto izvanredno. Neki Londonac sa stanom u Ealingu opazi smeđi paket gurnut između šipki ograde u Haven Green. Otvori ga i u njemu nađe revolver. Preda paket policiji i pokaže se da je riječ o revolveru za kojim smo tragali, par onom kojeg nam je dala gospođa Havering. Iz njega je bio ispaljen jedan metak.

Sve sam to napisao u svom izvješću. Dok sam sljedećeg jutra doručkovao, stigne brzopjav od Poirota: "Naravno crnobradi muškarac nije bio Havering samo vi i Japp možete doći na takvu zamisao brzopjavite mi kako izgleda domaćica i opišite kako je bila odjevena isto to i za gospođu Havering ne tratite vrijeme snimajući fotografije unutrašnjosti protorija pretamne su i nimalo umjetničke."

Učinilo mi se da su Poirotove riječi nepotrebno podrugljive. Možda je bio i malčice ljubomoran zato što sam na licu mjesta. Njegov zahtjev da mu opišem odjeću dviju žena učini mi se budaiast, ali, kao običan smrtnik, učinim kako je tražio.

U jedanaest sati stigne Poirotov brzopjav: "Savjetujte Jappu da uhiti domaćicu dok ne bude kasno."

Zaprepašten, odnesem brzojav Jappu. On tiho opsuje.

— Gospodin Poirot je genij: ako on kaže da je tako, nečeg u tome ima. Jedva sam i pogledao domaćicu. Ne znam mogu li je uhititi, ali ću je staviti pod prismotru.

Krenimo odmah u kuću i porazgovarajmo s njom.

Ali bilo je prekasno, jer je gospođa Middleton, tiha sredovječna žena, tako obična i pristojna, nestala. Ostao je njezin kovčeg. U njemu je bila obična odjeća.

Ni slovca o njezinu identitetu ili adresi.

Od gospode Havering doznamo sljedeće:

— Zaposlila sam je prije tri tjedna kad je otišla gospođa Emery, naša bivša domaćica. Preporučila ju je agencija gospođe Selbourne iz Mount Street, poznate agencije. Oni mi šalju svu služinčad. Poslali su mi nekoliko žena, ali mi se gospođa Middleton učinila najsimpatičnijom i imala je odlične preporuke. Odmah sam je zaposlila i to javila agenciji. Ne mogu vjerovati da bi ona bila kriva. Tako mila, tiha žena.

Njezin je nestanak zaista bio tajanstven. Ona nije mogla izvršiti zločin, jer je u trenutku kad je odjeknuo pucanj bila s gospođom Havering u predsoblju, ali je bila u dosluhu s ubojicom, jer zašto bi odjednom pobjegla?

Brzojavim najnovije događaje Poirotu, predložim da se vratim u London i raspitam u agenciji Selbourne. Poirotov odgovor stigne bez odlaganja:

"Nema smisla raspitivati se u agenciji nisu sigurno za nju nikad čuli doznajte kakvim je prijevozom došla prvi put u lovačku kuću." Iako zbunjen, učinim što je tražio od mene. Prijevozna sredstva u Elmer's Daleu bila su ograničena i po vrsti i po broju. Mehaničar je imao dva stara forda i dvije lake kočije. Nijedno nije bilo unajmljeno tog dana.

Gospođa Havering je objasnila kako je ženi dala dovoljno novca za put do Derbyshirea da unajmi automobil ili kočiju koja bi je dovezla do Lovačke kuće. Na postaji je uvijek bio ford. S obzirom da te kobne večeri nitko na postaji nije uočio neznanca, ni bradatog ni bez brade, nametao se zaključak da se ubojica dovezao automobilom koji ga je čekao te da se tim istim automobilom dovezla i tajanstvena domaćica do novoga radnog mjesta.

Valja spomenuti kako su se ostvarila Poirotova predviđanja: agencija u Londonu nije nikad čula za "gospođu Middleton". Primili su molbu štovane gospođe Havering da joj pošalju domaćicu i poslali su joj razne kandidatkinje za to mjesto.

Kad im je poslala proviziju, zaboravila je spomenuti koju je ženu izabrala.

Ponešto pokunjen, vratim se u London. Poirot je sjedio u naslonjaču pokraj kamina, odjeven u svileni kućni ogrtač živih boja. Srdačno me pozdravi.

— Mon ami, Hastings! Radujem se što vas vidim. Dragi ste mi! Jeste li uživali?

Natrčali se s dobrim Jappom? Naispitivali se i naistraživali do mile volje?

— Poirot - zaviknem - neprozirna tajna! Nikad je nećemo riješiti.

— Istina je da se nećemo proslaviti tim slučajem. - Zaista tvrd orah.

— Odlično lomim orahe! Prava vjeverica! Ne brinem se za to. Znam tko je ubio gospodina Harringtona Pacea.

— Znate? Kako ste otkrili?

— Iz vaših detaljnih odgovora na moje brzojave. Ispitajmo činjenice sustavno i redom, Hastings. Gospodin Harrington Pace imućan je čovjek čije će bogatstvo poslije smrti naslijediti nećak.

Činjenica broj 1. Nećak je u dugovima do grla.

Činjenica broj 2. Nećak je osoba prilično ležernih moralnih načela.

Činjenica broj 3.

— Ali Roger Havering je otputovao u London.

— Precisement. S obzirom na to da je gospodin Havering otputovao iz Elmer's Dalea u 6.15, a gospodin Pace nije ubijen prije njegova odlaska, ili bi liječnici pri pregledu uočili kako je vrijeme smrti pogrešno, s pravom zaključujemo da gospodin Havering nije ustrijelio ujaka. Ali tu je gospođa Havering, Hastingse.

— Nemoguće! Domaćica je bila s njom kad je ispaljen hitac.

— Ah, domaćica. Ali ona je nestala. - Naći ćemo je.

— Mislim da nećemo. Hastingse, ne čini li vam se ta domaćica neuhvatljivom?

Odmah sam to opazio.

— Pretpostavljam da je odigrala svoju ulogu i tad zbrisala.

— Koju ulogu?

— Da pusti svog suučesnika, crnobradog.

— Ne, nije to bila njezina uloga! Njezina je uloga bila osigurati alibi za gospođu Havering u trenutku kad je ispaljen hitac. A nitko je neće naći, mon ami, jer ne postoji! "Nema takve osobe", kako kaže vaš veliki Shakespeare.

— Dickens - promrmljam. Nisam mogao sakriti ;osmijeh. - Kako to mislite, Poirot?

— Zoe Havering je prije udaje bila glumica, vi i Japp ste domaćicu vidjeli u tamnom predsoblju, nejasan sredovječan lik u crnom, tihog

glasa, a ni vi ni Japp ni mjesni policajci koje je domaćica pozvala nikad nisu vidjeli gospođu Middleton i njezinu gospodaricu zajedno. Dječja igra za tu pametnu i hrabru ženu.

Pretvarajući se da ide pozvati gospodaricu, otrčala je na kat, navukla, je kričavi pulover i nabila šešir sa zalijepljenim crnim uvojcima preko sijede kose. Nekoliko brzih i vještih pokreta, skida šminku, nanosi ruž i blistava Zoe Hamering silazi govoreći jasnim i zvonkim glasom. Nitko pozorno ne zagleda domaćicu. Zašto i bi?

Ništa je ne povezuje sa zločinom. I ona ima alibi.

— A revolver pronađen u Ealingu? Gospođa Havering ga nije mogla ondje metnuti?

— Ne, to je bila zadaća Rogera Haveringa. I pogreška koja me dovela na pravi trag. Čovjek koji je počinio ubojstvo revolverom koji je našao na licu mjesta odbacio bi ga, ne bi ga ponio u London. Motiv je bio jasan, kriminalci su htjeli odvratiti pozornost policije od Derbyshirea, da sa policija što prije makne od Lovačke kuće.

Revolver nađen u Ealingu nije bio onaj iz kojeg je pučano na gospodina Pacea.

Roger Havering je opalio iz njega, donio ga u London, otišao u klub kako bi osigurao alibi, brzo otišao u Ealing podzemnom željeznicom za što mu je trebalo dvadesetak minuta, metnuo paket gdje je poslije pronađen i vratio se u grad. Njegova dražesna ženica u tišini je ubila gospodina Pacea poslije večere. Sjećate se da je ustrijeljen s leđa? I to je važna pojedinost! Ponovno puni revolver, vraća ga na mjesto i započinje igrati svoju malu komediju.

— Nevjerojatno - zadržljivo promrmljam - a ipak...

— A ipak je istina. Bien sur, moj prijatelju, istina je. Ali kako te mustre dovesti pred lice pravde, to je nešto drugo. Japp mora učiniti što može, napisao sam mu dugo pismo, ali se bojim, Hastingsu, da ćemo ih morati prepustiti sudbini ili le bon Dieu.

— Zlih je puno poput lovorova lišća - podsjetim ga. - Plate oni to skupo, Hastings, skupo, croyez-moi! Poirotova predviđanja se ostvare. Japp, iako uvjeren u istinitost njegove teorije nije mogao prikupiti potrebne dokaze za osudu.

Golemo bogatstvo gospodina Pacea prijeđe u ruke njegovih ubojica. Ali ih je stigla Nemeza.^[2] Pročitao sam u novinama kako su Roger i Zoe Havering poginuli u zrakoplovnoj nesreći. Pravda je bila zadovoljena.

Milijunska pljačka obveznica

— Kako su u posljednje doba učestale pljačke obveznica! - rekoḥ jednog jutra i odložim novine. - Poirot, zaboravimo znanost otkrivanja zločina i posvetimo se zločinu!

— Mon ami, htjeli biste se obogatiti na brzinu, ha? - Pogledajte posljednji coup, milijun dolara u obveznicama koje su Londonska i Škotska banka slale u New York a koje su nekim čudom nestale s broda Olympia.

— Da nema mal de mer i da mogu vježbati odličnu Lavergierovu metodu dulje od nekoliko sati, uživao bih putovati takvim velikim prekooceanskim brodom maštao je Poirot.

— Zaista - oduševim se ja. - Neki su prave palače: bazeni, saloni, restorani, vrtovi palmi. Teško je povjerovati da si na moru.

— Ja uvijek znam kad sam na moru - tužno će Poirot. - A sve te zabave koje ste nabrojili, meni ništa ne znače. Ali prijatelju, pomislite na genije koji putuju inkognito! Na tim plovećim palačama, kako ste ih s pravom nazvali, sreće se elita haute noblesse kriminalaca!

Nasmijem se.

— Zato ste se vi oduševili! Htjeli biste se uhvatiti ukoštac s čovjekom koji je "popalio" te obveznice? Domaćica nas prekine.

— Gospodine Poirot, treba vas mlada dama. Izvolite posjetnicu.

Na posjetnici je pisalo: gospođica Esmee Farquhar. Poirot padne na koljena kako bi pokupio zalutalu mrvicu kruha i pažljivo je baci u koš pa kimne glavom domaćici da uvede gospođicu.

U sobu uđe iznimno dražesna djevojka. Imala je približno dvadeset pet godina, velike smeđe oči i besprijekornu figuru. Bila je dobro

odjevena i pribrana.

— Gospođice, molim vas sjednite. Ovo je moj prijatelj, kapetan Hastings koji mi pomaže oko mojih problemčića.

— Bojim se da je moj problem veći, gospodine Poirot - reče djevojka i ljupko mi se nakloni dok je sjedala. - Uvjerena sam da ste o tome čitali u novinama. Riječ je o krađi obveznica na Olympiji. - Poirot se iznenadi, pa ona brzo nastavi:

— Bez sumnje se pitate kakve ja imam veze s ozbiljnim ustanovama, u ovom slučaju Londonskom i Škotskom bankom. s jedne strane nikakve, a s druge kojekakve. Monsieur Poirot, zaručena sam za gospodina Philipa Ridgewaya.

— Aha! A gospodi ili Ridgeway...

— Bio je zadužen za čuvanje o veznica. Nitko ga nije optužio, nije bila njegova krivnja. Ipak, rastrojio se zbog toga a njegov ujak uporno tvrdi kako je on sigurno pred nekim slučajno spomenuo da su obveznice kod njega. Užasan udarac za njegovu karijeru.

— Tko je njegov ujak?

— Gospodi vasour, zajednički direktor Londonske i Škotske banke.

— Gospodice Farquhar, kako bi bilo da mi ispričate cijelu priču?

— Dobro. Banka je htjela povećati svoju aktivu u Americi i odlučila je poslati više od milijun dolara u obveznicama. Gospodin je Vavasour za put u Ameriku izabrao svoga nećaka, koji godinama obavlja povjerljive poslove u banci i koji je bio upoznat sa svim pojedinostima bančina poslovanja u New Yorku. Brod Olympia isplovio je iz Liverpoola 3. ovog mjeseca a Philipu su obveznice ujutro tog dana uručili gospodin Vavasour i osodi, glavni ravnatelj Londonke odnosno Skotske banke. Prebrojili su obveznice, zatvorili ih u paket, zapečatili u njegovoj nazočnosti a on ga je zaključao u svoj kovčeg.

— S običnom bravom?

— Ne, gospodin Shaw tražio je da tvrtka Hubbs izradi posebnu bravu. Philip je metnuo paket na dno kovčega. Ukraden je nekoliko sati prije dolaska u New York.

Pretražen je čitav brod, ali uzalud. Obveznice kao da su isparile.

Poirot iskrivi lice.

— Ali nisu nestale, jer su rasprodane za pola sata nakon pristajanja Olympije!

Moram razgovarati s gospodinom Ridgewayom.

— Htjela sam vam predložiti da objedujete sa mnom u restoranu "Cheshire Cheese". Philip će biti ondje. Sastajemo se, iako on ne zna da sam se ja obratila vama.

Odmah pristanemo i odvezemo se ondje taksijem. Gospodin Philip Ridgeway stigao je prije nas. Pogleda iznenađeno kad njegova zaručnica dođe s dva neznanca.

Bio je zgodan i visok momak, s nekoliko sijedih vlasi na sljepoočicama, iako nije bio stariji od trideset godina.

Gospođica Farquhar mu priđe i položi ruku na njegovu. - Moraš mi oprostiti što te nisam pitala, Philippe reče ona. - Dopusti da ti predstavim monsieura Herculea Poirota, za koga si sigurno čuo, i njegova prijatelja, kapetana Hastingsa.

Ridgeway se iznenadi.

— Naravno da sam čuo za vas, gospodine Poirot reče i rukuje se s njim. - Ali nisam znao da vam se Esmee namjerava obratiti u svezi s mojim.. našim problemom.

— Bojala sam se da mi nećeš dopustiti, Philippe skrušeno će gospođica Farquhar.

— Nisi htjela riskirati - reče on i nasmiješi se. - Nadam se da će monsieur Poirot moći objasniti tu čudnu zagonetku, jer iskreno priznajem da sam izvan sebe od brige i tjeskobe.

Njegovo je lice zaista bilo izmučeno i napaćeno.

— Dakle - reče Poirot. - Objedujmo, pa ćemo složiti glave i vidjeti što se može učiniti. Htio bih da mi gospodin Ridgeway ispriča što se dogodilo.

Dok smo razgovarali o odličnom odresku i pudingu od bubrega, Philip Ridgeway govorio je o okolnostima koje su dovele do nestanka obveznica. Njegova priča poklapala se s pričom gospođice Farquhar. Kad je završio priču, Poirot ga upita.

— Gospodine Ridgeway, kako ste otkrili krađu obveznica?

Gospodin Ridgeway se oporo nasmije.

— Monsieur Poirot, vapilo je do neba! I slijepac bi je otkrio. Kovčeg je bio napola izvučen ispod kreveta, izgreden gdje su pokušavali provaliti bravu.

— Ali rekli ste mi da su ga otvorili ključem?

— Tako je. Pokušali su provaliti, ali nisu uspjeli. Napokon su ga nekako otvorili.

— Čudno - reče Poirot, a u očima mu zasvjetluca poznati zeleni plamičak. - Vrlo čudno! Izgube toliko vremena kako bi na silu otvorili kovčeg, a tad - sapristi!, shvate da imaju ključ, jer su Hobbsove brave jedinstvene.

— Nisu mogli imati ključ. Nisam se odvajao od njega.

— Sigurni ste?

— Kunem se. Ako su imali ključ ili duplikat, zašto bi gubili vrijeme pokušavajući provaliti bravu koju se ne može provaliti?

— Ah! To se i ja pitam! Usudio bih se reći kako će rješenje, ako ga nađemo, ovisiti o toj čudnoj činjenici. Nemojte mi, molim vas, zamjeriti postavim li vam još jedno pitanje: Jeste li potpuno sigurni da kovčeg niste ostavili otvoren?

Philip Ridgeway ga pogleda i Poirot se ispriča.

— I to se događa, uvjeravam vas! Dobro, obveznice su ukradene iz kovčega. Što je lopov s njima učinio? Kako se uspio iskrcati s njima?

— Ah! - zavapi Ridgeway. - Tako je. Kako? Dojavljeno je carinskim vlastima.

"Pročešljali" su svaku osobu koja je sišla s broda!

— Obveznice su bile prilično debeli smotuljak?

— Naravno. Teško bi ih se moglo sakriti na brodu, a znamo da ih lopov nije ondje sakrio, jer su bile ponuđene na prodaju pola sata nakon dolaska Olympije u njujoršku luku, prije no što sam poslao brzojave i javio brojeve. Naš mešetar se kune kako je nekoliko obveznica kupio i prije nego što je Olympia uplovila u luku.

Obveznice se ne mogu brzojavno slati.

— Brzojavno ne. Je li uz brod pristao remorker?

— Službeni, kad smo podigli uzbunu i kad su svi pazili. Osobno sam pazio da ne bi nekom bile predane tim putem. Monsier Poirot, poludjet ću! Ljudi govore kako sam ih ja ukrao.

— Ali i vas su pregledali u luci? - upita blago Poirot:

— Da.

Mladić se zbunjeno zagleda u njega.

— Vidim da ne shvaćate što hoću reći - reče Poirot i zagonetno se nasmiješi.

— Rado bih otišao u banku. Ridgeway izvadi posjetnicu i napiše nekoliko riječi.

— Pokažite ovo i moj će vas ujak odmah primiti. Poirot mu zahvali, oprost se od gospođice Farquhar i zajedno krenemo u Threadneedle Street, u sjedište Londonske i Škotske banke. Pokažemo Ridgewayevu posjetnicu i povedu nas kroz labirint radnih stolova i šaltera, službenika za uplate i službenika za isplate, do malog ureda na prvom katu u kojem nas prime glavni ravnatelji, dva ozbiljna gospodina koji su posijedjeli služeci banci. Gospodin Vavasour imao je kratku bijelu bradu, a gospodin Shaw glatko obrijano lice.

— Vi ste privatni istražitelj? - reče gospodin Vavasour. - Dobro. Naravno, obratili smo se Scotland Yardu. Inspektor McNeil vodi naš slučaj. Čini mi se vrlo sposoban policajac.

— Uvjeren sam u to - ljubazno će Poirot. - Dopustite mi da vam postavim nekoliko pitanja. Tko je naručio bravu od Hobbsa?

— Ja - reče gospodin Shaw. - Ne bih tu zadaću povjerio službeniku. Ključeve smo imali gospodin Ridgeway, ja i moj kolega Vavasour.

— Nijedan službenik nije mogao do njih?

Gospodin Shaw upitno pogleda gospodina Vavasoura.

— Mislim da neću lagati ako kažem da su ostali u sefu u koji smo ih stavili 23. - reče gospodin Vavasour.

— Moj kolega je prije dva tjedna obolio, zapravo onog dana kad je Philip otputovao. Tek se oporavio.

— Teški bronhitis nije šala za čovjeka mojih godina - reče gospodin Shaw žalosno. - Bojim se da se gospodin Vavasour naradio umjesto mene, a povrh toga još ta neočekivana briga.

Poirot postavi još nekoliko pitanja. Mislio sam da želi ocijeniti kakva je bila prisnost između ujaka i nećaka. Odgovori gospodina Vavasoura bili su kratki i precizni. Njegov nećak je povjerljiv službenik i nema dugova ili novčanih problema. Već su mu povjeravali takve zadaće. Naposljetku nas ljubazno otprave.

— Razočaran sam - reče Poirot kad smo izašli na ulicu.

— Nadali ste se kako ćete više otkriti? Takvi uštogljeni starci.

— Nije me razočarala njihova uštogljenost, mon ami. Ne očekujem da će direktor banke biti "oštrouman financijaš orlovskog oka" kako piše u vašim omiljenim književnim djelima. Ne, razočaran sam slučajem, suviše je lagan!

— Lagan?

— Da, i dijete bi ga riješilo, zar ne? - Znae tko je ukrao obveznice?

— Znam.

— Ali to znači.. moramo... zašto...?

— Hastingse, zbunjujete sami sebe. Zasad ništa nećemo učiniti.

— Zašto ne? Sto čekate?

— Olympiju. Vraća se iz New Yorka u utorak.

— Ali ako znate tko je ukrao obveznice, zašto čekati? Lopov može pobjeći.

— Na neki otok u Južnom moru odakle ga neće izručiti? Ne, mon ami, ondje mu život ne bio bio ugodan. Zašto čekam? Pametnom Herculeu Poirotu slučaj je jasan, ali zbog drugih koje Bog nije tako izdašno obdario, primjerice inspektora McNeila, moram još nešto istražiti kako bih doznao određene pojedinosti. Mora se imati milosti prema onima manje nadarenim od mene.

— Poirot, zaboga! Znete li da bih dobro platio da se osramotite. Parate nebo nosom!

— Hastingsse, ne ljutite se. Opažam da me nekad iskreno prezirete! Avaj, trpim zbog veličine!

Mali čovjek se isprsi i tako smiješno uzdahne da sam se morao nasmijati.

U utorak odjurimo u Liverpool prvim razredom. Poirot je uporno odbijao pričati o svojim sumnjama ili o onome što pouzdano zna. Čudio se kako i ja nisam upoznat sa situacijom. Nisam se želio dokazivati i sakrijem znatiželju iza maske ravnodušnosti.

Kad smo stigli na dok uz koji je pristao veliki preookeanski brod, Poirot živne.

Porazgovarali smo s četiri stjuarda i raspitali se za Poirotova prijatelja koji je putovao za New York ?

— Postariji gospodin s naočalama. Invalid, rijetko je izlazio iz kabine.

Opis je odgovarao gospodinu Ventnoru koji je imao kabinu broj 24, pokraj kabine gospodina Philipa Ridgewaya. Iako nisam shvaćao kako je Poirot došao do gospodina Ventnora i njegova izgleda, bio sam silno uzbuđen.

— Recite mi - upitam - je li taj gospodin bio među prvima koji su se iskrcali po dolasku u New York?

Stjuard odmahne glavom.

— Ne, bio je među posljednjima.

Pokunjim se. Poirot se cerio. Zahvali stjuardu, tutne mu novčanicu u ruke i odemo.

— Sve je to divno i krasno - rekoh ljutito - ali posljednji odgovor sigurno je uništio vašu teoriju. Cerite se koliko hoćete.

— Hastingsse, kao i obično, ništa ne vidite. Posljednji odgovor je, naprotiv, kamen temeljac moje teorije. Zdvojno podignem ruke.

— Predajem se.

Našavši se u vlaku za London, Poirot je nekoliko minuta pisao, pa napisano metne u omotnicu.

— To je za dobrog inspektora McNeila. Ostavit ćemo pismo u prolazu u Scotland Yardu, a tad idemo u restoran Rendezvous. Zamolio sam gospođicu Esmee Farquhar da objeđuje s nama.

— A Ridgeway?

— Sto s njim? - namigne mi Poirot. - Ne mislite valjda...?

— Hastingsse, svakim danom ste nerazgovjetniji. Ako je Ridgeway lopov, što je moguće, slučaj bi bio dražestan primjer sustavnosti.

— Ali ne bi bio dražestan za gospođicu Farquhar.

— Vjerojatno ste u pravu. Sve je dobro što se dobro svrši. Hastingsse, razmotrimo slučaj. Vidim da umirete od znatiželje. Zapečaćeni paketić netko uzima iz kovčega i on, prema riječima gospođice Farquhar, iščezava. Odbacit ćemo teoriju o iščeznuću koja nije praktična s obzirom na razvitak znanosti i razmisliti što se s njim moglo dogoditi. Svi tvrde kako se nije mogao prokrijumčariti na obalu.

— Da, ali znamo...

— Vi možda znate, Hastingsse, ali ja ne. Budući da je izgledalo nemoguće i jest bilo nemoguće. Ostaju dvije mogućnosti: bio je skriven na brodu, ili je bio bačen u more.

— S čepom?

— Bez čepa. Izbečim oči.

— Ako su obveznice bačene u more, nisu se mogle prodati u New Yorku.

— Hastingse, divim se vašem logičnom umu. Obveznice jesu prodane u New Yorku, znači da nisu bačene u more. Shvaćate kamo nas to vodi?

— Na početak.

— Jamais de la vie! Ako je paket bačen u more, a obveznice su prodane u New Yorku, u paketu nisu bile obveznice. Postoji li ikakav dokaz da su u paketu zaista bile obveznice? Gospodin Ridgeway ih nije otvorao otkad ih je primio u Londonu.

— Da, ali...

Poirot nestrpljivo odmahne rukom.

— Dopustite mi da nastavim. Obveznice su posljednji put viđene u uredu Londonske i Škotske banke ujutro 23. Pojavljuju se u New Yorku pola sata nakon što Olympia uplovljava u luku, a prema iskazu jednog čovjeka, kojeg nitko ne sluša, čak i prije. Ako nisu bile na Olympiji jesu li mogle stići u New York drugim putem?

Da. Brodom Gigantic koji kreće iz Southamptona istog dana kad i Olympia, koji je brzinski rekorder u prelasku preko oceana. Poslane Giganticom obveznice bi stigle u New York prije Olympije. Time slučaj postaje jasniji. Zapečaćeni paket je varka, a zamjena je obavljena u uredu banke. Sva trojica su lako mogla pripremiti kopiju paketa i zamijeniti pravi. Tres bien, obveznice se poštom šalju suučesniku u New Yorku, koji dobiva upute da ih proda čim Olympia uplovi, ali netko mora putovati Olympijom kako bi inscenirao tobožnju pljačku.

— Ali zašto?

— Jer ako Ridgeway otvori paket i shvati da je zamijenjen, sumnja pada na London. Ne, čovjek na brodu u susjednoj kabini će to

obaviti, tobože provaljuje bravu kako bi svi pomislili na krađu, a zapravo otključava kovčeg rezervnim ključem, baca paketić u more i čeka da i posljednji putnik napusti brod. Naravno, nosi naočale kako bi sakrio oči, a invalid je jer se ne želi izložiti opasnosti da sretne Ridgeway. Iskrca se na obalu i vraća prvim brodom.

— Tko je to?

— Čovjek koji je imao rezervni ključ, koji je naručio bravu, koji nije imao teški bronhitis i nije ležao u svojoj vikendici, enfin, "uštogljeni" starčić, gospodin Shaw!

Prijatelju, ponekad i u visokim staležima ima kriminalaca.
Mademoiselle, uspio sam!

Dopuštate?

I ozarena lica Poirot poljubi zaprepaštenu djevojku u oba obraza!

Pustolovina s egipatskom grobnicom

Među najuzbudljivijim i najdramatičnijim pustolovinama koje sam doživio s Poirotom bila je istraga o čudnim učestalim smrtima poslije otkrića i otvaranja grobnice Men-her-Raa.

Čim je lord Carnarvon otkrio grobnicu TutankhAmona, sir John Willard i gospodin Bleibner iz New Yorka, koji su vršili iskopavanja nedaleko od Kaira blizu piramida u Gizehu, neočekivano su otkrili mnoštvo pogrebnih odaja. Njihovo je otkriće izazvalo živo zanimanje. Grobnica je pripadala kralju Men-her-Rau, manje poznatom kralju osme dinastije, u doba kad je staro kraljevstvo počelo propadati.

Malo se zna o tom razdoblju, pa se o otkrićima puno pisalo u tisku.

Uskoro jedan događaj privuče golemu pozornost javnosti. Sir John Willard naglo umre od srčanog udara. Senzacionalistički tisak odmah se raspiše o prazno vjerjima vezanim za zlu kob koju nose egipatska blaga. Izvučena je iz prašine priča o zlosretnoj mumiji iz Britanskog muzeja. Muzej ju je neupadljivo opovrgnuo, ali je priča ipak zaživjela i naveliko se prepričavala.

Za dva tjedna umre gospodin Bleibner od otrovanja krvi, a poslije nekoliko dana ubije se u New Yorku njegov nećak. "Men-her-Raovo prokletstvo" bila je glavna tema dana. Cudotvorna moć nekadašnjeg Egipta uzdigne se na razinu fetiša.

Poirot primi kratko pisamce od lady Willard, udove mrtvog arheologa u kojem ga zamoli da je posjeti u njezinu domu na Kensingtonovu trgu. Pođem s njim.

Lady Willard bila je visoka, mršava žena, odjevena u duboku crninu. Njezino je izmučeno lice jasno svjedočilo o nedavnu gubitku.

— Ljubazno od vas da ste tako brzo došli, monsieur Poirot.

— Vama na usluzi, lady Willard. Htjeli ste moj savjet?

— Znam da ste detektiv, ali ne želim isključivo vaš detektivski savjet. Znam i da ste čovjek nesvakidašnjih shvaćanja, maštoviti, iskusni. Recite mi, monsieur Poirot, što mislite o nadnaravnom?

Poirot ne odgovori odmah. Razmišljao je. Naposljetku reče: - Lady Willard, ne želite znati moje osobno mišljenje. Pitate me to zbog smrti svojeg supruga?

— Tako je - prizna ona.

— Želite da istražim okolnosti njegove smrti?

— Želim da točno utvrdite koliko je u tome novinarskog naklapanja a koliko činjenica. Tri smrti, gospodine Poirot, a svaka neobjašnjija. Zajedno, one su gotovo nevjerojatna podudarnost, a dogodile su se u mjesec dana nakon što se otvorila grobnica! Možda je praznovjerje, možda moćno prokletstvo iz prošlosti koje djeluje na načine nerazumljive modernoj znanosti. Činjenica ostaje - tri smrti!

Monsieur Poirot bojim se, užasno se bojim. A možda nisu posljednje.

— Za koga se bojite?

— Za svog sina. Kad su mi javili za suprugovu smrt, bila sam bolesna. Moj sin, koji se vratio iz Oxforda, otputovao je ondje. Dopremio je tijelo, ali se vratio u Egipat, usprkos mojim molbama i preklinjanjima. Tako se zagrijao za iskapanja da namjerava zamijeniti oca i nastaviti njegov posao. Gospodine Poirot, možete misliti da sam budalasta, lakovjerna žena, ali bojim se. Ako duh mrtvog kralja nije umiren?

Možda će vam se učiniti da govorim gluposti...

— Nimalo, lady Willard - razuvjeri je Poirot. - I ja vjerujem u moć praznovjerja, jednu od najsnažnijih. Pogledam ga iznenađeno. Nikad ne bih pomislio kako je Poirot praznovjeran. Ali Poirot je bio ozbiljan.

— Zapravo želite da vam zaštitim sina? Učinit ću sve kako ga ne bi snašlo zlo.

— Možda u normalnim okolnostima, ali protiv mističnih sila?

— Lady Willard, srednjovjekovne knjige spominju mnoge načine borbe protiv crne magije. Možda su oni znali više od ljudi modernog doba i naše hvaljene znanosti. Posvetimo se sad činjenicama. Vaš je suprug bio zaljubljenik u egiptologiju, zar ne?

— Da, od mladosti. Bio je među najvećim živućim autoritetima s tog područja.

— Ali je gospodin Bleibner bio amater?

— Uglavnom. Vrlo imućan čovjek koji bi se sa žarom posvetio nečemu što bi ga počelo zanimati. Moj ga je suprug uspio zainteresirati za egiptologiju. Njegovim novcem financirala se ekspedicija.

— A nećak? Što znate o njegovim interesima? Je li on sudjelovao u ekspediciji?

— Mislim da nije. Nisam ni znala da postoji dok nisam pročitala u novinama. On i gospodin Bleibner nisu bili prisni. Nikad nije govorio o srođnicima.

— Tko su ostali članovi ekspedicije?

— Doktor Tosswill, niži službenik Britanskog muzeja, gospodin Schneider iz njujorškog Metropolitan muzeja, mladi tajnik Amerikanac, doktor Ames, stručni suradnik u ekspediciji i Hassan, odani sluga mojeg supruga, Arap.

— Sjećate li se tajnikova imena?

— Mislim da se zove Harper, ali ne znam točno. Znam da nije bio dugo s gospodinom Bleibnerom. Vrlo ugodan mladić.

— Hvala vam, lady Willard. - Ako mogu pomoći...

— Zasad je dovoljno. Prepustite slučaj meni i budite sigurni da ću učiniti sve što je u ljudskoj moći kako bih zaštitio vašeg sina, Ne osobito utješne riječi i lady Willard žmirne. Ali lol le ipak laknulo jer nije omalovažio njezine strahove. Nikad nisam mislio da je Poirot tako duboko pra znojvan. Upitam ga o tome na putu kući. On progovori ozbiljno i svečano.

— Da, Hastingse, vjerujem u to. Ne smijete podcijeniti moć praznovjerja.

— Sto ćemo učiniti?

— Toujours pratique, mili Hastings! Eh bien najprije ćemo poslati brzojav u New York kako bismo doznali više pojedinosti o smrti mladog gospodina Bleibnera.

I on pošalje brzojav. Stigne potpun i iscrpan odgovor. Mladi je Rupert Bleibner nekoliko godina živio na niskim granama po južnomorskim otocima, izdržavao se novcem kojeg su mu slali iz Amerike i vadio naplavljene predmete iz oceana. Prije dvije godine vratio se u New York gdje je potonuo još niže. Nedavno je uspio posuditi dovoljno novca kako bi otputovao u Egipat.

— Imam ondje dobrog prijatelja od kojeg ću posuditi novac - izjavio je. No planovi su se izjalovili. Vratio se proklinjući ujaka škrticu kojem je više stalo do kostiju mrtvih i istrunulih kraljeva nego za rodbinu. Sir John Willard umro je dok je mladi Bleibner bio u Egiptu. U New Yorku se Rupert vratio svom rasipničkom životu a tad je neočekivano izvršio samoubojstvo. Ostavio je čudno pismo, kao da ga je napisao u napadu grizodušja. Nazvao se gubavcem i izopćenikom, a na svršetku je napisao kako je bolje da umre.

U mozgu mi se rodi teorija. Nikad nisam vjerovao u osvetu odavno umrlog egipatskog kralja. U svemu sam tome vidio moderan zločin. Možda je mladić odlučio ubiti, vjerojatno otrovati, ujaka. Zabunom sir John Willard ispija smrtonosnu dozu.

Mladić se vraća u New York, ali ga progoni njegov zločin. Doznaje za ujakovu smrt.

Shvaća kako je njegov zločin bio bezrazložan i shrvan grižnjom savjesti oduzima si život.

Ispričam Poirotu svoju teoriju. On pokaže zanimanje.

— Domišljato, zaista dosjetljivo. Možda čak i istinito. Ali niste uzeli u obzir kobni utjecaj grobnice.

Slegnem ramenima.

— Još mislite da to ima veze?

— Toliko, mon ami da sutra krećemo u Egipat. - Što? - zaprepastim se.

— To što sam rekao - reče Poirot junački. Tad zastenje. - Ali more - jadikovao je. - Mrzim more!

Poslije tjedan dana ispod naših nogu zaškripi zlatni pustinjski pijesak. Užareno sunce slijevalo se na nas. Poirot, šaka jada, skvrčio se pokraj mene. Nije bio zahvalan putnik. Četverodnevno putovanje od Marseillesa bilo je za njega pravo mučenje.

U Aleksandriji je na kopno izašla Poirotova sjena. Nije više bio ni besprijekorno uredan. Stigli smo u Kairo i odmah se odvezli u hotel Mena House, u sjeni piramida.

Ljepota Egipta me očarala. Ali ne i Poirota. Odjeven kao da je u Londonu, u džepu je nosio malu četku za odjeću i neumorno vodio rat protiv prašine koja se skupljala na njegovoj tamnoj odjeći.

— Moje čizme - cvilio je. - Hastingse, pogledajte ih. Moje čizme od lakirane kože, uvijek otmjene i sjajne. A sad, pijesak u njima (što me boli) i na njima (što mi vrijeđa oči). A od vrućine mi omlohawe brkovi!

— Pogledajte sfinhu - nagovarao sam ga. - Čak i ja osjećam njezinu tajanstvenost i privlačnost.

Poirot je nezadovoljno pogleda.

— Ne izgleda sretno - izjavi on. - A kako i bi, zakopana tako nemarno u pijesak.

Prokleti pijesak!

— Pa i u Belgiji ima pijeska - podsjetim ga na praznike provedene u Knocke-sur-meru na Les dunes impeccables kako je stajalo u vodiču.

— Ali ne u Bruxellesu - reče Poirot. Zamišljeno se zagleda u piramide.

— Priznajem, čvrstog su i pravilnog oblika, ali im je površina ružno neravna. A ne sviđaju mi se ni palme. Čak ni njih nisu pravilno posadili!

Prekinem njegove tužaljke i predložim mu da krenemo u odmorište. Trebali smo jahati ondje na devama na koje je pazilo nekoliko živopisnih dječaka i brbljavi vodič. Životinje su strpljivo klečale i čekale da se popnemo na njih. Neću opisivati Poirota na devi. Krenuo je stenjući i jadajući se a završio vrišteći, mlateći rukama i zazivajući Djevicu Mariju i sve svece iz kalendara. Napokon je sramno sišao i putovanje završio na magarcu. Priznajem da deva u kasu nije šala za amatera. Bio sam ukočen nekoliko dana.

Konačno se približimo mjestu iskopavanja. Dočeka nas preplanuo, u bijelo odjeven muškarac s kacigom na glavi.

— Monsieur Poirot i kapetan Hastings. Primili smo vaš brzoglasnik. Oprostite što vas nitko nije dočekao u Kairu. Nepredviđen događaj nam je poremetio planove.

Poirot problijedi. Njegova ruka, koja je posegnula za četkom, zastane na pola puta.

— Ne valjda nova smrt? - šapne.

— Da.

— Sir Guy Willard? - zavapim.

— Ne, kapetane Hastings. Moj kolega iz Amerike, gospodin Schneider.

— A uzrok? - raspitivao se Poirot.

— Tetanus.

Problijedim. Posvuda osjetim pritajeno zlo. Mozgom mi proleti užasna misao.

Ako sam ja sljedeći?

— Mon Dieu - reče Poirot tiho - ne shvaćam. Užas! Recite mi, gospodine, sigurno tetanus?

— Da, ali će vam doktor Ames reći više. - Ah da, vi niste liječnik.

— Zovem se Tosswill.

Stručnjak kojeg je lady Willard opisala kao nižeg službenika Britanskog muzeja. Bio je ozbiljan i postojan i to mi se svidjelo.

— Pođite za mnom - nastavi doktor Tosswill. Odvest ću vas sir Guyu Willardu.

Rekao je da ga obavijestim čim stignete.

Povede nas preko prostranog logora u velik šator. Doktor Tosswill odmakne platno. U šatoru su sjedila trojica muškaraca.

— Monsieur Poirot i kapetan Hastings su stigli, sir Guy - reče Tosswill.

Najmlađi od trojice muškaraca poskoči i dođe nas pozdraviti. U njegovu ponašanju bilo je stanovite živahnosti koja me podsjeti na njegovu majku. Manje preplanuo od drugih, umornih očiju, izgledao je stariji od dvadeset dvije godine.

Očito se trudio ne slomiti se pod užasnim duševnim naporima.

Predstavi svoje kolege, doktora Amesa, sposobnog tridesetogodišnjaka, sa sjedinama na sljepoočicama, i gospodina Harpera, tajnika, zgodnog vitkog mladića s američkim nacionalnim simbolom - naočalama s okvirom od kornjačevine.

Poslije kraćeg nevezanog razgovora Harper i Tosswill odu. Ostanemo sami sa sir Guyom i doktorom Amesom.

— Monsieur Poirot, pitajte što god želite - reče Willard. - Zbunjeni smo tim neobičnim nizom katastrofa, ali riječ je, zar ne, o slučaju?

U njegovu ponašanju bilo je nervoze koja je bila u suprotnosti s njegovim riječima. Poirot ga je pozorno promatrao.

— Sir Guy, dušom i srcem ste u svom poslu?

— Da. Bez obzira na to što se dogodilo ili će se dogoditi, posao se mora nastaviti. Cvrsto sam odlučio. Poirot se naglo okrene k doktoru.

— Što vi kažete na to, monsieur le docteur?

— Pa - otegne doktor - ni ja nisam za odustanak. Poirot iskrivi lice.

— Evidemment, moramo otkriti što se događa. Kad je umro gospodin Schneider?

— Prije tri dana.

— Sigurni ste da je umro od tetanusaz - Potpuno siguran.

— Nije li se možda otrovao strihninom?

— Ne, gospodine Poirot, shvaćam na što ciljate. Bio je tetanus.

— Zar mu niste dali injekciju antitetanusa?

— Naravno da jesmo - suho će liječnik. - Pokušali smo sve što se moglo.

— Jeste li imali cjepivo kod sebe?

— Ne, nabavili smo ga iz Kaira.

— Je li bilo još slučajeva tetanusa u logoru?

— Ne.

— Jeste li sigurni da i smrt gospodina Bleibnera nije nastupila od tetanusa?

— Potpuno siguran. Na palcu je imao ogrebotinu koja se zagnojila i došlo je do sepse. Nestručnjaku je to isto, ali nije tako.

— Znači četiri različite smrti: srčani udar, otrovanje krvi, samoubojstvo i tetanus.

— Tako je, monsieur Poirot.

— Sigurni ste da nisu povezane?

— Ne shvaćam.

— Izrazit ću se jednostavnim riječima. Jesu li ta četvorica učinila nešto što bi se moglo protumačiti kao neobzirnost prema duhu Menher-Raa?

Liječnik blene u Poirota.

— Monsieur Poirot, to su gluposti. Niste valjda povjerovali u njih?

— Da, gluposti - ljutito zamumlja Willard.

Poirot zadrži potpuni mir, jedino mu zasvijetle zelene mačje oči.

— Znači vi u to ne vjerujete, monsieur le docteur?

— Ne, gospodine, ne vjerujem - izjavi liječnik odlučno. - Ja sam znanstvenik, i vjerujem jedino što znanost poučava.

— Zar u starom Egiptu nije bilo znanosti? - tiho upita Poirot. Ne pričekava odgovor, a doktor Ames je ionako ostao bez riječi. - Ne morate mi odgovoriti.

Recite mi radije što misle domoroci?

Doktor Ames reče: - Kad bijelci izgube glavu, i domoroci će ih izgubiti.

Priznajem da se boje, ali nemaju razloga.

— Možda - reče Poirot neodređeno.

Sir Guy se nagne naprijed i uzvikne zaprepašteno: - Ma ne vjerujete valjda u to. Nije moguće! To su gluposti! Ako mislite tako, znači da ništa ne znate o starom Egiptu.

Umjesto odgovora Poirot izvadi iz džepa malu knjižicu, staru i iskrzanu, Magija u Egipćana i Kaldejaca Okrene se na peti i zagrabi iz šatora. Liječnik se zagleda u mene.

— Sto smjera?

Nasmiješim se začuvši tu frazu, tako čestu na Poirotovim usnama.

— Ne znam točno - priznam. - Vjerujem kako namjerava istjerivati zle duhove.

Potražim Poirota i nađem ga u razgovoru s mladićem mršava lica, tajnikom pokojnog gospodina Bleibnera.

— Ne - reče gospodin Harper - šest mjeseci sam ovdje. Da, prilično sam dobro bio upućen u poslove gospodina Bleibnera.

— Možete li mi ispričati nešto u svezi s njegovim nećakom?

— Pojavio se ovdje. Izgledao je simpatično. Nisam ga prije sreo, ali neki (mislim Ames i Schneider) jesu. Bleibner se nije razveselio kad ga je ugledao. Uskoro su se posvadali na mrtvo. "Ni centa", vikao je gospodin Bleibner. "Ni sada ni kad umrem.

Ostavit ću novac promidžbi svog životnog djela. Danas sam o tome razgovarao s gospodinom Schneiderom." i slične riječi. Mladi Bleibner odjurio je istog trena u Kairo.

— U to je doba bio dobrog zdravlja - Stari?

— Ne, mlađi Bleibner.

— Čini mi se da je spomenuo kako se ne osjeća najbolje. Ali nije bilo ništa ozbiljno, u protivnom bih zapamtio.

— Je li gospodin Bleibner ostavio oporuku?

— Koliko nam je poznato, nije.

— Gospodine Harperu, ostajete u ekspediciji?

— Ne, gospodine, ne ostajem. Odlazim u New York čim sredim poslove. Možete mi se smijati, ali ne želim biti sljedeća žrtva tog prokletog Men-her-Raa. Ščepat će me ostanem li ovdje.

Mladić obriše znoj s čela.

Poirot se okrene. Cudno se nasmiješi i dobaci preko ramena: - Jednu je žrtvu ščepao u New Yorku.

— Dovraga! - ražesti se gospodin Harper.

— Mladić je nervozan - zamišljeno reče Poirot. Na rubu je živaca.

Znatiželjno pogledam Poirota, ali mi njegov tajanstveni osmijeh nije ništa govorio. U pratnji sir Guya Willarda i doktora Tosswilla obiđemo teren. Najvažnije iskopine odnijete su u Kairo, ali neki predmeti iz grobnice bili su silno zanimljivi.

Zanos mladog plemića bio je očit, ali uočim u njegovu ponašanju tračak nervoze kao da se nije mogao riješiti osjećaja prijetnje koji je visio u zraku. Kad smo ušli u šator kako bismo se oprali prije večere, visok tamnopus muškarac u bijeloj odjeći pomakne se s ulaza i pozdravi nas na arapskom. Poirot zastane.

— Vi ste Hassan, sluga pokojnog sir Johna Willarda?

— Služio sam sir Johnu, a sad služim njegovu sinu. - Priđe nam i reče tihim glasom. - Kažu da ste mudri i da znate o zlim duhovima. Neka mladi gospodar ode.

Zlo je u zraku.

I uz nagli pokret, ne čekajući odgovor, odjuri velikim koracima.

— Zlo je u zraku - promrmlja Poirot. - Da, osjećam ga.

Za jelom raspoloženje nije bilo suviše veselo. Doktor Tosswill je uglavnom govorio naširoko o egipatskim starinama. Kad smo se spremali na počinak, sir Guy uhvati Poirota za ruku i pokaže mu nešto: između šatora promicao je tamni lik. Nije bio ljudski: jasno sam raspoznao pasju glavu kakvu sam vidio urezanu u zidove grobnice.

Krv mi se sledi u žilama.

— Mon Dieu! - promrmlja Poirot i nekoliko se puta prekriži. - Anubis, s glavom šakala, bog umirućih duša! - Netko nas zafrkava - poviče doktor Tosswill i ogorčeno ustane.

— Harper, ušlo je u tvoj šator - promrmlja sir Guy blijedog lica.

— Ne - reče Poirot - nego u šator doktora Amesa. Liječnik iskolači oči, a tad ponovi riječi doktora Tosswilla: - Netko nas zafrkava. Pođimo i uhvatimo ga.

Energično odjuri u potragu za tajanstvenom prikazom. Pođem za njim, ali nismo našli nikakav trag. Vratimo se pomalo uznemireni. Zateknemo Poirota kako zdušno osigurava osobnu sigurnost. Okruživao je naš šator raznim crtarijama i pismenima koje je crtao po pijesku. Najčešći je motiv bila petokraka zvijezda ili pentagon. Istodobno je držao predavanje o vradžbinama i magiji općenito, bijeloj magiji nasuprot crne, i ubacivao puno pojmova iz Ka i Knjige mrtvih.

To je kod doktora Tosswilla izazvalo najcrnji prezir pa me on povuče ustranu i bijesno frkne.

— Bljezgarije, gospodine - ljutito uzvikne. - Čiste bljezgarije! Varalica! Ne zna razliku između srednjovjekovnih praznovjerja i staroegipatskih vjerovanja. Nikad nisam čuo takav "mišmaš" neznanja i lakovjernosti.

Umirim uzbuđenog stručnjaka i uđem u šator. Moj mali prijatelj sjedio je u njemu ozarena lica.

— Možemo mirno spavati - sretno objavi. - Dobro će mi doći malo sna, glava me užasno boli. Da mi je dobar tisane!

I kao da mu je molba uslišana, šatorsko se krilo podigne. Pojavi se Hassan i ponudi Poirota šalicom iz koje se pušilo. U njoj je bio čaj od kamilice, omiljenog Poirotovog napitka. On zahvali Hassanu i odbije njegovu ponudu da i meni donese šalicu. Razodjenem se, stanem na ulaz u šator i zagledam u pustinju.

— Predivno mjesto - rekoh naglas. - Divan posao. Jasno mi je zašto su tako očarani njime. Zivjeti u pustinji, upoznavati dušu nestale civilizacije. Poirot, i vi sigurno osjećate ljepotu toga?

Nisam dobio odgovora pa se uvrijeđeno okrenem, ali se odmah zabrinem. Poirot je ležao nauznak na grubom kauču, zgrčenog lica. Pokraj njega je bila prazna šalica.

Potrčim k njemu, pa u šator doktora Amesa.

— Doktore Ames! - zavapim. - Dođite odmah.

— Sto je? - reče liječnik. Bio je u pidžami.

— Moj prijatelj. Slabo mu je. Umire: Kamilica. Ne dopustite Hassanu da napusti logor.

Liječnik poput munje potrči u naš šator. Poirot je ležao kako sam ga ostavio.

— Mili Bože! - poviče Ames. - Izgleda kao srčani napad. Spominjali ste čaj. - Podigne praznu šalicu.

— Ali ga nisam popio! - reče miran glas. Zaprepašteno se okrenemo. Poirot je sjedio na krevetu i smiješio se.

— Ne - reče blago. - Nisam ga popio. Iskoristio sam Hastingsove hvalospjeve noći i izlio čaj, ali ne niz grlo, nego u malu bočicu koja će otići na analizu ljekarniku.

Nemojte! - jer je liječnik učinio nagli pokret. - Razuman ste čovjek pa znate da vam nasilje neće pomoći. Dok je Hastings otišao po vas, ja sam bočicu spremio na sigurno mjesto. Hastingse, brzo, uhvatite ga!

Krivo sam razumio Poirota. Zeleći spasiti prijatelja, bacio sam se ispred njega.

Ali je liječnikova brza kretnja imala drugi cilj. Ruku prinese ustima, miris gorkih badema ispuni zrak, on se zanjiše i sruši.

— Još jedna žrtva - sumorno će Poirot - ali i posljednja. Možda je tako i najbolje. Ima tri smrti na savjesti.

— Doktor Ames? - zaprepastim se. - A ja sam vjerovao kako vi vjerujete u magiju?

— Hastingse, niste me razumjeli. Rekao sam kako vjerujem u silnu snagu praznovjerja. Kad se smrti pripisu nadnaravnim silama, možete nožem ubosti nekog u pola bijela dana i ubojstvo će pripisati prokletstvu, tako je snažan osjećaj nadnaravnog u ljudima. Odmah sam posumnjao da netko to iskorištava. Uvjeren sam da se doktor Ames tog dosjetio kad je umro sir John Willard. Odmah se podigla prašina oko praznovjerja. Sa smrću sir Johna nitko ništa ne dobiva, ali ne i sa smrću gospodina Bleibnera. Bio je silno imućan. Razmislio sam o podacima koje sam dobio iz New Yorka. Prvo, mladi je Bleibner rekao kako u Egiptu ima dobrog prijatelja od kojeg može posuditi novac. Svi su mislili da je riječ o ujaku, ali zašto on ne bi izrijeком spomenuo ujaka? Zaključio sam kako je riječ o njegovu vinskom bratu. Zatim, namaknuo je novac za put do Egipta, ujak mu ne daje ni novčića, ali je imao novca za povratak u New York. Netko mu je posudio novac.

— Sve je to nategnuto - prigovorim.

— Ima još. Hastingse, često se riječi mišljene u prenesenom značenju shvate doslovno. Ali se može dogoditi i suprotno. U našem slučaju, riječi mišljene doslovce shvaćene su u prenesenom značenju. Mladi je Bleibner jasno napisao: "Gubavac sam", ali nitko nije pomislio kako se ubio zato što je vjerovao da se zarazio tom strašnim bolešću.

— Sto? - vrisnem.

— Mudra igra demonskog uma. Mladi je Bleibner imao neku kožnu bolest. Živio je na južnomorskim otocima na kojima je ona česta. Ames mu je bio bivši prijatelj i poznati liječnik, pa nije imao razloga sumnjati u njegovo mišljenje. Kad sam došao ovdje, sumnjao sam i na Harpera i na doktora Amesa, ali sam uskoro shvatio kako je jedino liječnik mogao počinuti i prikriti te zločine, a od Harpera sam doznao da je Ames poznavao mladog Bleibnera. Ovaj je napisao oporuku ili osigurao život u korist liječnika i liječnik je vidio priliku da

se obogati. Nije mu bilo teško zaraziti gospodina Bleibnera smrtonosnim bakterijama. Zatim se ubio njegov nećak, shrvan očajem doznajući od svog prijatelja liječnika da ima gubu. Gospodin Bleibner nije napisao oporuku. Njegovo bi bogatstvo naslijedio njegov nećak, a nećaka liječnik.

— A gospodin Schneider?

— Nisam siguran. I on je poznao mladog Bleibnera, možda je nešto posumnjao, a možda je liječnik pomislio kako će još jedna bezrazložna smrt potpiniti priču o prokletstvu. Hastingse, ispričat ću vam jednu zanimljivu psihološku činjenicu. Ubojica uvijek osjeća silnu želju da ponovi uspješan zločin, privlači ga izvršenje zločina. Zato sam se bojao za mladog Willarda. Večerašnji Anubis bio je Hassan preodjeven po mojem nalogu.

Htio sam vidjeti hoće li se liječnik prestrašiti. Ali da bi se on prestrašio, bilo bi potrebno nešto užasnije od nadnaravnog. Nije povjerovao kako vjerujem u vradžbine. Komedija koju sam odigrao za njega, nije ga zavarala. Sumnjao sam da ću postati njegova sljedeća žrtva. No usprkos la mer maudite, odvratnih vrućina i dosadnog pijeska, male sive stanice još rade!

Pokazalo se da je Poirot imao pravo. Prije nekoliko godina, mladi je Bleibner okrijepljen vinom u šali napisao oporuku kojom je ostavio "tabakeru kojoj se toliko divi i svu imovinu u trenutku smrti (a to će uglavnom biti dugovi) svom dobrom prijatelju Robertu Amesu koji me spasio od utapljanja."

Slučaj je zataškan pa ljudi još govore o čudnim smrtima povezanima s grobnicom Men-her-Raa kao o dokazu kako se davno umrli kralj osvetio oskvrniteljima njegove grobnice, uvjerenje koje se, kako mi je objasnio Poirot, protivi egipatskim vjеровanjima i razmišljanju.

Krađa nakita iz hotela Grand Metropolitan

— Poirot - rekoh - godila bi vam promjena zraka. - Mislite, mon ami?

— Siguran sam.

— Eh? - nasmiješi se moj prijatelj.

— Dogovoreno?

— Idete?

— Kamo biste me odveli?

— U Brighton. Prijatelj mi je dao dobar savjet, a jer imam novca na bacanje, mislim da bi nam vikend u hotelu Grand Metropolitan dobro došao.

— Hvala, rado ću poći. Vaše dobro srce ne zaboravlja na starca. A dobro je srce vrednije od svih sivih stanica. Da, kad što to zaboravim.

Nisam bio oduševljen tom izjavom. Poirot je ponekad sklon podcijeniti moje mentalne sposobnosti. Ali je zadovoljstvo na njegovu licu bilo tako očito da sam zaboravio svoj jad.

— Znači, dogovoreno - rekoh.

U subotu navečer večerali smo u hotelu Grand Metropolitan usred živahnog mnoštva. Kao da je čitav muški svijet sa suprugama bio u Brightonu. Haljine pre divne, a nakit (ponekad izložen pogledima zbog prestiža a ne dobrog ukusa) bio je prekrasan.

— Hein, lijep prizor! - promrmlja Poirot. - Sjedište profitera, zar ne, Hastingse?

— Tako se priča - odgovorim. - Ali nadajmo se da nisu svi zaraženi tom bolešću.

Poirot se mirno osvrne oko sebe.

— Kad vidim toliko nakita zažalim što nisam krenuo putem zločina. Kakva izvrsna prilika za pametnijeg lopova! Hastingse, pogledajte onu krupnu ženu pokraj stupa. Kako biste je vi opisali? Nakrcana draguljima?

Ispratim njegov pogled.

— Pa to je gospođa Opalsen - objasnim ja. - Poznajete je?

— Površno. Njezin je suprug bogati burzovni mešetar koji se nedavno obogatio na nafti.

Nakon večere sretnemo Opalsenove u predvorju i predstavim im Poirota.

Pročavrljamo nekoliko minuta pa završimo na kavi.

Poirot pohvali vrednije dragulje izložene na gospođinom bujnom poprsju i ona se ozari.

— Gospodine Poirot, to mi je hobi. Obožavam nakit. Ed zna za moju slabost i svaki put kad mu uspije posao donese mi nešto novo. Zanima vas drago kamenje?

— Povremeno se bavim njima, madame. Zvanje me dovelo u dodir s najpoznatijim draguljima.

On ispriča, obazrivo mijenjajući imena, priču o povijesnim draguljima izvjesne kraljevske kuće koju gospođa Opalsen sasluša suzdržana daha.

— Kao u kazalištu! - klikne ona kad je Poirot dovršio priču. - Znate, i ja imam nakita uz koji su vezane priče. Ogrlicu, koja se smatra

jednom od najljepših na svijetu; biserje je prekrasno nanizano i predivne boje. Moram vam je donijeti!

— Gospođo - prosvjedovao je Poirot - odviše ste ljubazni. Molim vas, nemojte se dati smetati!

— Htjela bih vam je pokazati.

Punašna gospođa brzo odgega do dizala. Njezin suprug, koji je razgovarao sa mnom, upitno pogleda Poirota.

— Vaša mi supruga želi pokazati bisernu ogrlicu objasni on.

— Ah, biseri! - Opalsen se zadovoljno nasmiješi. Zaista su vrijedni da ih se vidi.

A i stajali su! Ali novac neće propasti; u svakom trenutku mogu dobiti za njih koliko sam platio, ako ne i više. Možda ću i morati, potraje li ovakvo stanje. Poslovni je svijet ostao bez novca. Blebetao je o tome upotrebljavajući nazivlje koje nisam razumio.

Prekine ga mali paž koji mu šapne nešto u uho.

— Što? Dolazim. Nije bolesna? Oprostite, gospodo. Odjuri. Poirot se zavalu u stolac i pripali malu rusku cigaretu. Brižljivo složi prazne šalice kave i ozarena se lica zagleda u njih.

Prolazile su minute. Opalsenovi se nisu vraćali.

— Čudno - naposljetku opazim. - Da mi je znati kad će se vratiti?

Poirot se zagleda u dim koji se dizao u zrak pa reče zamišljeno:

— Neće se vratiti.

— Zašto?

— Jer se nešto dogodilo.

— Što? Kako znate? - znatiželjno ga upitam. Poirot se nasmiješi.

— Prije nekoliko minuta upravitelj hoteia izjurio je iz svog ureda i potrčao na kat vidno uzrujan. Liftboj je dugo razgovarao s pažem. Zvono za dizalo zazvonilo je već tri puta, a on se ne obazire. Čak su i konobari distraiti, a kad je konobar distraiti... - Poirot zamaše glavom kao da se tome nema što dodati. - Dogodilo se nešto važno. Kao što sam mislio! Evo policije.

Dva muškarca ušla su u hotel, jedan u uniformi, a drugi u civilu. Obrate se pažu koji ih odmah odvede na prvi kat. Poslije nekoliko minuta, isti dječak priđe nama.

— Gospodin Opalsen vas pozdravlja i moli da dođete u njegovu sobu.

Poirot poskoči na noge kao da je čekao poziv. Pođem za njim ništa manje živahno.

Apartman Opalsenovih bio je na prvom katu. Paž pokuca na vrata pa se povuče.

— Uđite! - Ugledamo čudan prizor u spavaćoj sobi gospođe Opalsen. Na sredini sobe, zavaljena u naslonjaču, ležala je gospođa Opalsen i ronila suze. Čudno je izgledala, jer su joj suze izbrazdale puder koji je obilno nanijela na lice. Gospodin se Opalsen ljutito ushodao po sobi. Dva policajca stajala su u sredini sobe, jedan je držao bilježnicu u rukama. Hotelska sobarica, prestrašena na smrt, stajala je kod kamina. Na drugoj strani sobe plakala je i kršila ruke neka Francuskinja, očito služavka gospođe Opalsen, tužna kao i gospodarica.

Poirot, dotjeran i nasmiješen, stupi u taj krš i jad. Gospođa Opalsen, začudnom lakoćom za ženu svoje težine, ustane iz naslonjače. - Ed može reći što hoće, ali ja vjerujem u sreću. Sudbina je htjela da se večeras upoznamo u ovakvim okolnostima. Jedino mi vi možete vratiti bisere.

— Madame, smirite se, molim vas - Poirot je utješno pogladi po ruci.
- Smirite se. Sve će biti u redu. Hercule Poirot će vam pomoći!

Gospodin Opalsen se okrene policijskom inspektoru.

— Nećete zamjeriti ako angažiram ovog gospodina?

— Nimalo, gospodine - uljudno, ali potpuno ravnodušno odgovori policajac. - Ako se vaša supruga sad bolje osjeća možda bi nam mogla ispričati činjenice?

Gospođa Opalsen bespomoćno pogleda u Poirota. On je odvede natrag do naslonjača.

— Sjednite, gospođo, i smireno nam ispričajte čitavu priču.

Gospođa Opalsen obriše oči i počne.

— Poslije večere popela sam se u sobu kako bih gospodinu Poirotu pokazala bisernu ogrlicu. Sobarica i Celestine su po običaju bile u sobi...

— Oprostite, gospođo, kako to mislite "po običaju"?

Gospodin Opalsen objasni.

— Pravilo je da nitko u ovu sobu ne smije ulaziti ako služavka Celestine nije u njoj. Sobarica čisti sobu ujutro dok je Celestine prisutna i dolazi poslije večere rasprijeti krevet kad je Celestine u sobi.

Gospođa Opalsen nastavi: - Uđem u sobu, odem do ladice - ona pokaže na najdonju desnu ladicu toaletnog stolića - izvadim kutijicu za nakit i otključam je.

Izgledala je kao obično, samo što nije bilo bisera!

Inspektor je puno zapisivao. - Kad ste ih posljednji put vidjeli - upita.

— Bili su u kutijici kad sam sišla na večeru. - Sigurni ste?

— Da. Nisam znala da li da ih stavim ili ne, ali sam se odlučila za smaragde, a bisere vratila u kutijicu.

— Tko je zaključao kutijicu?

— Ja. Ključ nosim na lančiću oko vrata. - Pokaže ga svima.

Inspektor ga pogleda i slegne ramenima.

— Lopov je sigurno imao duplikat ključeva. To nije teško. Brava je prilično jednostavna. Što ste učinili kad ste zaključali kutijicu?

— Vratila sam je u najdonju ladicu gdje je uvijek držim.

— Niste zaključali ladicu?

— To nikad ne činim. Moja služavka ostaje u sobi dok se ne vratim pa nema potrebe.

Inspektorovo lice posivi.

— Dragulji su bili u ladici kad ste sišli na večeru, a služavka nije napuštala sobu?

Kao da je prvi put shvatila užas svog položaja, Celestine vrisne, baci se na Poirota i iz nje se izlije nerazgovjetna bujica francuskih riječi.

Nečuvena objeda! Kako mogu posumnjati da je okrala gospođu! Poznato je da je policija nevjerovatno glupa! Ali, gospodin je Francuz...

— Belgijanac - ubaci Poirot, ali Celestine ne obrati pozornost na ispravak.

Monsieur neće dopustiti da je lažno optuže, a da se zla sobarica izvuče. Nikad joj se nije sviđala ta crvenokosa drznica, rođena kradljivka. Od prvog dana tvrdi da je nepoštena. Prati svaki njezin

pokret kad posprema gospođinu sobu! Neka je pretraže ti idioti iz policije. Bit će pravo iznenađenje ne pronadu li kod nje ogrlicu!

Iako je tu govoranciju izrekla na brzom i otrovnom francuskom, Celestine ga je začinila bogatim repertoarom pokreta i sobarica shvati dio njezine poruke. Pocrveni od ljutnje.

— Ako ta strankinja govori kako sam ja ukrala bisere, laže! - raspaljeno reče. - Nisam ih ni vidjela.

— Pretražite je! - vrisne druga. - Uvjerit ćete se.

— Lažljivice, čuješ li me? - reče sobarica i krene prema njoj. - Ti si ih ukrala i sad želiš objediti mene. Bila sam u sobi tri minute prije no što je došla madame, a ti si sjedila ovdje i gledala me kao mačka miša.

Inspektor upitno pogleda Celestinu. - Je li to istina? Jeste li odlazili iz sobe?

— Nisam - nevoljko prizna Celestine - ali sam dvaput otišla u svoju sobu, jednom po konac, a jednom po škare. Sigurno ih je tad uzela.

— Bila si vani manje od minute - odbrusi sobarica. - Izašla i ušla. Neka me policija pregleda. Ja se nemam čega bojati.

U tom trenutku netko pokuca na vrata. Inspektor ih otvori i lice mu se ozari.

— Ah! - reče. - Imamo sreće. Poslao sam po kolegicu. Molim vas da odete u susjednu sobu.

Pogleda u sobaricu koja prijeđe prag ponosno uzdignuvši glavu, a policijska službenica za njom. Francuskinja se plaćući svali u stolac. Poirot se osvrtao po sobi koja je u grubim crtama izgledala ovako: prolaz - ormar - toaletni stolić - komoda - krevet - služavkina soba - toaletni stolić - komoda - krevet.

— Kamo vode ta vrata? - raspitivao se on.

— U susjedni apartman - reče inspektor. - Zatvoren je zasunom.

Poirot priđe vratima, prodrma ih, povuče zasun, pa pokuša ponovno.

— A i s druge strane - reče. - To je, dakle, isključeno.

Priđe prozorima i svakog pažljivo pogleda. - Ništa. Nema ni balkona.

— Da ih ima - nestrpljivo će inspektor - ne shvaćam kako bi nam to pomoglo, ako služavka nije napuštala sobu.

— Evidentno - reče Poirot ne zbunivši se. - Budući da je gospođica sigurna da nije odlazila iz sobe... Vrate se sobarica i policijska službenica.

— Ništa - reče ona.

— Naravno - kreposno će sobarica. - A ta francuska kurvica trebala bi se stidjeti tako blatiti poštenu djevojku.

— Djevojko, smirite se - reče inspektor i otvori vrata. - Nitko vas ne sumnjiči.

Možete otići.

Sobarica nevoljko krene.

— A nju nećete pretražiti? - pokaže u Celestine.

— Hoćemo! - Inspektor zatvori i zaključa vrata. Celestine pođe za policijskom službenicom. Poslije nekoliko minuta vrati se i ona. Ni kod nje nije ništa nađeno.

Inspektorovo se lice uozbilji.

— Morat ću vas zamoliti da ipak pođete sa mnom, gospođice. - Okrene se gospođi Opalsen. - Oprostite, gospodlo, ali sve upućuje na nju. Nema li ih ona, negdje su skriveni u sobi.

Celestine vrisne i uhvati se za Poirota koji se sagne i nešto joj šapne. Ona ga zdvojno pogleda.

— Si, si, mon enfant, uvjeravam vas da je bolje ne opirati se. - Okrene se inspektoru. - S vašim dopuštenjem, gospodinez Mali pokus, meni za volju.

— Ovisi o čemu je riječ - ravnodušno odgovori policajac.

Poirot se ponovno obrati Celestini.

— Rekli ste nam kako ste otišli u sobu po konac. Gdje?

— Na vrhu komode, monsieur. - A škare?

— I one.

— Mademoiselle, bi li vam bilo teško ponoviti te dvije radnje?. Kažete da ste ovdje sjedili i vezli?

Celestine sjedne i na Poirotov znak ustane pa ode u susjednu sobu, uzme neki predmet s komode i vrati se.

"Poirot je gledao u nju i u veliku ručnu uru na dlanu.

— Ponovite, mademoiselle.

"Po svršetku drugog ponavljanja, on zapiše nešto u notes i vrati sat u džep.

— Hvala, mademoiselle. A vama gospodine - nakloni se inspektoru - na ljubaznosti.

Inspektora je zabavljala ova pretjerana uljudnost. Celestine ode oblivena suzama u pratnji policijske službenice i policajca u civilu.

Inspektor se ispriča gospođi Opalsen i počne pretraživati sobu. Izvadi ladice, otvori ormare, razbaca krevet i kucne o pod. Gospodin Opalsen je sumnjičavo gledao.

— Zaista mislite da ćete ih naći?

— Da, gospodine. Logično. Nije imala vremena odnijeti ih iz sobe. Plan joj je poremetila gospođa koja se neočekivano vratila u sobu. Sigurno su ovdje. Jedna od njih ih je sakrila, a vjerojatno to nije bila sobarica.

— Sobarica nikako! - tiho reče Poirot.

— Molim? - izbeči se inspektor. Poirot se skromno nasmiješi.

— Dokazat ću vam. Hastingse, dobri moj prijatelju, uzmite sat. Pazite, to je obiteljsko nasljedstvo! Izmjerio sam mademoiselline pokrete; prvi put je izbivala iz sobe 12 sekundi, drugi put petnaest. Gledajte mene. Gospođa će biti ljubazna i dati mi ključ kutijice za nakit. Hvala. Hastings će reći, "sad!"

— Sad! - rekoh.

Gotovo nevjerojatnom brzinom, Poirot otvori ladicu toaletnog stolića, izvadi kutijicu, umetne ključ u bravu, otvori kutijicu, izabere komad nakita, zatvori i zaključa, kutijicu, vrati je u ladicu i zatvori ladicu. Munjevito je radio.

— Dakle, mon ami? - zadihano me upita.

— Četrdeset šest sekundi - odgovorim.

— Vidite? - Pogleda u nas. - Sobarica nije imala vremena izvaditi ogrlicu, a ne kamoli je sakriti.

— Znači, sobarica je čista - zadovoljno će inspektor i vrati se pretraživanju.

Ode u služavkinu sobu.

Poirot se zamišljeno mrštio. Odjednom kao iz topa upita gospođu Opalsen:

— Ta je ogrlica bila osigurana? Gospodin Opalsen se malčice iznenadi tim pitanjem.

— Da - reče nevoljko - tako je.

— Kakve to ima veze? - zaplakano će gospoda Opalsen. - Želim svoju ogrlicu.

Unikatnu. Nema tog novca.

— Shvaćam, gospođo - utješno će Poirot. - Potpuno vas razumijem. Ženi je osjećaj sve, zar ne? Ali će gospodina, koji nije tako osjetljiv, ta činjenica nedvojbeno utješiti.

— Naravno - nesigurno će gospodin Opalsen. Ipak...

Prekine ga pobjedonosni inspektorov poklič. Uđe u sobu. U ruci mu je nešto visjelo.

Gospođa Opalsen uzvikne i podigne se iz naslonjača. Preobrazila se.

— Oh, moja ogrlica!

— Gdje je bila? - upita Opalsen.

— U služavkinu krevetu. Između opruga madraca. Ukrala ju je i sakrila prije no što je došla sobarica.

— Dopuštate, madamez - blago će Poirot. Uzme ogrlicu i pozorno je pregleda, pa je vrati uz naklon.

— Nažalost, madame, morat ćete je dati nama reče inspektor. - Trebat će nam za optužnicu. Vratit ćemo je čim uzmognemo.

Gospodin Opalsen se namršti. - Je li to nužno?

— Nažalost, gospodine. Formalnost.

— Ed, neka je uzmu! - reče njegova supruga. Osjećat ću se sigurnijom. Ne bih oka sklopila stalno misleći kako je netko želi ukrasti. Ta zlotvorka! Nikad ne bih to za nju pomislila.

— Mila, nemoj tako.

Netko me lagano uhvati za ruku. Bio je to Poirot.

— Da se iskrademo, prijatelju? Mislim da naše usluge više nisu potrebne.

Ali kad smo izašli on zastane i na moje iznenađenje reče: - Ipak bih pogledao susjednu sobu.

Nije bila zaključana i mi uđemo. Dvije povezane sobe bile su prazne. Sloj prašine bio je prilično debeo i moj osjetljivi prijatelj iskrivi lice kad je prstom zaokružio četvrtasti znak na stolu pokraj prozora.

— Sobe bi mogle biti čistije - suho reče. Zamišljeno je gledao kroz prozor, kao da sanjari.

— Dakle? - nestrpljivo ga upitam. - Zašto smo došli ovdje?

On se trgne.

— Je vous demande pardon, mon ami. Htio sam provjeriti jesu li vrata zabrtvljena s ove strane.

Pogledam u vrata kroz koja se moglo ući u sobu u kojoj smo donedavna bili.

— Zabrtvljena su.

Poirot kimne glavom, ali još je bio zamišljen.

— A kakve to ima veze? - nastavim ja. - Slučaj je završen. Bilo bi mi drago da ste se mogli više istaknuti. No to je slučaj kakvog čak i budalaš poput inspektora ne može zabrljati.

Poirot odmahne glavom.

— Slučaj nije riješen, prijatelju. Dok ne nađemo kradljivca.

— Ali služavka ih je ukrala! - Zašto to kažete?

— Jer su biseri nađeni u njezinu madracu - promucam.

— C-c-c! - zacokće Poirot. - Nisu to bili biseri.

— Molim?

— Imitacija, mon ami.

Ta me izjava zaprepasti. Poirot se smireno smješкао.

— Inspektor očito ništa ne zna o draguljima. Ali će uskoro pući bruka!

— Dođite! - povučem ga za ruku. - Kamo?

— Moramo reći Opalsenovima. - Radije ne.

— Ali jadna žena...

— Eh bien, ta će jadna žena provesti mirniju noć misleći kako su biseri na sigurnom.

— Ali lopov može pobjeći s njima!

— Po običaju, prijatelju, govorite a da niste razmislili. Kako znate da biseri koje je gospođa Opalsen večeras pažljivo zaključala nisu lažni, a da se prava krađa nije dogodila puno prije?

— Oh! - zbunim se.

— Tako je- reče Poirot ozarena lica. - Počinjemo ispočetka.

Odemo iz sobe. Poirot na trenutak zastane i zamisli se, a tad ode do kraja prolaza i stane ispred male ostave u kojoj su se okupljale sobarice i sobari zaduženi za pojedini kat. Naša je sobarica okupila oko sebe slušateljstvo i pričala što je doživjela. Zastane u pola rečenice. Poirot se uljudno nakloni.

— Oprostite što vas ometam, ali vas molim da mi otvorite vrata sobe gospodina Opalsena.

Zena spremno ustane i mi podemo za njom niz prolaz. Soba gospodina Opalsena bila je nasuprot sobi njegove supruge. Sobarica je otključa i mi uđemo.

Sobarica se okrene, ali je Poirot zadrži.

— Trenutak. Jeste li ikad među papirima gospodina Opalsena vidjeli ovakvu posjetnicu?

On joj pruži bijelu posjetnicu, sjajnu i neobičnog izgleda. Sobarica je uzme i zagleda se u nju.

— Ne, gospodine, mislim da nisam. Pitajte sobara, oni pospremaju sobe muških gostiju.

— Hvala.

Poirot uzme posjetnicu. Žena ode. Poirot se zamisli. Tad snažno kimne glavom.

— Hastingse, molim vas, pozvonite tri puta za sobara. Učinim kako mi je rekao.

Izgarao sam od znatiželje. U međuvremenu, Poirot je ispraznio koš za otpatke na pod i prekapao po sadržaju.

Sobar odgovori na poziv. I njemu Poirot postavi isto pitanje i pruži mu posjetnicu na pregled. Ali dobije jednak odgovor. Sobar nikad nije vidio posjetnicu takve vrste među stvarima gospodina Opalsena. Poirot mu zahvali i sobar se povuče nevoljko, upitno pogledavši u

ispražnjen koš i smeće na podu. Sigurno je čuo kako je Poirot zamišljeno rekao dok je vraćao smeće natrag u koš:

— Ogrlica je bila osigurana na velik iznos. - Poirot - rekao - shvaćam...

— Ništa ne shvaćate, prijatelju - brzo odgovori. Po običaju, ništa!

Nevjerojatno, ali istinito. Vratimo se u naš apartman.

Nismo progovorili ni riječi. Iznenadi me to što se Poirot u našoj sobi na brzinu presvukao.

— Večeras idem u London - objasni on. - Moram. – Molim?

— Tako je. Mozak je obavio posao (ah, te vrle sive stanice). Moram potražiti dokaz. I naći ću ga! Nemoguće je prevariti Herculea Poirota!

— Jednom vam se neće posrećiti - rekao prezirući njegovu taštinu.

— Ne ljutite se, molim vas, mon ami, računam na vas da ćete mi učiniti uslugu, kao prijatelj?

— Naravno - rekao usrdno, postidjen svojom mrzovoljom. - O čemu je riječ?

— Molim vas očetkajte rukav kaputa koji sam skinuo. Malo se bijelog praha uhvatilo za njega. Nedvojbeno ste opazili kako sam prstom povukao po komodi toaletnog stolića?

— Nisam.

— Prijatelju, trebali biste gledati što radim. Tako mi se na prstu našlo praška.

Od uzbuđenja sam ga obrisao na rukav. Postupak bez metode, a to prezirem, jer nije primjeren mojim načelima.

— Ali kakav je to prah? - upitam, bez većeg zanimanja za Poirotova načela.

— Nije otrov obitelji Borgia - odgovori Poirot i namigne mi. - Vidim da vam mašta radi. Francuska kreda. - Francuska kreda?

— Da, stolari se služe njome kako ladice ne bi zapinjale.

Nasmijem se.

— Stari vraže! A mislio sam da je riječ o nečem uzbudljivom.

— Au revoir, prijatelju. Letim!

Vrata se zalupe za njim. Smiješeći se, napola podrugljivo, napola veselo, podignem kaput i dohvatim četku za odjeću.

Budući da mi se Poirot sljedećeg jutra nije javio, odem u šetnju, sretnem prijatelje i objeđujem s njima u hotelu. Poslijepodne odemo na izlet. Zadržala nas probušena guma, pa sam se vratio u hotel u pola devet navečer.

Prvo što sam ugledao bio je Poirot, sićušniji nego inače, pritješnjen između Opalsenovih, lica ozarena mirnim zadovoljstvom.

— Hastingse, prijatelju! - klikne on i ustane me pozdraviti. - Zagrlite me prijatelju, uspio sam!

Na svu sreću, zagrljaj je bio govorni ukras. - Hoćete reći...? - zaustim.

— Predivno, kažem vam! - reče gospođa Opalsen smijući se od uha do uha.

— Ede, rekla sam ti da će mi jedino on vratiti moje bisere.

— Jesi, dušo, jesi. Imala si pravo. Bespomoćno pogledam u Poirota, a on mene.

— Moj prijatelj Hastings je, kako vi u Engleskoj kažete, "u nedoumnici".

Sjednite i ispričat ću vam slučaj sa sretnim završetkom.

— Završetkom?

— Da, uhapšeni su. - Tko je uhapšen?

— Sobarica i sobar parbleu! Niste posumnjali? Ni kad sam spomenuo francusku kedu?

— Rekli ste da se njome služe stolari.

— Da, kako bi ladice lakše klizile. Netko je htio da ladica klizne bez šuma. Tko?

Očito sobarica. Plan je bio tako domišljat da nikome nije upao u oči, čak ni Herculeu Poirotu.

— Dakle, sobar je bio u praznoj susjednoj sobi i čekao. Francuska služavka izlazi iz sobe. Sobarica munjevito otvara ladicu, vadi kutijicu za nakit, otvara zasun i predaje je sobaru. Sobar je otvara duplikatom ključeva koji je izradio, vadi ogrlicu i čeka. Celestine ponovno odlazi iz sobe i - pst! - kutijica se munjevito vraća u ladicu.

— Dolazi Madame, otkriva krađu. Sobarica traži da je se pretraži, ogorčena je, i odlazi iz sobe oslobođena krivnje. Imitaciju ogrlice koju su dali prije izraditi sobarica je ujutro sakrila u krevetu Francuskinje. Majstorski potez, ca!

— Zašto ste išli u London?

— Sjećate se posjetnice?

— Naravno. Zbunila me i još me zbunjuje. Mislio sam...

Oklijevao sam pogledavajući u gospodina Opalsena.

Poirot se nasmije od srca.

— Une blague! Zbog sobara. Posjetnica je imala posebno premazanu površinu, za otiske. Odnio sam je u Scotland Yard, potražio starog prijatelja inspektora Jappa i sve mu ispričao. Pokazalo se da otisci odgovaraju otiscima para poznatih kradljivaca nakita za kojima se traga stanovito vrijeme. Japp je došao sa mnom, uhapsio kradljivce, našao ogrlicu kod sobara. Mudar par, ali su pogriješili u metodi.

Nisam li vam, Hastingse, rekao trideset šest puta kako bez metode...

— Najmanje trideset šest tisuća puta! - prekinem ga. - U čemu je bila slaba točka njihove "metode"?

— Mon ami, dobro je zaposliti se kao sobarica ili sobar, ali ne smijete zazirati od rada. U praznoj sobi nisu brisali prašinu, pa kad je sobar metnuo kutijicu za nakit na stolić pokraj vrata, ostao je četvrtasti trag.

— Sjećam se - poviknem.

— Prije toga nisam bio siguran. Tad sam znao! Na trenutak zavlada muk.

— A ja imam svoje bisere - reče gospođa Opalsen kao zbor u grčkoj drami.

— Nešto bih povečerao - rekoh. Poirot pođe sa mnom.

— Pripast će vam čast i slava - rekoh mu.

— Pas du tout - mirno odgovori Poirot. - Japp i ovdašnji inspektor će podijeliti zasluge: Ali - on se fupne po džepu - imam ček od gospodina Opalsena. Što kažete prijatelju? Ovaj vikend nije išao po planu. Da se vratimo sljedeći vikend, o mom trošku?

Premijerova otmica

Rat i ratni problemi su prošlost, pa mogu bez opasnosti otkriti javnosti ulogu koju je moj prijatelj Poirot odigrao u trenutku državne krize. Tajna je bila dobro čuvana. Tisak nije doznao ni slova. Potreba za tajnošću je prošla, pa mislim kako je pravedno da Engleska dozna koliko duguje mom malom prijatelju čiji je blistav um vješto spriječio veliku katastrofu.

Jedne večeri (točan datum nije važan, dovoljno je da kažem u doba kad je bojni poklič neprijatelja Engleske bio "pregovorima do mira") moj prijatelj i ja sjedili smo u njegovim odajama. Nakon što sam u ratu postao invalid, radio sam u uredu za regrutaciju pa bih svratio do Poirota poslije večere i popričao s njim o zanimljivostima.

Htio sam s njim razgovarati o zapanjujućim dnevnim novostima - pokušaju atentata na gospodina Davida MacAdama, engleskog premijera. Novinski je članak očito bio cenzuriran. Nikakvih pojedinosti, tek da je premijer čudom izbjegao metak koji ga je okrznuo po obrazu.

Smatrao sam kako je naša policija sramotno nemarna kad je dopustila da se to dogodi. Znao sam kako bi se njemački špijuni u Engleskoj rado izložili pogibelji i ubili premijera. "Borbeni Mac", kako ga je prozvala njegova stranka, uporno se i otvoreno borio protiv rastućeg utjecaja pacifista.

Bio je više od engleskog premijera, bio je Engleska. Ukloniti njegov utjecaj značilo bi Britaniji zadati porazan i smrtni udarac.

Poirot je lupkao po sivom odijelu malom spužvicom. Svijet nije vidio kicoša kakav je Hercule Poirot. Urednost i red bili su njegova strast. S mirisom benzina u zraku, nije mi mogao posvetiti pozornost.

— Prijatelju, trenutak. Skoro sam završio. Masna mrlja, evo, uklonit ću je! - Zamahne spužvom. Nasmiješim se i pripalim još jednu

cigaretu.

— Ima li što zanimljivo? - raspitivao sam se.

— Pomažem, kako vi kažete, "dvorkinji" pronaći supruga. Težak slučaj, traži obzirnost, jer osjećam da neće biti sretan kad ga pronađem. Eto! Na njegovoj sam strani. Pametno je učinio što se izgubio.

Nasmijem se.

— Napokon! Nestalo je masne mrlje! Stojim vam na raspolaganju.

— Pitao sam vas što mislite o pokušaja atentata na MacAdama?

— Enfantillage! - ispali Poirot. - Ne može se shvatiti ozbiljno. Pucanj iz puške nikad ne uspijeva. Zastarjela naprava.

— Ovog puta je gotovo uspjelo - podsjetim ga. Poirot nestrpljivo zavrti glavom.

Htio mi je odgovoriti, ali domaćica gurne glavu kroz vrata i reče da nas žele vidjeti dva gospodina.

— Gospodine, ne žele reći svoje ime, ali kažu da je važno.

— Neka uđu - reče Poirot i pozorno preklopi sive hlače.

Uskoro domaćica uvede dva muškarca. Srce mi poskoči kad prepoznam lorda Estaira, predsjedatelja Donjeg doma parlamenta i gospodina Bernarda Dodgea, člana ratne vlade i bliskog premijerovog prijatelja.

— Monsieur Poirot? - upita lord Estair. Moj se prijatelj nakloni. Slavni čovjek me pogleda. - Dolazim privatnim poslom.

— Možete slobodno govoriti pred kapetanom Hastingsom - reče moj prijatelj i glavom mi dade znak da ostanem. - Nije bogzna kako obdaren, to nije! Ali jamčim da je diskretan.

Lord Estair je i dalje oklijevao, ali gospodin Dodge počne govoriti: - Nemojmo okolišati! Citava će Engleska ionako uskoro doznati u kakvoj smo nevolji. Vrijeme je dragocjeno.

— Gospodo, molim vas, sjednite - ljubazno će Poirot. - Milorde, sjednite u veliki naslonjač, molim vas. Lord Estair se malo trgne. - Poznajete me?

Poirot se nasmiješi. - Naravno. Čitam male novine sa sličicama. Kako vas ne bih zapamtio?

— Gospodine Poirot, došao sam se posavjetovati s vama u svezi s hitnom stvari.

Molim najveću diskreciju.

— Imate riječ Herculea Poirota. To je dovoljno! reče moj prijatelj razmetljivo.

— Riječ je o premijeru. U nevolji smo.

— Nadrljali smo! - ubaci gospodin Dodge. - Je li rana ozbiljna? - upitam.

— Kakva rana? - Od metka.

— A, to! - prezirno će gospodin Dodge. - To je lanjski snijeg.

— Kako kaže moj kolega - nastavi lord Estair - to je prošlost. Na svu sreću, atentat nije uspio. Kad bih barem to mogao reći i za drugi pokušaj!

— Drugi pokušaj?

— Da, iako druge vrste, monsieur Poirot. Premijer je nestao.

— Što?

— Otet je!

— Nemoguće! - zaprepašteno uzviknem.

Poirot me presiječe pogledom koji je značio da ne otvaram usta.

— Iako se čini nemogućim, istina je - nastavi lord. Poirot pogleda u gospodina Dodgea. - Rekli ste kako je vrijeme dragocjeno. Što ste time htjeli reći?

Ona dvojica se pogledaju, pa lord Estair reče: Monsieur Poirot, čuli ste za predstojeću savezničku konferenciju?

Moj prijatelj kimne glavom.

— Iz razumljivih razloga ne zna se gdje i kad će se održati. Ali, iako novinari to ne znaju, datum je, naravno, poznat u diplomatskim krugovima. Konferencija se treba održati sutra, u četvrtak, u Versaillesu. Vjerujem da shvaćate ozbiljnost situacije. Nije potrebno istaknuti kako je premijerovo prisustvo na konferenciji od životne važnosti. Pacifistička je propaganda koju potiču i održavaju ubačeni njemački špijuni vrlo aktivna. Opće je mišljenje kako premijer svojim utjecajem može preokrenuti tijek konferencije. Njegovo bi odsustvo moglo imati ozbiljne posljedice, vjerojatno preuranjeni i poguban mir. A ne možemo poslati nekog drugog, jer jedino on može predstavljati Englesku.

Poirotovo lice se uozbilji. - Vi, dakle, smatrate premijerovu otmicu pokušajem da se spriječi njegovo sudjelovanje na konferenciji?

— Tako je. Otet je na putu za Francusku. - Konferencija će se održati?

— Sutra navečer u devet sati. Poirot iz džepa izvuče golem sat. - Sad je četvrt do devet.

— Dvadeset četiri sata - zamišljeno će gospodin Dodge.

— I petnaest minuta - ispravi ga Poirot. - Ne zaboravite tih petnaest minuta, možda će biti presudne. A sad pojedinosti. Otmica se

dogodila u Engleskoj ili Francuskoj?

— U Francuskoj. Gospodin MacAdam je jutros prešao Kanal. Noć je trebao provesti kao gost glavnog zapovjednika oružanih snaga i sutra produžiti za Pariz.

Kanal je prešao na razaraču. U Boulogni ga je dočekaao automobil glavnog stožera i časnik.

— Eh bien ?

— Krenuli su iz Boulogne, ali nisu stigli.

— Molim?

— Gospodine Poirot, bio je to lažni automobil i lažni časnik. Pravi automobil pronađen je na sporednoj cesti. Šofer i časnik bili su uredno svezani i zapušenih usta.

— A lažni automobil?

— Još nije pronađen.

Poirot nestrpljivo odmahne rukom. - Nevjerojatno! Zacijelo će ga brzo naći?

— I mi smo mislili kako je to tek pitanje temeljite potrage. To je područje Francuske pod vojnom upravom. Bili smo uvjereni kako automobil ne može dugo ostati neopažen. Francuska policija, ljudi iz Scotland Yarda i vojska čine sve što mogu. Slažem se s vama kako je to nemoguće, ali još ništa nije pronađeno!

U tom trenutku začuje se kucanje na vratima i mladi časnik ude noseći zapečaćenu pošiljku koju pruži lordu Estairu.

— Stiglo iz Francuske, gospodine. Odmah sam je donio vama, kako ste tražili.

Lord nestrpljivo otvori omotnicu i uzvikne. Časnik se povuče.

— Napokon! Dešifrirali su brzojav. Našli su drugi automobil i tajnika Danielsa, omamljena kloroformom, zapušenih usta i svezanog na napuštenoj farmi pokraj C-a.

Ničeg se ne sjeća osim da su mu s leđa pritisnuli nešto na usta i nos i da se pokušao osloboditi. Policija je zadovoljna njegovim iskazom.

— Ništa više nisu našli?

— Ne.

— Ni premijerov leš? Znači, ima nade. Čudno. Jutros su ga pokušali ubiti, a sad ga drže na životu! Dodge zatrese glavom.

— Jedno je sigurno. Po svaku cijenu žele spriječiti njegov dolazak na konferenciju.

— Bude li ikako moguće, premijer će biti ondje. Nadam se da nije prekasno. A sad gospodo, ispričajte mi sve ispočetka. Zanima me i jutrošnja pucnjava.

— Premijer je sinoć u pratnji g. tajnika, kapetana Danielsa...

— Koji ga je pratio u Francusku?

— Da. Dakle, vozili su se u Windsor, gdje je premijera trebala primiti kraljica.

Rano jutros vraćao se u grad i na putu je pokušao atentat.

— Trenutak, molim. Tko je taj kapetan Daniels? Imate li njegov dosje?

Lord Estair se osmjehne. - Mislio sam da biste me to mogli pitati. Ne znamo puno o njemu. Nije iz ugledne obitelji. Služio je u engleskoj vojsci i vrlo je sposoban tajnik, posebice za jezike. Mislim da ih govori sedam. Premijer ga je zato izabrao kao pratnju u Francusku.

— Ima li rodbine u Engleskoj?

— Dvije tete. Gospođicu Everard koja živi u Hampsteadu i gospođicu Daniels koja živi u blizini Ascota.

— Ascot? To je blizu Windsora, zar ne?

— Provjerili smo taj trag, ali bez rezultata.

— Smatrate da je kapetan Daniels izvan svake sumnje?

U glasu lorda Estaira osjeti se zrnice gorčine: - Ne, monsieur Poirot. U današnje doba to ni za kog ne bih rekao.

— Tres bien. Zar premijer ne bi trebao biti pod strogom policijskom zaštitom kako bi se spriječili takvi napadi?

Lord Estair pogne glavu. - Tako je. Iza premijerova automobila bio je automobil u kojem su bili detektivi u civilu. Gospodin MacAdam nije ništa znao o tim mjerama opreza. Neustrašiv je i on bi otpravio policajce. No policija mora raditi svoj posao. Premijerov vozač, O'Murphy, je policajac.

— O'Murphy? Irsko prezime, zar ne?

— Da, Irac je.

— Iz kojeg dijela Irske?

— Mislim iz grofovije Claire.

— Tiens! Nastavite, milorde.

— Premijer je krenuo u London u zatvorenom automobilu. U njemu su sjedili on i gospodin Daniels. Drugi automobil ih je kao i uvijek slijedio. Na nesreću, iz nepoznatog razloga, premijerov automobil je skrenuo s glavne ceste...

— Na mjestu gdje je cesta zavojita? - upadne Poirot.

— Da... ali kako ste znali?

— O, c est evident! Nastavite!

— Iz nekog nepoznatog razloga - nastavi lord Estair - premijerov automobil sišao je s glavne ceste. Policijski automobil, koji to nije vidio, nastavio je voziti po glavnoj cesti. Na sporednoj cesti, premijerov je automobil uskoro okružila skupina maskiranih ljudi. Vozač...

— Hrabri Murphy! - zamišljeno će Poirot.

— Vozač od zaprepaštenja zakoči. Premijer ispruži ruku kroz prozor. Tog trenutka začuje se hitac, pa još jedan. Prvi mu je okrznuo obraz, a drugi je na sreću promašio metu. Vozač, shvativši opasnost, jurne i banda se razbježi.

— Bijeg kroz ušicu igle! - zadrhtim.

— Gospodin MacAdam nije htio da se puno pozornosti posvećuje toj maloj rani rekavši kako je riječ o ogrebotini. Zaustavio se u seoskom previjalištu gdje mu je rana previjena. Naravno, nije otkrio tko je. Tad se odvezao, prema rasporedu, do kolodvora Charing Cross gdje ga je čekao posebni vlak za Dover. Kapetan Daniels je ukratko ispričao što se dogodilo zabrinutim policajcima, i premijer je krenuo za Francusku. U Doveru se ukrcao na razarač. U Boulogni ga je čekao lažni automobil, ukrašen britanskom zastavicom i propisno označen.

— To je sve?

— Da.

— Milorde, niste ništa zaboravili spomenuti?

— Pa, nešto je čudno.

— Da?

— Premijerov automobil nije se vratio kad je ostavio premijera na postaji Charing Cross. Policija je htjela razgovarati s O'Murphyjem i krenula je u potragu za njim. Automobil je nađen ispred izvjesnog

sumnjivog restorana u Sohou, poznatog kao sastajalište njemačkih špijuna.

— A vozač?

— Nigdje ga nije bilo. I on je nestao.

— Poirot se zamisli. - Znači, dva nestanka: premijer nestaje u Francuskoj, a O'Murphy u Londonu.

Pogleda lorda Estaira koji u očaju slegne ramenima.

— Monsieur Poirot, da mi je netko jučer rekao kako je O'Murphy izdajica, nasmijao bih mu se u lice.

— A danas?

— Danas ne znam što bih mislio.

Poirot ozbiljno zakima glavom. Ponovno pogleda na svoj golemi sat.

— Gospodo, moram imati carte blanche. Moram imati pristup posvuda i u svako doba.

— Naravno. Za sat vremena kreće poseban vlak za Dover s novom skupinom policajaca Scotland Yarda. Imat ćete pratnju vojnog časnika i policajca koji će vam stajati na raspolaganju. U redu?

— Da. Još jedno pitanje prije odlaska, gospodo. Zašto ste došli k meni?

Nepoznat sam u vašem velikom Londonu.

— Potražili smo vas jer vas je preporučila važna osoba, vaš sunarodnjak.

— Comment? Moj stari prijatelj Prefet?

Lord Estair odmahne glavom: - Netko viši od Prefeta. Čija je riječ nekad bila u Belgiji zakon, i ponovno će biti! To jamči Engleska!

Poirot svečano podigne ruku i salutira. - Amen! Moj gospodar ne zaboravlja.

Gospodo, ja, Hercule Poirot, vjerno ću vam služiti. Dao Bog da stignem na vrijeme.

— Dakle, Poirot - rekoh nestrpljivo kad su gospoda otišla - što mislite?

Moj je prijatelj pakirao mali kovčeg brzim, spretnim pokretima. Zamišljeno zavrti glavom.

— Ne znam što bih mislio. Mozak mi ne radi.

— Zašto bi ga oteli kad bi ga mogli onesposobiti udarcem po glavi? - razmišljao sam.

— Oprostite, prijatelju, ali ispod tog se krije puno više nego otmica.

— Kako?

— Nesigurnost stvara paniku. To je jedan razlog. Da je premijer mrtav, bila bi to tragedija, ali bi se nešto poduzelo. Ali ovako imate paralizu. Hoće li se premijer pojaviti ili neće? Je li mrtav ili živ? Nitko ne zna, a dok se ništa ne zna, ništa se ne može ni poduzeti. Kao što sam rekao, nesigurnost stvara paniku, a na to les Boches računaju. Ako ga otmičari drže na nekom skrovitom mjestu, mogu se nagoditi s obje strane. Njemačka vlada nije poznata po izdašnosti, ali bi u ovom slučaju sigurno "pljunula" priličan iznos. Treće, ne izlažu se opasnosti da ih objese. Da, otmica je njihovo djelo.

— Ako je tako, zašto su najprije pucali na njega? Poirot ljutito mahne rukom.

— To ne shvaćam! Neobjašnjivo! Glupo! Sve su dobro pripremili za otmicu, a ugroze je melodramatičnim napadom, kao na filmu,

potpuno nestvarnim. Gotovo da ne mogu povjerovati u tu priču, skupinu maskiranih ljudi, tridesetak kilometara od Londona!

— Možda su to dva nepovezana napada - rekoh.

— A ne, to bi bio prevelik slučaj! Zatim, tko je izdajica? Netko mora biti izdajica, barem u prvom napadu. Ali tko? Daniels, ili O'Murphey? Ne možemo zamisliti da bi premijer organizirao atentat na samog sebe. Je li O'Murphy skrenuo ili mu je Daniels rekao da to učini?

— Sigurno je bio O'Murphy.

— Da, jer da je bio Daniels, premijer bi čuo naredbu i pitao za razlog. Ali u čitavom slučaju ima previše proturječnih "zašto". Ako je O'Murphy pošten, zašto je skrenuo s glavne ceste? Ako je nepošten, zašto je krenuo nakon što su ispaljena samo dva metka i tako po svemu sudeći spasio premijeru život? Ako je pošten, zašto se odmah s Charing Crossa odvezao u dobro poznato sastajalište njemačkih špijuna?

— Užas - rekoh.

— Razmotrimo slučaj sa stajališta metode. Sto govori u prilog, a što protiv te dvojice? Najprije O'Murphy. Protiv: da je njegovo skretanje s glavne ceste sumnjivo, da je Irac iz grofovije Claire, da je nestao u vrlo sumnjivim okolnostima.

Za: da je brzina kojom je krenuo spasila premijeru život, da je djelatnik Scotland Yarda i da je, s obzirom na povjerenu mu zadaću, povjerljiva osoba. A sad Daniels.

Protiv njega nema puno, osim činjenice da se ništa ne zna o njegovim precima i da govori previše stranih jezika za dobrog Engleza! (Oprostite, mon ami, ali Englezi su izgubljeni slučajevi za učenje stranih jezika!) Zatim nađen je svezan, zapušenih usta i omamljen kloroformom, što upućuje kako nije bio povezan s tim djelima.

— Mogao je zavezati samog sebe kako bi odvratio sumnju. Poirot zavrti glavom.

— Francuska policija ne bi učinila takav propust. Osim toga, ako je učinio što je trebao i premijer bio na sigurnom mjestu, zašto bi ostao među Englezima? Naravno, njegovi su ga suučesnici mogli svezati i omamiti kloroformom, ali ne shvaćam zašto bi to učinili. Sad će imati slabe koristi od njega, jer dok se ne rasvijetle okolnosti premijerove otmice, bit će pod policijskom prismotrom.

— Možda se nadao da će zavarati policiju?

— Zašto to nije učinio? Rekao je kako su mu pritisnuli nešto na nos i usta i kako se ničeg više ne sjeća. To nije zavaravanje policije. Zvuči istinito.

Pogledam na sat. - Krenimo na postaju. Možda ćete doznati nešto više u Francuskoj.

— Možda, mon ami, iako sumnjam. Još ne mogu povjerovati da premijer nije pronađen na tom malom području. Ako ga nisu pronašle policije dviju zemalja, kako će to meni uspjeti?

Na Charing Crossu nas dočeka gospodin Dodge.

— Ovo je detektiv Barnes iz Scotland Yarda i major Norman. Bit će vam na raspolaganju. Sretno. Težak slučaj, ali ne napušta me nada. Moram otići. - I ministar odbrza niz peron.

Ćaskali smo s majorom Normanom. U maloj skupini muškaraca na peronu prepoznam niskog mišolikog muškarca koji je razgovarao s visokim, plavokosim čovjekom. Bio je to dobar Poirotov znanac, detektivinspektor Japp, kojeg se smatralo jednim od ponajboljih policajaca Scotland Yarda. On nam priđe i srdačno pozdravi mog prijatelja.

— Čuo sam da i vi radite na ovom slučaju. Vješto izvedeno. Zasad su umaknuli ruci pravde. Ali ne vjerujem da ga još dugo mogu

skrivati. Naši i francuski policajci "češljaju" Francusku. Osjećam da će ga uskoro naći.

— Ako je još živ - reče turobno visoki detektiv. Jappovo se lice izdulji.

— Slutim da jest.

Poirot kimne glavom. - Da, živ je. Ali hoće li ga pronaći na vrijeme? Ni ja nisam mogao povjerovati da ga mogu tako dugo skrivati.

Začuje se zvuk zviždaljke i uđemo u vlak koji nevoljno cimne i polako se izvuče iz postaje.

Bilo je to čudno putovanje. Policajci iz Scotland Yarda okupili su se, rasprostrli zemljovide sjeverne Francuske i kažiprst pomicali po cestama i selima.

Svaki je imao vlastitu teoriju. Poirot nije pokazivao uobičajenu govorljivost, nego je gledao preda se, a njegov me izraz lica podsjetio na zbunjeno dijete. Razgovarao sam s Normanom, koji se pokazao prilično zabavnim. Po dolasku u Dover, Poirotovo ponašanje se promijenilo. Kad se ukrcavao na brod, Poirot se grčevito uhvati za mene. Vjetar je snažno puhao.

— Mon Dieu! - promrmlja. - Užas!

— Poirot, samo hrabro - doviknem. - Uspjet ćete. Naći ćete ga, uvjeren sam.

— Prijatelju moj, krivo ste protumačili moje riječi. Muči me to zlo more! Mal de mer je užasna patnja!

— Oh! - iznenadim se.

Osjeti se prvi pokret brodskih motora, Poirot zaječi i zatvori oči.

— Major Norman ima zemljovid sjeverne Francuske. Biste li ga htjeli proučiti?

Poirot nestrpljivo odmahne glavom.

— Ne! Ostavite me, prijatelju. Mozak i želudac su u dosluhu. Laverguier ima odličnu metodu kojom se može spriječiti mal de mer. Udahnite i izdahnite, polako, okrenete glavu lijevo desno, a između svakog udisaja brojite do šest.

Prepustim ga njegovoj tjelovježbi i odem na palubu.

Dok smo polako pristajali u Francusku pojavi se Poirot, uredan i nasmiješen, i šapne mi kako je Laverguierova metoda "čudesno" uspjela!

Jappov je kažiprst još iscrtavao zamišljene rute po zemljovidu. - Gluposti!

Automobil je krenuo iz Boulogne, ovdje su se razišli. Ja mislim da su premijera prebacili u drugi automobil.

Visoki detektiv reče: - Ja bih provjerio luke. Kladim se u deset prema jedan, da su ga prokrijumčarili na neki brod.

Japp odmahne glavom. - Odviše očito. Odmah je naređeno da se zatvore sve luke.

Rudjelo je kad smo pristali u luku. Major Norman dotakne Pirota po ruci.

— Gospodine, čeka vas vojni automobil.

— Hvala, gospodine. Ali predlažem da ne idemo iz Boulogne.

— Molim?

— Ne, ući ćemo u ovaj hotel, pokraj mola.

Učini što je rekao, zatraži i dobije sobu. Nas trojica zbunjeno pođemo za njim.

On nas pogleda. - Ovako se ne bi smio ponašati veliki detektiv, ha? Znam što mislite. Morao bi biti pun snage. Trčkarati uokolo. Leći na prašnjavu cestu i tražiti tragove guma kroz malo povećalo. Skupljati čikove, odbačene šibice. To mislite, zar ne?

Izazivao nas je pogledom. - Ali ja, Hercule Poirot, kažem vam da nije tako!

Pravi tragovi su ovdje! - On se lupne po čelu. - Nisam trebao ni odlaziti iz Londona.

Mogao sam sjediti u tišini svoje sobe. Važne su jedino male sive stanice u glavi.

Skriveno i u tišini one bi obavile svoj posao, i odjedanput bih zatražio zemljopisnu kartu, upro prstom u jednu točku i kazao: premijer je ovdje! I tako bi bilo! Sve se može postići metodom i logikom! Ova jurnjava u Francusku bila je pogreška, igra skrivača. Iako je možda prekasno, prihvatit ću se posla. Prijatelji, molim za tišinu.

Pet je sati mali Belgijanac nepomično sjedio, treptao vjeđama poput mačke, a njegove su zele"e oči svjetlucale i postajale zelenije. Policajci Scotland Yarda podrugljivo su ga gledali, major Norman se dosadivao i bio nestrpljiv, a meni se vrijeme užasno otešlo.

Naposljetku ustanem i najtiše što sam mogao priđem prozoru. Ovo se pretvara u sprdnju. Zabrinuo sam se za svog prijatelja. Ne uspije li, bolje da to bude na dostojanstveniji način. Lijeno sam promatrao brodove u doku kako izbacuju stupove dima.

Najednom začujem Poirotov glas pokraj lakta. - Mes amis, krenimo!

Okrenem se. Moj se prijatelj preobrazio. Oči su mu svijetlile od uzbuđenja, grudi se nadimale.

— Prijatelji, bio sam budala! Ali mi se naposljetku prosvijetlila pamet!

Major Norman požuri prema vratima. - Pozvat ću automobil.

— Nema potrebe. Ne treba mi. Hvala Bogu da je vjetar stao.

— Pješačit ćete, gospodine?

— Ne, prijatelju, nisam ja sveti Petar. Preko mora idem brodom.

— Preko mora?

— Da. Metodičan rad znači početi ispočetka. A ovaj je slučaj počeo u Engleskoj. Vraćamo se u Englesku.

U tri sata ponovno smo stajali na peronu kolodvora Charing Cross. Na sve naše prosvjede Poirot se oglašivao i uporno ponavljao kako početi ispočetka nije gubitak vremena, nego jedini ispravan način. Dok smo prelazili Kanal, tiho je razgovarao s Normanom koji pošalje gomilu brzojava u Dover.

Zahvaljujući posebnim Normanovim propusnicama brzo smo prošli kroz carinu.

U Londonu nas je čekao veliki policijski automobil u kojemu je bilo nekoliko policajaca u civilu. Jedan od njih pruži mom prijatelju ispisan list papira. On odgovori na moj upitan pogled.

— Popis seoskih previjališta zapadno od Londona. Brzobjavno sam ga zatražio iz Dovera.

Projurili smo londonskim ulicama. Krenemo cestom prema Bathu, kroz Hammersmith, Chiswick i Brentford. Počeo sam shvaćati našu namjeru. Prođemo kroz Windsor, pa kroz Ascot. Srce mi poskoči. Ascot u kojem živi Danielsova teta.

Znači, lovimo njega, ne O'Murphyja.

Zaustavimo se ispred ušćevane vile. Poirot iskoči iz automobila i pozvoni.

Njegovo ozareno lice se smrači. Nije bio zadovoljan. Vrata se otvore i on uđe.

Izađe za nekoliko trenutaka i vrati u automobil kratko kimnuvši glavom. Počne me napuštati nada. Prošlo je četiri sata. Kad bismo i pronašli dokaze protiv Daniela, kakve koristi od tog ako iz njega ne bismo uspjeli iscijediti priznanje o tome gdje drže premijera?

Na povratku u London često smo skretali s glavne ceste i zaustavljali se ispred malih zgrada, seoskih previjališta. Poirot bi se u svakoj zadržao nekoliko minuta, ali bi mu poslije svakog zaustavljanja lice bilo ozarenije.

Šapne nešto Normanu koji odgovori: - Da, skrenete li nalijevo, vidjet ćete ih kod mosta:

Skrenemo na sporednu cestu i u sumraku ugledam drugi automobil kako nas čeka uz rub ceste. U njemu su bila dva policajca u civilu. Poirot se sagne i nešto im reče, a tad krenemo na sjever. Drugi nas je automobil slijedio.

Vozili smo se izvjesno vrijeme prema nekom od sjevernih predgrađa Londona.

Konačno se zaustavimo ispred visoke kuće, odvojene od ceste vrtom.

Norman i ja ostanemo u automobilu. Poirot i detektiv priđu vratima i pozvone.

Uredna služavka im otvori. Detektiv reče: - Policija. Imam nalog za premetačinu.

Djevojka vrisne. Visoka, lijepa sredovječna žena pojavi se iza nje u predvorju.

— Edith, zatvori vrata. Vjerojatno provalnici.

Ali Poirot vješto gurne nogu u vrata i istobno zazviždi. Drugi detektivi pritrče, ulete u kuću i zatvore vrata.

Norman i ja proveli smo petnaest minuta u automobilu proklinjući našu prisilnu neaktivnost. Naposljetku se vrata otvore i izađu policajci vodeći tri zatvorenika - ženu i dva muškarca. Ženu i jednog muškarca odvedu u drugi automobil, a drugog muškarca u naš automobil ugura osobno Poirot.

— Moram poći drugim automobilom, prijatelji. Dobro mi čuvajte ovog gospodina. Poznajete ga, zar ne? Dopustite da vam predstavim gospodina O'Murphya!

O'Murphy! Zinem od čuda. Automobil krene. Nije imao lisičine, ali sam bio uvjeren kako neće pokušati pobjeći. Sjedio je i gledao preda se kao da je omamljen.

Ionako bismo ga Norman i ja svladali.

Na moje iznenađenje i dalje smo vozili na sjever. Nismo se vraćali u London!

Bio sam zbunjen. Automobil uspori. Bili smo u blizini aerodroma Hendon. Shvatio sam što Poirot smjera. Htio je u Francusku zrakoplovom.

Zgodna zamisao, ali nepraktična. Brzjav bi brže stigao. Vrijeme je dragocjeno. Poirot se mora pomiriti s time da će zasluge za spašavanje premijera pripasti drugima.

Major Norman iskoči i zamijene ga policajci u civilu. Razgovarao je s Poirotom nekoliko minuta a tad brzo ode.

I ja iskočim iz automobila i uhvatim Poirota za ruku.

— Čestitam, stari moj! Rekli su vam gdje ga skrivaju? Morate to odmah brzjaviti u Francusku. Zakasnjt ćete ako osobno odete.

Poirot se zagleda u mene.

— Prijatelju, neke se stvari ne mogu slati brzjavom.

Uto se vrati major Norman u pratnji mladog časnika u pilotskoj uniformi.

— Ovo je kapetan Lyall koji će vas prebaciti do Francuske. Možete odmah krenuti.

— Umotajte se, gospodine - reče mladi pilot. Mogu vam posuditi kaput.

Poirot pogleda na svoj golemi sat. Promrmlja u bradu: - Imamo vremena baš koliko treba. - Pogleda mladog časnika. - Hvala, monsieur. Ali nisam ja putnik, nego ovaj gospodin.

Odmakne se i iz tame izađe lik. Muškarac iz drugog automobila, zarobljen u onoj kući. Svjetlost mu obasja lice i ja se trgnem.

Premijer!

— Zaboga, ispričajte mi što se dogodilo - nestrpljivo zavapim dok smo se Poirot, Norman i ja vraćali u London. - Kako su ga prokrijumčarili u Englesku?

— Nisu - suho odgovori Poirot. - Premijer nije ni otišao iz Engleske. Otet je između Windsora i Londona.

— Kako molim?

— Objasnit ću. Premijer je bio u automobilu, pokraj njega tajnik. Odjednom mu lice pokrije krpa natopljena kloroformom...

— Ali tko?

— Veliki poliglot, kapetan Daniels. Čim se premijer onesvijestio, Daniels naređuje O'Murphyju da skrene desno, što vozač, ništa ne sumnjajući i učini. Na toj pustoj cesti stoji veliki automobil, čini se pokvaren. Vozač tog automobila daje znak O'Murphyju da stane. O'Murphy usporava. Neznanač prilazi. Daniels se nagne kroz prozor i vjerojatno uz pomoć snažnog uspavljujućeg sredstva ponavlja trik s kloroformom. Dva omamljena muškarca izvuku iz automobila i

odnesu u drugi automobil a njihovi dvojnici sjedaju na njihovo mjesto.

— Nemoguće!

— Pas dv tout! Zar niste vidjeli kako kabaretski umjetnici izvrsno oponašaju slavne osobe? Ništa lakše nego oponašati poznate osobe. Engleskog premijera lakše je oponašati nego, naprimjer, gospodina Johna Smitha iz Claphama. A O'Murphyjevu dvojniku nitko ionako neće obratiti puno pozornosti sve do poslije premijerova odlaska, a on će se do tada izgubiti i s kolodvora Charing Cross otići u sastajalište svojih prijatelja. Ulazi kao O'Murphy, a izlazi kao netko drugi. O'Murphy je nestao i postao sumnjivac.

— Ali čovjeka koji je glumio premijera svi su vidjeli! - Ali nitko tko ga osobno poznaje. A Daniels ga je štitio od suvišnih dodira. Osim toga, lice mu je bilo umotano i sve što bi se nekome učinilo neobičnim na premijeru moglo se pripisati šoku zbog atentata. Gospodin MacAdam ima slabe glasnice i štedi glas. prije važnijih govora. Prevara bi se otkrila tek u Francuskoj, jer bi je ondje bilo nemoguće zataškati. Zato premijer nestaje. Engleska policija juri preko Kanala, prvi napad se zaboravlja. Da bi se pojačao dojam kako se otmica dogodila u Francuskoj, Danielsa uvjerljivo vežu i omamljuju kloroformom.

— A muškarac koji je odglumio premijera?

— Skida šminku i odbacuje odjeću. On i lažni vozač možda će biti uhapšeni kao sumnjivci, ali nitko se neće dosjetiti kakvu su ulogu odigrali u toj drami pa će ih pustiti zbog nedostatka dokaza.

— A pravi premijer?

— Njega i O'Murphyja odvezli su u kuću "gospođe Everard" u Hampsteadu, takozvane Danielsove tete. Ona je zapravo frau Bertha Ebenthal koju policija traži. Lijep dar od mene, a tek Daniels! Ah, dobro smišljen plan, ali nisu računali na pamet Herculea Poirota!

Mom prijatelju ovog puta možemo oprostiti taštinu. - Kad ste počeli sumnjati?

— Kad sam počeo raditi na ispravan način, iznutra! Nikako mi se nije uklapala pucnjava, ali kad sam shvatio kako je zbog nje premijer otišao u Francusku lica omotanog zavojima počeo sam shvaćati! Kad sam obišao seoska previjališta između Windsora i Londona i doznao kako nitko tog jutra nije došao na previjanje rane, bio sam siguran! Za um poput moga, ostalo je bila dječja igra!

Sljedećeg jutra Poirot mi pokaže brzojav koji je primio. Bez mjesta pošiljanja, nepotpisan. Glasio je: "Na vrijeme."

Večernje novine objavile su izvješće sa savezničke konferencije. Posebno su se osvrnule na ovacije upućene gospodinu MacAdamu, čiji je nadahnuti govor ostavio dubok i trajni dojam.

Nestanak gospodina Davenheima

Poirot i ja smo očekivali našeg dobrog prijatelja inspektora Jappa iz Scotland Yarda na čaju. Sjedili smo oko stolića i čekali. Poirot je baš uredno poslagao šalice i tanjuriće, jer ih naša domaćica ne bi položila, već baci(a) na stol. Puhne u metalni čajnik i ulašti ga svilenim rupčićem. Voda je vrila, a u maloj zdjelici pokraj nje bilo je debele, slatke čokolade koja je bila više po Poirotovom ukusu od "tog engleskog otrova".

Začuje se oštro kucanje u prizemlju i za nekoliko minuta u sobu živahno uđe Japp.

— Nadam se da ne kasnim - reče i pozdravi se s nama. - Istinu govoreći, brbljao sam s Millerom, čovjekom zaduženim za slučaj Davenheim.

Naćulim uši. Posljednjih dana sve novine su bile pune napisa o čudnom nestanku gospodina Davenheima, starijeg partnera u tvrtki Davenheim i Salmon, poznatih bankara i financijera. Prošle je subote izašao iz kuće i više ga nitko nije vidio.

Nadao sam se kako ću iz Jappa izvući zanimljivih pojedinosti.

— Mislio sam kako je u današnje doba nemoguće "nestati".

Poirot pomakne tanjur s kruhom i maslacom pola centimetra udesno i reče strogo: - Objasnite, prijatelju. Kako to mislite "nestati"? Na kakvu vrstu nestanaka mislite?

— Zar se nestanci svrstavaju u kategorije? - nasmijem se.

I Japp se nasmije. Poirot se namršti.

— Naravno! I to u tri: prva, i najčešća, dobrovoljni nestanci. Druga, zloupotrebljavana, slučajevi "gubitka pamćenja". Treća, ubojstva i

više-manje uspješno uklanjanje leša. Mislite li da su sve tri kategorije nemoguće?

— Skoro. Može se izgubiti pamćenje, ali će vas netko prepoznati, osobito kad je riječ o poznatom čovjeku kao što je Davenheim. "Tijela" ne mogu ispariti. Uvijek ih netko nađe, skrivene na pustim mjestima ili u škrinjama. Ubojstvo se uvijek otkrije. I odbjeglog službenika ili pronevjeritelja stići će brzojav. Može krenuti u inozemstvo, ali luke i željezničke postaje su pod prismotrom, a sakriti se u Britaniji ne može, jer njegov lik i izgled poznaje svatko tko čita novine. Protiv njega je civilizacija.

— Mon ami - reče Poirot - u nečemu ste pogriješili. Niste uzeli u obzir činjenicu da je osoba koja odluči ubiti drugu osobu, ili sebe, možda rijetki stroj, čovjek s metodom. Može upregnuti pamet, nadarenost, preciznost. Zašto ne bi zbunio policiju?

— Ali neće i vas - dobroćudno će Japp namignuvši mi. - Vas ne bi mogao prevariti, ha? .

Poirot je bezuspješno pokušavao pokazati skromnost. - I mene!
Zašto ne?

Istina je da takvim problemima pristupam znanstveno, matematički točno, tako rijetko u detektiva današnjice!

Japp se isceri.

— Ne znam - reče. - Miller, detektiv zadužen za taj slučaj pametan je momak.

Neće mu promaći otisak noge, pepeo od cigarete ili mrvica kruha. Sve vidi.

— Mon ami, sve vidi i londonski vrabac, ali ne bih tražio tu ptičicu da riješi problem gospodina Davenheima.

— Monsieur, nećete valjda poreći važnost pojedinosti? - Ne pada mi na pamet.

One su korisne. Opasnost je u tome što mogu postati odviše važne. Pojedinosti su, osim jedne ili dvije, uglavnom nevažne. Moramo se osloniti na mozak i male sive stanice - on se kvrcne po čelu. - Osjetila nas varaju. Istina se mora tražiti unutra, ne vani.

— Monsieur Poirot, želite li reći kako biste se usudili rješavati slučajeve a da ne izađete iz stana?

— Točno, uz uvjet da mi netko iznese činjenice, kao liječnik specijalist kojem se dolazi po savjet.

Japp se pljesne po koljenu. - Nek' me vrag nosi ako vas ne uhvatim za riječ.

Kladim se u pet funti da nećete uspjeti uprijeti prstom, ili reći meni kamo uprijeti prstom, u gospodina Davenheima, mrtvog ili živog, prije isteka tjedna.

Poirot se zamisli. - Eh bien, mon ami, prihvaćam. Le sport je strast vas Engleza. A sad, činjenice.

— Prošle subote gospodin Davenheim je na kolodvoru Victoria ušao u vlak' s polaskom u 12.40 za kraj u kojem je njegova ladanjska kuća. Poslije ručka, prošetao je imanjem i dao upute vrtlarima. Svi kažu da se najnormalnije ponašao.

Poslije čaja zavirio je u spavaću sobu svoje supruge i rekao kako se ide prošetati do sela i poslati pisma. Dodao je kako očekuje stanovitog gospodina Lowena poslom.

Dođe li prije njega neka ga uvedu u radnu sobu i zamole da pričeka.

Gospodin Davenheim izašao je kroz prednja vrata, neužurbano prošao po kolnom prilazu, izašao kroz ulaz i - više ga nitko nije vidio. Nestao je.

— Lijepo, baš lijepo, dražestan problemčić - promrmlja Poirot. - Nastavite, mili moj prijatelju.

— Nakon petnaest minuta, visok, tamnokos čovjek gustih brkova pozvoni na vratima i objasni kako ima sastanak s gospodinom Davenheimom. Predstavio se pod imenom Lowen i primjereno bankarovim uputama uvedu ga u radnu sobu. Prođe sat vremena, ali gospodin Davenheim se ne vrati. Naposljetku gospodin Lowen pozvoni i objasni kako ne može više čekati jer mora stići na vlak i vratiti se u grad.

Gospođa Davenheim ispriča se zbog odsutnosti svog supruga, koju nije mogla objasniti, jer joj je rekao kako očekuje posjetitelja. Gospodin Lowen izrazi žaljenje i ode.

Gospodin Davenheim se nije vratio. U nedjelju rano ujutro obaviještena je policija, ali nisu ništa uspjeli otkriti. Gospodin Davenheim kao da je ispario. Nije bio na pošti, nitko ga nije vidio da je prošao kroz selo. Na postaji su bili sigurni da nije oputovao vlakom. Njegov automobil nije izlazio iz garaže. Ako je unajmio automobil da ga čeka na skrovitom mjestu, vozač bi se sigurno javio i ispričao što zna, s obzirom na visoku nagradu ponuđenu za obavijesti. Istina, u obližnjem mjestu Entfieldu, udaljenom sedam kilometara, održavala se konjička utrka, i ako je pješice otišao do postaje u tom mjestu, mogao je proći nezapaženo u vrevi posjetitelja. No u svim dnevnim listovima objavljena je njegova fotografija i podroban opis, a ipak nitko ništa nije dojavio. Primili smo puno pisama iz cijele Engleske, ali svaki je trag završio razočaranjem.

— U ponedjeljak ujutro dogodi se novo zapanjujuće otkriće. U radnoj je sobi gospodina Davenheima, iza portreta je bio sef. Sef je bio provaljen i opljačkan.

Prozori su bili čvrsto zatvoreni iznutra, što je isključivalo obične provalnike, osim ako prozore nije zatvorio suučesnik u kući. Osim toga, kuća je bila u metežu, vjerojatno se pljačka dogodila u subotu a otkrila tek u ponedjeljak.

— Precisement - suho će Poirot. - Je li uhapšen, ce pauvre Monsieur Lowen?

Japp se naceri. - Još nije. Ali je pod prismotrom. Poirot kimne glavom. - Što je uzeto iz sefaz Znate li?

— Provjerili smo kod mlađeg partnera tvrtke i gospođe Davenheim. Bilo je u sefu poprilično obveznica, velik iznos u papirnatim novčanicama, jer je gospodin Davenheim nedavno obavio transakciju. 1 malo bogatstvo u nakitu. Sav nakit gospođe Davenheim bio je ondje. Kupovina nakita postala je posljednjih godina strast njezina supruga i svaki bi joj mjesec darovao neki rijedak i skup dragulj.

— Dobra lovina - zamišljeno će Poirot. - A Lowen? Zna li se o kakvom poslu je trebao razgovarati s Davenheimom te večeri?

— Nisu se baš najbolje slagali. Lowen je mali špekulant, ali je jednom ili dvaput uspio nadmudriti Davenheima. Čini se da se nisu poznavali. Bankar je ugovorio sastanak u svezi s južnoameričkim dionicama.

— Davenheim je poslovaio u Južnoj Americi?

— Mislim da jest. Gospođa Davenheim je slučajno spomenula kako je prošlu jesen proveo u Buenos Airesu. - Ima li problema u braku? Supružnici su se dobro slagali?

— Brak je bio miran i uobičajen. Gospoda Davenheim je ugodna, prilično neinteligentna žena. Ništa posebno.

— Znači da rješenje tajne nećemo naći na toj strani. Je li imao neprijatelja?

— Puno poslovnih suparnika. Bez sumnje je u poslu prevario puno ljudi koji mu sad ne žele dobro. Ali ne toliko da bi ga ubili. Ako jest ubijen, gdje je leš?

— Tako je. Kako kaže Hastings, leševi imaju pogubnu naviku pojaviti se u najnezgodnijem trenutku.

— Vrtlar je vidio kako netko obilazi kuću i odlazi u ružičnjak. Visok francuski prozor radne sobe gleda na ružičnjak i gospodin Davenheim je često ulazio i izlazio kroz njega. No vrtlar je bio udaljen, pripremao je gredice za krastavce pa ne može reći je li to bio njegov gospodar ili nije. A ne zna točno ni koliko je bilo sati. Vjerojatno prije šest, jer vrtlari tad prestaju s poslom.

— Gospodin Davenheim je otišao iz kuće? - Oko pola šest.

— Što je iza ružičnjaka? - Jezero.

— I kućica za čamce?

— Da, nekoliko drvenih čamaca je ukotvljeno ondje. Monsieur Poirot, pomislili ste na samoubojstvo Miller sutra ide ondje kako bi pretražio jezero. Takav je Miller!

Poirot se lagano nasmiješi i okrene se k meni. Hastingse, molim vas, dodajte mi primjerak Daily Megaphonea. Ako se ne varam, u njemu je objavljena vrlo jasna fotografija nestalog.

Ustanem i nađem traženi časopis. Poirot se pozorio zagleda u muškarčeve crte lica.

— Hm! - promrmlja. - Duga i valovita kosa, gusti brkovi i ušiljena bradica, čupave obrve. Tamne oči?

— Da.

— Kosa i brada sijede ?

Detektiv potvrdno kimne glavom. - Monsieur Poirot, što imate reći? Jasno kao dan, ha?

— Naprotiv, silno složeno.

Djelatnik Scotland Yarda bio je silno zadovoljan.

— A to mi ulijeva nadu da ću ga riješiti - mirno dovrši Poirot.

— Eh?

— Zamršenost slučaja dobar je znak. Ako je slučaj jasan kao dan, eh bien, ne vjeruj u to! Netko ga je takvim namjerno učinio.

Japp reče skoro sažalno. - Sto ljudi, sto ćudi! Ali nije loše kad se ugleda svjetlo na kraju tunela.

— Ja ne vidim - promrmlja Poirot. - Ja zatvorim oči i mislim.

Japp uzdahne. - Imate tjedan dana za razmišljanje.

— Reći ćete mi ako doznate nešto? Rezultate truda marljivog i oštrokog inspektora Millera, naprimjer?

— Naravno. Tako smo se pogodili.

— Sramota, zar ne? - reče mi Japp kad sam ga pratio do vrata. - Kao da pljačkate dijete!

Nasmiješim se u znak da se slažem s njegovim riječima. Smiješio sam se i kad sam se vratio u sobu.

— Eh bien! - zaskoči me Poirot. - Ismijavate djedicu Poirota, zar ne? - Priprijeti mi prstom. - Ne vjerujete njegovim sivim stanicama? No, ne dajte se zbuniti! Pretresimo naš slučaj. Još ne znamo sve, priznajem, ali znamo nekoliko zanimljivih činjenica.

— Jezero! - rekoh važno.

— Još važnije od jezera, kućica za čamce! Pogledam Poirota postrance.

Tajanstveno se smješkao. Osjećao sam da bi ga bilo uzaludno dalje ispitivati.

Japp nam se javio sutra navečer u devet sati. Na licu mu se moglo vidjeti kako puca od želje da nam priopći novosti.

— Eh bien, prijatelju - reče Poirot. - Sve u redu? Nemojte mi reći da ste otkrili Davenheimovo tijelo u jezeru jer vam neću povjerovati.

— Nismo pronašli tijelo, ali smo pronašli odjeću, jednaku onoj koju je nosio na dan nestanka. Što kažete na to?

— Nedostaje li još kakva odjeća iz kuće?

— Njegov sobar kaže da ne. Odjeća je netaknuta. Osim toga, uhitili smo Lowena. Jedna od služavki, čije je zaduženje zatvoriti prozore na sobama, kaže kako je vidjela Lowena da prilazi radnoj sobi kroz ružičnjak oko četvrt do šest, dakle desetak minuta prije no što je otišao iz kuće.

— Što on kaže na to?

— Najprije je poricao da je uopće izlazio iz radne sobe. No služavka nije odustajala od svog iskaza, pa se prisjetio da je izašao kroz prozor kako bi pogledao izbliza neku neobičnu ružu. Prilično prozirna priča! Prikupili smo još dokaza protiv njega. Gospodin Davenheim uvijek je nosio debeli prsten ukrašen jednim dijamantom na malom prstu desne ruke. Taj prsten je u subotu navečer u Londonu založio čovjek po imenu Billy Kellett! Poznat policiji, odslužio je tri mjeseca prošle jeseni kad je ukrao sat nekom starcu. Pokušao je založiti prsten u pet zalagaonica, uspio u petoj, nalio se kao spužva od dobivenog novca, napao policajca i završio u zatvoru. Otišao sam s Millerom u Bow Street^[3] i razgovarao s njim. Otriježnio se i priznajem da smo ga preplašili do smrti rekavši mu kako bi mogao biti optužen za ubojstvo. Evo što nam je ispričao. Vrlo čudna priča.

— U subotu je bio na utrkama u Entfieldu. Rekao bih kako ga ondje nije odvela ljubav prema klađenju, nego prema dijamantnim iglama za kravate. Loše je prošao, izdala ga sreća. Vukao se cestom prema Chingsideu i sjeo u jarak prije ulaska u selo. Nakon nekoliko minuta

opazi muškarca na cesti, "tamnoputog gospona velikih brkova, gradski fićfirić", tako ga je opisao.

Kellett je bio napola skriven iza gomi!e kamenja. Prije no što ga je muškarac pretekao, osvrne se oko sebe i misleći da nikog nema izvadi neki predmet iz džepa i baci ga preko živice, pa krene prema postaji. Predmet kojeg je bacio preko živice zazvoni kad je pao što izazove znatiželju propalice u jarku. On ga potraži i nađe prsten! To je Kellettova priča. Lowen je poriče. Kellettu se ne može nimalo vjerovati. Moguće je da je sreo Davenheima na cesti, opljačkao ga i ubio.

Poirot odmahne glavom.

— Nimalo vjerojatno, mon ami. Kako bi se riješio tijela? Već bi ga našli. Drugo, založio je prsten tako javno, vjerojatno nije ubio da bi do njega došao. Treće, takvi lopovi rijetko ubijaju. Četvrto, budući da je u zatvoru od subote, ne bi mogao točno opisati Lowena.

Japp kimne glavom. - Ne kažem da nemate pravo. Ipak, nijedna ~orota neće povjerovati svjedočenju zatvorske ptičice. Cudno je jedino kako Lowen nije pronašao pametniji način da se riješi prstena.

Poirot slegne ramenima. - Da je pronađen u blizini Davenheimove kuće, ljudi bi pomislili kako ga je Davenheim izgubio.

— Ali zašto ga skidati s tijela? - upitam.

— Znete li da su iza jezera vratašca koja vode na brdo i za tri minute ste - što mislite gdje? Kod vapnare.

— Zaboga! - uzviknem. - Zar vapno u kojem bi se razgradilo tijelo ne bi razgradilo prsten?

— Tako je.

— To sve objašnjava. Kakav užasan zločin!

Oboje se okrenemo i pogledamo Poirota. Zamislio se, namrštitio čelo, kao da napinje mozak. Osjetim kako se njegov oštar um budi. Koje će biti njegove prve riječi? Nismo dugo ostali u nedoumici. On uzdahne, opusti se, okrene Jappu i upita:

— Prijatelju, znate li jesu li gospodin i gospoda Davenheim spavali u istoj sobi?

Pitanje se učini tako neprikladno da smo blenuli u njega. Tad Japp prasne u smijeh. - Bože, gospodine Poirot, mislio sam kako ćete reći nešto čudesno. A odgovor na vaše pitanje jest: ne znam.

— Biste li mogli doznati?- ustrajao je Poirot. - Naravno, ako zaista želite znati...

— Merci, mon ami. Bilo bi mi drago kad biste to ozbiljno shvatili.

Japp se ponovno zagleda u njega, ali Poirot zaboravi na nas. Detektiv tužno zamaše glavom i promrmlja: - Jadnik! Rat ga je dotukao! - pa tiho izađe iz sobe.

Budući da je Poirot izgledao zamišljen, uzmem novine i počnem po njima črčkati. Prene me glas mog prijatelja. Prestao je sanjariti i postao živahan i žustar.

— Que faites-vous là, mon ami?

— Zapisivao sam što mi se učinilo važnim u ovom slučaju.

— Napokon ste postali sustavni! - zadovoljno će Poirot.

Prikrio sam zadovoljstvo. - Da vam pročitam? - Svakako.

Nakašljem se.

— Jedan: sve upućuje da je Lowen provalio u sef. Dva: nije bio u dobrim odnosima s Davenheimom. Tri: Lagao je u prvom iskazu kako nije izlazio iz radne sobe. Četiri: ako je priča Billyja Kelletta istinita, Lowen je sigurno umiješan.

Zastanem. - Pa? - upitam, osjetivši da sam sažeo najvažnije činjenice.

Poirot me sažalno pogleda i nježno zavrti glavom. - Mon pauvre ami! Nemate dara! I nikad ne uočite važnu pojedinost! I zaključivanje vam je pogrešno.

— Kako?

— Dopustite da se osvrnem na vaše četiri točke. Jedan: gospodin Lowen nije mogao znati kako će mu se pružiti prilika da otvori sef. Došao je na poslovni razgovor. Nije unaprijed mogao znati da će gospodin Davenheim otići poslati pismo a on ostati sam u radnoj sobi!

— Možda je iskoristio priliku - rekoh.

— A alat? Gradska gospoda ne nose sa sobom provalnički pribor za svaki slučaj!

A sef se nije moglo provaliti perorezom, bien entendu!

— A broj dva?

— Kažete da Lowen nije bio u dobrim odnosima s gospodinom Davenheimom. A zašto? Zato što ga je jednom ili dvaput nadmudrio u posluž Ušao je u posao s gospodinom Davenheimom vjerojatno zbog osobnog probitka. Općenito se ne ljutimo na čovjeka kojeg smo prevarili, najčešće je obratno. Gospodin Davenheim se trebao ljutiti na gospodina Lowena.

— Morate priznati da je. lagao kako nije izlazio iz radne sobe?

— Da. Možda se bojao. Upravo su u jezeru našli odjeću nestalog. Naravno, bolje bi prošao da je govorio istinu.

— A četvrto?

— To stoji. Ako je Kellettova priča istinita, Lowen je umiješan. Zato je slučaj tako zanimljiv.

— Ipak sam uočio jednu važnu pojedinost?

— Možda. Ali ste potpuno previdjeli dvije najvažnije.

— A to su? - Jedna, strast kojom je gospodin Davenheim posljednjih godina kupovao nakit. Druga, put u Buenos Aires prošle jeseni.

— Poirot, šalite se?

— Ne. Grom i pakao, nadam se da Japp neće zaboraviti moju molbu.

Ali detektiv, u duhu šale, nije zaboravio i sutradan oko jedanaest sati Poirot primi brzojav. Zamoli me da ga pročitam: "Od prošle zime muž i žena spavaju odvojeno."

— Aha! - klikne Poirot. - A sad je sredina lipnja! Riješeno!

Blenem u njega.

— Mon ami, niste štediša banke Davenheim i Salmon?

— Ne - rekoh. - Zašto?

— Jer bih vam savjetovao da podignete svoj ulog, dok ne bude kasno.

— Zašto, što očekujete?

— Velik slom za nekoliko dana, možda i prije. Uzvratit ćemo Jappu brzojavom.

Molim vas olovku i obrazac. Voila! "Savjetujem vam da podignete novac položen u tvrtki." To će milog Jappa zainteresirati! Iskolačit će oči! Ništa neće shvatiti, do sutra ili preksutra!

Bio sam sumnjičav, ali sam bio prisiljen odati počast izvanrednim sposobnostima mog prijatelja. Sutra su svi dnevni listovi objavili senzacionalnu propast Davenheimove banke. Na nestanak slavnog bankara počelo se gledati u drugom svjetlu kad se doznalo za poslovanje banke.

Prije no što smo pojeli doručak, vrata se širom otvore i Japp uleti u sobu. U lijevoj je ruci držao papir, a u desnoj Poirotov brzojav kojim lupi o stol ispred mog prijatelja.

— Kako ste znali, gospodine Poirot? Kako, dovraga?

Poirot mu se mirno nasmije. - Ah, mon ami, sve sam znao nakon vašeg brzojava!

Od početka mi se krađa sefa učinila čudnom. Nakit, gotovina, obveznice, sve na dohvatu ruke. Čije? Gospodin Davenheim je od onih koji misle isključivo na sebe!

Sve je pripremio za sebe! Otuda njegova odnedavna strast za nakitom!

Jednostavan plan! Pronevjereni novac pretvorio je u nakit, vjerojatno ga zamijenio imitacijama pa ih pod drugim imenom pohranio na sigurno mjesto, prilično bogatstvo koje će ga čekati kad sve prevari. Obavivši potrebne pripreme, ugovara sastanak s gospodinom Lowenom (koji je bio neoprezan u prošlosti i nekoliko puta mu se zamjerio), buši rupu u sefu, daje upute da se gosta uvede u radnu sobu i izlazi iz kuće - gdje?

— Poirot zastane i dohvati drugo kuhano jaje. Namršti se. - Nepodnošljivo je - promrmlja - da kokoši nesu jaja različitih veličina! Na stolu ne može biti simetrije!

Trebali bi ih razvrstati u trgovinama!

— Ostavite sad jaja - nestrpljivo će Japp. - Mogu biti i četvrtasta. Kamo je otišla naša ptičica kad je izašla iz kuće!

— Otišao je u skrovište. Ah, sive stanice gospodina Davenheima su zloćudne, ali prvorazredne!

— Zna li gdje mu je skrovište? - Naravno! Silno domišljato. - Zaboga, recite nam!

Poirot pokupi sve komadiće ljuške sa stola, metne ih u čašicu za jaja i poklopi ih praznom ljuškom. Nasmiješi se zadovoljan urednim izgledom stola pa nas pogleda ozarena lica.

— Prijatelji moji, pametni ste ljudi. Zapitajte se ono što sam ja zapitao sebe.

"Da sam na njegovu mjestu, gdje bih se sakrio?" Hastingse, što vi kažete?

— Ja ne bih otišao daleko. Ostao bih u Londonu, u srcu događaja, putovao autobusima i podzemnom željeznicom. Kladam se da me nitko ne bi prepoznao. U mnoštvu je sigurnije.

Poirot se upitno okrene Jappu.

— Ne slažem se. Sto prije otići što dalje, to je jedina prilika. Unaprijed bih sve pripremio. Jahtu upaljenih motora i otplovio u udaljeni kutak svijeta prije nego se provali nebo i zemlja!

Pogledamo u Poirota. - A vi, monsieur?

Ne odgovori odmah. Tad mu licem preleti čudan osmijeh.

— Kad bih se ja skrivao od policije, znate gdje bi to bilo? U zatvoru!

— Molim?

— Tražite gospodina Davenheima kako biste ga strpali u zatvor, pa ne provjeravate je li već ondje!

— Kako to mislite?

— Kažete kako gospođa Davenheim nije jako pametna. Ipak, odvedete li je u Bow Street i suočite je s Billyjem Kellettom, siguran sam da će ga prepoznati, iako je obrijao bradu i brkove i čupave obrve i ošišao se kratko! Žena uvijek prepoznava muža.

— Billy Kellett? Ali on je poznat policiji!

— Nisam li vam rekao kako je Davenheim pametan? Unaprijed je pripremio alibi. Nije bio u Buenos Airesu prošle jeseni, nego je stvarao karakter Billyja Kelletha, "odslužio tri mjeseca" kako policija ne bi posumnjala kad dođe vrijeme.

Ne zaboravite da je ulog bilo veliko bogatstvo i sloboda. Bilo je vrijedno truda.

Jedino...

— Da?

— Morao je nositi lažnu bradu i periku, prurušiti se u sebe, a spavati s lažnom bradom nije lako i može se otkriti! Ne može dijeliti sobu sa ženom. Posljednjih šest mjeseci, od povratka iz Buenos Airesa, on i gospođa Davenheim spavali su odvojeno.

Tad sam postao siguran! Sve se poklapalo. Vrtlar koji je vidio gospodara kako obilazi kuću govorio je istinu. Otišao je u kućicu za čamce, odjenuo se u skitničku odjeću koju je pažljivo skrivao od sobara, svoju odjeću bacio u jezero, bjelodano založio prsten, napao policajca i sklonio se u Bow Street gdje nikome ne bi palo na pamet da ga traži!

— Nemoguće - promrmlja Japp.

— Pitajte madame - reče Poirot.

Sutra je pokraj Poirotova tanjura stajalo preporučeno pismo. On ga otvori i iz njega zaleprša novčanica od pet funti. Poirotovo čelo se smrkne.

— Ah, sacre! Što ću s tim? Grize me savjest! Ce pauvre Japp! Ah, znam što ću učiniti! Večerati ćemo u troje! To me tješi. Bilo je prelagano. Stidim se. Ja, koji ne bih opljačkao dijete! Mille tonnerres! Mon ami, što vam je, zašto se tako veselo smijete?

Pustolovina s talijanskim plemićem

Poirot i ja smo imali puno prijatelja i znanaca izvan našeg zvanja. Među njima je bio doktor Hawker, naš susjed liječnik. Svratio bi navečer i porazgovarao s Poirotom, čijem se geniju iskreno divio. Beskrajno iskren i prostodušan, divio se sposobnostima potpuno različitim od svojih.

Jedne večeri početkom lipnja došao je u pola devet, ugodno se smjestio i počeo razgovor o veseloj temi: mnogobrojnim trovanjima arsenom. Poslije petnaest minuta vrata dnevne sobe širom se otvore i izbezumljena žena uleti u sobu.

— Doktore, vas tražim! Užasan glas. Prestrašio me, da samo znate!

U našoj gošći prepoznam liječnikovu domaćicu, gospođicu Rider. Liječnik je bio neženja i živio u sumornoj staroj kući u obližnjoj ulici. Inače smirena gospođica Rider bila je na rubu histerije.

— Užasan glas? Čiji? Što se dogodilo?

— Telefon, doktore. Javila sam se, a glas je rekao: "Pomozite! Doktore, pomozite. Ubili su me!" A tad je utihnuo. "Tko je na telefonu?" rekoh. Tad začujem odgovor, šapat, "Foscatine" ili nešto slično, "Regent's Court."

Liječnik uzvikne.

— Grof Foscatini! Ima stan u Regent's Courtu. Moram poći. Da mi je znati što se dogodilo?

— Vaš pacijent? - upita Poirot.

— Prije nekoliko tjedana liječio sam ga od lakše boljetice. Talijan je, ali odlično govori engleski. Monsieur Poirot, moram vam poželjeti laku noć, osim ako... - Zastane.

— Vidim što hoćete reći - reče Poirot i nasmiješi se. - Rado ću poći s vama.

Hastingse, potrčite na ulicu i nađite taksi.

Taksija nikad nema kad se čovjeku žuri, ali domognem se jednog i uskoro smo se kotrljali prema Regent's Parku. Regent's Court bili su novi stanovi, pokraj St.

John's Wood Road. Bili su nedavno izgrađeni i vrlo suvremeno opremljeni.

U predvorju nije bilo nikoga. Liječnik nestrpljivo pritisne dugme za dizalo i kad dizalo siđe, oštro reče uniformiranom vrataru:

— Stan 11. Grof Foscatini. Dogodila se nesreća. Čovjek se zagleda u njega.

— Prvi put za to čujem. Gospodin Graves, sluga gospodina Foscatinija, izašao je prije približno pola sata i ništa nije rekao.

— Je li grof sam u stanu?

— Nije, gospodine, dva gospodina večeraju s njim.

— Kako izgledaju? - upitam usrdno.

Bili smo u dizalu i brzo se ušpinjali na drugi kat gdje je bio stan broj 11.

— Nisam ih vidio, gospodine, ali mislim da su stranci.

On povuče željezna vrata i stupimo na odmorište. Stan broj 11 bio je nasuprot dizalu. Liječnik pozvoni. Nitko ne otvori vrata. Iz stana se ništa nije čulo. Liječnik pozvoni nekoliko puta. Čulo se kako zvono odzvanja u stanu, ali nikakvi zvukovi života.

— Postaje ozbiljno - promrmlja liječnik. Okrene se vrataru.

— Imate li duplikat ključeva?

— U pazikućinom uredu u prizemlju. - Donesite ga i pozovite policiju. Poirot potvrdi kimanjem glave.

Vratar se brzo vrati, a s njim i pazikuća. - Gospodo, recite mi o čemu je riječ?

— Naravno. Primio sam telefonsku poruku od grofa Foscatinija, da ga je netko napao i da umire. Ne smijemo gubiti vrijeme, ako već nismo zakasnili.

Pazikuća bez otezanja izvuče ključ i uđemo u stan, najprije u malo četvrtasto predsoblje. Otvorena vrata na desnoj strani. Pazikuća pokaže glavom prema njima.

— Blagovaonica.

Doktor Hawker pođe prvi, mi za njim. Na okruglom su stolu stajali ostaci jela.

Tri su stolca bila odgurnuta, kao da su oni koji su na njima sjedili upravo ustali. U kutu sobe, nadesno od kamina bio je velik pisaći stol. Za njim je sjedio muškarac, odnosno ono što je od njega ostalo. U desnoj je ruci još stezao telefonsku slušalicu, ali se srušio naprijed, jer je s leđa dobio strašan udarac. Netko je u žurbi odložio mramorni kip čije je postolje bilo umrljano krvlju.

Liječnikov pregled potraje minutu. - Mrtav je. Vjerojatno trenutačna smrt.

Cudim se da je uspio nazvati. Ne dirajmo ga dok ne stigne policija.

Poslušamo kućepaziteljev savjet i pretražimo stan, ali je rezultat bio predvidljiv. Ubojice se ne bi sakrile u stanu kad su mogle slobodno izaći.

Vratimo se u blagovaonicu. Poirot nije išao s nama u obilazak stana. Pozorno je gledao središnji stol. Ja učinim isto. Bio je to dobro

ulašten okrugao stol od mahagonovine. Sredinu stola ukrašavala je vaza s cvijećem. Na sjajnoj površini počivali su bijeli čipkasti podmetači. Na stolu je bila i zdjela s voćem, ali tri tanjurića za desert bila su netaknuta. Bile su ondje i tri šalice za kavu s ostacima kave - dvije crne, jedna bijela. Sva tri muškarca pila su porto. Napola pun vrč s vinom stajao je ispred velikog pladnja. Jedan muškarac pušio je cigaru, ostali cigarete.

Na stolu je bila otvorena kutija s cigarama i cigaretama od kornjačevine i srebra.

Sve sam upamtio, ali sam morao priznati kako mi te pojedinosti nisu pomogle rasvijetliti što se dogodilo. Pitao sam se što Poirot vidi u njima kad tako pozorno gleda.

— Mon ami - odgovori on - tražim nešto što ne vidim.

— A to je?

— Ubojičinu pogrešku, makar i najmanju.

Brzo ode u kuhinjicu koja se nadovezivala na blagovaonicu, zaviri u nju i odmahne glavom.

— Monsieur - reče on kućepazitelju - objasnite mi, molim vas, kako se u ovoj zgradi poslužuje hrana. Pazikuća priđe malim zidnim vratašcima.

— Ovo je dizalo za hranu - objasni on. - Ide do kuhinja na vrhu zgrade. Jela se naruče telefonski i stignu dizalom, jedno po jedno. Prljavi tanjuri i posuđe šalju se natrag istim putem. Nema muke s kuhanjem i pranjem posuđa, a izbjegne se naporna izloženost pogledima u restoranima.

Poirot kimne glavom.

— Znači da su tanjuri i posuđe iz kojih se ovdje večeras jelo gore u kuhinji.

Dopuštate da se popnem?

— Naravno! Roberts će vas odvesti i predstaviti, ali se bojim da nećete naći ništa korisno. Dobivaju na stotine tanjura i posuda.

No Poirot ustraje pa zajedno obiđemo kuhinje i ispitamo čovjeka koji je uzeo narudžbu iz stana broj 11. - Narudžba je došla za a la carte, za tri osobe objasni on. - Juha Julienne, filet de sole Normande, goveđi tournedos i soufflé od riže.

Kada? Oko osam sati, čini mi se. Nažalost, tanjuri i posude su oprani. Htjeli ste vidjeti otiske?

— Ne baš - zagonetno se smješkao Poirot. - Više me zanima tek grofa Foscatinija. Je li kušao svako jelo? - Da, ali ne mogu vam reći koliko. Tanjuri su bili prljavi, posude prazne, osim one s rižinim souffléom; njega je prilično ostalo.

— Ah! - reče Poirot zadovoljno.

Dok smo silazili, reče tiho: - Riječ je o sustavnom čovjeku.

— Ubojici ili grofu Foscatiniju?

— Grof je bez sumnje bio uredan gospodin. Zatražio je pomoć i najavio svoju skorbu smrt pa uredno spustio telefonsku slušalicu.

Zagledam se u Poirota. Zbog tih riječi i njegovih pitanja u glavi mi se rodi ideja.

— Sumnjate na trovanje? - dahnem. - Udarac po glavi je varka?

Poirot se nasmiješi i ne reče ništa.

Uđemo u stan. Stigli su inspektor i dva redarstvenika. Inspektoru nije bila po volji naša nazočnost, ali ga Poirot umiri spomenuvši našeg prijatelja iz Scotland Yarda, inspektora Jappa, pa nam nevoljko odobri da ostanemo. Dobro da smo ostali, jer poslije nepunih pet minuta u sobu uleti uzbuđeni sredovječni muškarac.

"To je bio Graves, šobar pokojnog grofa Foscatinija.

On nam ispriča zapanjujuću priču.

Jučer ujutro, njegova gospodara posjetila su dva gospodina, Talijana. Stariji, četrdesetih godina, predstavio se kao signor Ascanio. Mladi je bio dobro odjeven mladić od dvadeset četiri godine.

Grof Foscatini očito je očekivao njihovu posjetu i odmah pošalje Gravesa obaviti nevažan poslić. Ovdje sobar zastane i nerado nastavi priču. Prizna kako ga je živo zanimalo o čemu će razgovarati pa nije odmah poslušao gospodara, nego se zadržavao pokušavajući nešto čuti.

Razgovarali su tako tiho da nije uspio u svom naumu, ali je čuo dovoljno kako bi mogao zaključiti da govore o novcu i da prijete. Razgovor nije bio nimalo prijateljski. Na kraju je grof Foscatini malo podigao glas pa je prislušivač jasno čuo sljedeće riječi: - Gospodo, nemam vremena za dokazivanje. Razgovor možemo nastaviti sutra navečer u osam za večerom.

Uplašivši se da će ga zateći kako prislušuje, Graves je tad izjurio obaviti što mu je gospodar naredio. Večeras su ta dvojica došla točno u osam. Za večerom su razgovarali o nevažnim stvarima - politici, vremenu i kazalištu. Kad je Graves stavio na stol porto i kavu, gospodar mu reče da je slobodan.

— Je li to bio uobičajen postupak kad je imao goste? - upita inspektor.

— Nije. Zbog toga sam pomislio kako je riječ o čudnom poslu.

Tako završi Gravesova priča. Izašao je oko 8.30, sreo prijatelja, otpratio ga do Metropolitan Music Halla u Edgware Road. Nitko nije vidio onu dvojicu da su izašla, ali je vrijeme ubojstva točno određeno u 8.47. Foscatini je rukom srušio mali sat na pisaćem stolu i on se

zaustavio na toj brojci, što se poklapalo s telefonskim pozivom koji je primila gospođica Rider.

Policijski liječnik pregleda tijelo koje je ležalo na kauču. Prvi put pogledam lice - maslinastu put, dugi nos, guste crne brkove i pune crvene usne ispod kojih su se vidjeli blještavo bijeli zubi. Pomalo odbojno lice.

— Slučaj je jasan - reče inspektor i zaklopi bilježnicu. - Jedini problem je kako naći signora Ascania. Da nije njegova adresa slučajno u pokojnikovu adresaru?

"Pokojni je Foscatini zaista bio uredan čovjek. Pravilnim sitnim rukopisom zapisao je, "Signor Paolo Ascanio, hotel Grosvenor."

Inspektor obavi telefonski razgovor pa nam se okrene veselo se smiješeći.

— Na vrijeme. Naš je gospodin namjeravao otputovati iz Engleske. To je sve, gospodo. Žalostan slučaj, ali jasan. Vjerojatno talijanska osveta.

Krenemo niz stube. Doktor Hawker je bio silno uzbuđen.

— Kao početak romana, ha? Zaista uzbudljivo. Da ' sam pročitao u novinama, ne bih povjerovao.

Poirot je zamišljeno šutio. Čitave je večeri jedva otvorio usta.

— Što kaže majstor detektivz?- upita Hawker udarivši ga po leđima.
- Vaše male sive stanice nemaju što raditi?

— Mislite?

— A o čemu bi treoale razmišljati?

— O prozoru, naprimjer.

— Prozoru? Pa bio je zatvoren. Nitko onuda nije mogao izaći. Opazio sam to.

— A zašto ste opazili?

Liječnik se zbuni. Poirot požuri objasniti.

— Govorim o zavjesama. Nisu bile navučene.

Čudno. Pa kava. Jako crna kava.

— Pa što?

— Jako crna - ponovi Poirot. - U svezi s tim dopustite da vas podsjetim kako je pojedeno malo rižinog sufflea, i što dobivamo?

— Besmislicu - nasmije se liječnik. - Zafrkavate me.

— Nikad to ne činim. Hastings zna da sam potpuno ozbiljan.

— Ipak ne znam kamo smjerate - priznam. - Ne sumnjate valjda u slugu? Da je u dosluhu s bandom ubacio uspavljujuće sredstvo u kavu? Provjerit će njegov alibi?

— Nedvojbeno, prijatelju, ali mene zanima alibi signora Ascania.

— Mislite da ga ima?

— To me i zabrinjava. Uskoro ćemo nešto doznati o tome.

Daily Newsmonger uputio nas je u dalje događaje. Signora Ascania su uhitili i optužili za ubojstvo grofa Foscatinija. Pri uhićenju je poricao da poznaje grofa i izjavio kako nije bio blizu Regent's Courta ni prve ni druge večeri. Mlađi muškarac je nestao. Signor Ascanio došao je u hotel Grosvenor iz Europe dva dana prije ubojstva, sam. Svi pokušaji da se pronađe drugi muškarac nisu uspjeli.

Ascanio, međutim, nije vidio sudnicu. Talijanski veleposlanik dao je iskaz na saslušanju da je Ascanio bio s njim u veleposlanstvu od

osam do devet sati te večeri. Zatvorenik je pušten. Ljudi su smatrali kako je riječ o političkom ubojstvu koje se namjerno zataškava.

Poirot se silno zanimao za te činjenice. Ipak sam se iznenadio kad me jednog jutra obavijestio da u jedanaest sati očekuje posjetitelja: signor Ascania.

— Traži vaš savjet?

— Du tout, Hastingse, ja želim njegov savjet.

— O čemu?

— O ubojstvu u Regent's Courtu.

— Dokazat ćete da ga je on počinio?

— Hastingse, nikome se ne može dvaput suditi za isti zločin. To se naziva zdravim rasuđivanjem. Ah, zvoni naš prijatelj.

Uskoro uvedu signora Ascania, niskog, mršavog čovjeka koji je bojažljivo gledao oko sebe. Ostao je stajati i sumnjičavo nas je pogledavao.

— Monsieur Poirot?

Moj se prijatelj lupne po grudima.

— Sjednite, signor. Primili ste moju obavijest. Odlučio sam proniknuti tu tajnu, a vi mi možete u tome pomoći. Počnimo. Vi ste, u pratnji prijatelja, posjetili pokojnog grofa Foscatinija u utorak ujutro, devetog...

Talijan ljutito odmahne rukom.

— Nisam. Zakleo sam se na sudu.

— Precisement Ali meni se čini da ste se krivo zakleli.

— Prijetite mi? Bah! Ne bojim vas se, oslobođen sam.

— Tako je. Nisam maloumnik i ne prijetim vam vješalima, već tiskom.

Publicitetom! Ne sviđa vam se ta riječ. Mislio sam da neće. Moje misli su mi vrlo drage. Signor, budite otvoreni sa mnom. Ne pitam vas čiji su vas nepromišljeni postupci doveli u Englesku. Znam da ste došli vidjeti grofa Foscatinija.

— Nije bio grof - zareži Talijan.

— Opazio sam da se njegovo ime ne pojavljuje u "Almanach de Gotha". No grofovska titula može poslužiti ako se bavite ucjenama.

— Bit ću iskren. Ionako znate puno.

— Pomogle su mi moje sive stanice. Signor Ascanio, posjetili ste pokojnika u utorak ujutro, zar ne?

— Da, ali ne i sljedeće večeri. Nije bilo potrebe. Ispričat ću vam sve. U ruke tog nitkova došle su određene obavijesti o osobi na visokom položaju u Italiji.

Tražio je velik novčani iznos. Doputovao sam u Englesku kako bih to sredio.

Dogovorio sam se za sastanak i došao. Sa mnom je bio tajnik veleposlanstva. Grof je bio razumniji no što sam očekivao, iako je iznos koji sam mu isplatio bio pozamašan.

— Kako ste mu isplatili novac?

— U talijanskim novčanicama u malim apoenima, tog jutra. On mi je dao tražene dokumente. Više ga nisam vidio.

— Zašto niste to ispričali kad su vas uhapsili?

— U tako osjetljivom položaju morao sam nijekati svaku povezanost s njim.

— Kako tumačite događaje te večeri?

— Netko se namjerno prurušio u mene. Čujem da u stanu nije nađen nikakav novac.

Poirot ga pogleda i zavrti glavom.

— Čudno - promrmlja. - Svi imamo male sive stanice, a malo se ljudi zna njima služiti. Doviđenja, signor Ascanio. Vjerujem u vašu priču. Bila je primjerena mojim očekivanjima, ali sam morao provjeriti.

Nakloni se gostu, pa se vrati u stolac i nasmiješi mi se.

— Cujmo što će kapetan Hastings reći.

— Vjerojatno je signor Ascanio u pravu. Netko se preobukao u njega.

— Nikad nećete naučiti upotrijebiti mozak kojim vas je Bog obdario. Prisjetite se mojih riječi kad smo izašli iz Foscatinijevog stana te večeri. Rekao sam kako zavjese nisu bile navučene. Lipanj je. U osam sati je još dan.

Sumrak počinje oko pola devet. Ca vous dit quelque chose? Možda ćete jednog dana i shvatiti. Nastavimo. Kava je bila jako crna. Zubi gospodina Foscatinija bili su blještavo bijeli. Kava ostavlja mrlje na zubima. Po tome zaključujemo kako grof Foscatini nije pio kavu. A u sve tri šalice bilo je kave. Zašto bi se netko pretvarao da je grof Foscatini pio kavu ako nije?

Odmahnem glavom potpuno zbunjen.

— Pomoći ću vam. Tko nam jamči da su Ascanio i njegov prijatelj, ili dvojica muškaraca koji su se u njih prurušili, uopće došli u stan te večeri? Nitko nije vidio kad su ušli ni kad su izašli. To nam jamči jedan čovjek i neživi predmeti.

— A to bi bili?

— Noževi, vilice, tanjuri i prazne posude. Ah, pametna zamisao! Graves je lopov i nitkov, ali je čovjek od metode! Ujutro čuje dio razgovora, dovoljno da shvati kako će Ascanio biti u nezgodnom položaju i neće se moći braniti. Sljedeće večeri, oko osam sati, kaže gospodaru da ga netko zove telefonom. Foscatini sjeda, pruža ruku prema telefonu a Graves ga s leđa udara mramornim kipićem. Tad brzo naruči večeru za troje! Večera stiže, on` prostire stol, zamaže tanjure, noževe, vilice. Ali se mora riješiti hrane. Osim što ima mozga, ima odlučan i prostran želudac! Ali nakon tri tournedos, rižin souffle mu je previše! Popuši cigaru i dvije cigarete kako bi privid bio potpun. Sjajna temeljitost! Pomakne kazaljke sata na 8.47, razbije sat i zaustavlja ga. Ali nije navukao zavjese. Da je bilo večere, zavjese bi bile navučene u sumrak. Brzo izlazi, u prolazu spominje goste vrataru. Odlazi u telefonsku govornicu oko 8.47, naziva liječnika i glumi gospodarev smrtni hropac.

Tako je uspješan u tome da nitko ne provjerava je li poziv upućen iz stana j broj 11.

— Osim Herculea Poirota? - rekoh podrugljivo.

— Čak ni Herculea Poirota - reče moj prijatelj. Sad ću provjeriti. Morao sam vam najprije dokazati svoju teoriju. Ali vidjet ćete, pokazat će se da sam imao pravo, pa će Japp, kojem sam već dao mig, uhapsiti uvaženog Gravesa. Pitam se koliko je novca potrošio.

Poirot je imao pravo. Kao i uvijek, vrag ga odnio!

Slučaj nestale oporuke

Problem koji je mučio gospođicu Violet Marsh bio je ugodna promjena od uobičajenih poslova. Poirot je od te dame primio kratko poslovno pismce. On joj odgovori da može svratiti sutra u jedanaest sati.

Došla je točno u dogovoreno vrijeme. Visoka, lijepa žena, jednostavno ali uredno odjevena, sigurnog i poslovnog ponašanja - mlada žena koja je odlučila uspjeti. Nisam velik obožavatelj takozvanih modernih žena, i usprkos njezinoj ljepoti, nisam joj bio pretjerano sklon.

— Monsieur Poirot, moja je zamolba malo neobična - počne ona nakon što je sjela. - Počet ću ispočetka i sve vam ispričati.

— Kako želite, gospođice.

— Siroče sam. Otac mi je bio jedan od dvojice braće, sinova malog farmera iz Devonshirea. Farma je bila siromašna te je Andrew, stariji brat, odselio u Australiju, gdje se obogatio uspješnim trgovanjem zemljištima. Mlađi brat Robert (moj otac) nije bio sklon poljodjelstvu. Uspio se školovati i zaposliti kao službenik maloj tvrtki. Oženio se djevojkom iz nešto višeg staleža; majka mi je bila kći siromašnog umjetnika. Otac je umro kad mi je bilo šest godina. Kad mi je bilo četrnaest, majka pade za njim. Moj jedini rođak bio je stric Andrew, koji se bio vratio iz Australije i kupio malu kuću, Crabtree Manor, u rodnoj pokrajini. Bio je silno dobar prema bratovljevu siročetu, uzeo me k sebi i ponašao se kao da sam mu rođena kći.

— Usprkos nazivu, Crabtree Manor je zapravo stara seoska kuća.

Poljodjelstvo je bilo ujaku u krvi i silno su ga zanimala novotarije u obradi zemlje.

Iako je bio ljubazan prema meni, imao je čudne i ukorijenjene zamisli o odgoju žena.

Neškoloivan, ali po prirodi promućuran, nije pridavao puno važnosti "knjiškom znanju". Oštro se protivio školovanju žena. Po njegovu mišljenju, djevojke trebaju naučiti kućanske poslove i musti krave, znati raditi po kući i što manje zavirivati u knjige.

Na moje veliko razočaranje, tako je odlučio i mene odgojiti. Otvoreno sam se pobunila. Znala sam da sam pametna i da nemam dara za kućaničke dužnosti. Ujak i ja smo se često prepirali zbog toga, jer, iako smo si bili privrženi, oboje smo bili tvrdoglavi. Imala sam sreću i dobila stipendiju te mogla tjerati po svome. Kriza je nastupila kad sam odlučila otići u Girton. Imala sam nešto vlastitog novca koji mi je ostavila majka i čvrsto sam odlučila najbolje iskoristiti ono čime me Bog obdario.

Ujak i ja žestoko smo se posvađali. Jasno mi je izložio činjenice. Nema nikog osim mene i namjerava me učiniti svojom jedinom nasljednicom. Rekla sam vam da je bio imućan. No ustrajem li u tim "pomodnim glupostima" ne trebam se ničemu nadati.

Ljubazno ali odlučno sam mu rekla da ću mu uvijek biti odana, ali da moram voditi vlastiti život. Na tome je ostalo. - Umišljaš da si pametna, djevojko - bile su njegove posljednje riječi prije mog odlaska na školovanje. - Nisam školoivan, ali bih se mogao okladiti s tobom u što god hoćeš da sam pametniji od tebe. Vidjet ćemo što će biti.

— To je bilo prije devet godina. Kadšto bih s njim provela vikend. Naši su odnosi bili prijateljski, iako on nije promijenio mišljenje. Nikad nije spominjao moju maturu ni diplomu. Posljednje je tri godine pobolijevao i prije mjesec dana je umro.

— Sad ću prijeći na razlog svog posjeta. Moj je ujak ostavio čudnu oporuku. Po njoj, Crabtree Manor i sve što je u njoj moji su u razdoblju od godine dana poslije njegove smrti, "tijekom koje moja pametna nećakinja može dokazati svoju pamet".

Po svršetku tog razdoblja, "kad se pokaže da sam bio pametniji od nje", kuća i veliko ujakovo bogatstvo pripast će raznim dobrotvornim ustanovama.

— Mademoiselle, nepravedno prema vama, s obzirom da ste mu vi jedini krvni srodnik.

— Ja ne mislim tako. Ujak Andrew me pošteno upozorio i ja sam izabrala svoj put. Budući da mu se nisam htjela pokoriti, imao je pravo ostaviti novac kome je htio.

— Je li oporuku sastavio odvjetnik?

— Ne, napisana je na obrascu, a svjedoci su bili bračni par koji živi u kući i radi za mog ujaka.

— Može li se oporuka osporiti? - Ne bih ni pokušala.

— Smatrate je sportskim izazovom svog ujaka?

— Da.

— Može se tako protumačiti - zamišljeno reče Poirot. - Negdje u toj staroj kući vaš je ujak sakrio ili novac ili drugu oporuku i dao vam godinu dana kako biste dokazali svoju domišljatost i našli je.

— Točno, gospodine Poirot. I neka vam bude kompliment da vašu domišljatost smatram većom od svoje.

— Eh, eh! Lijepo od vas. Moje vam sive stanice stoje na raspolaganju. Niste pretraživali kuću?

— Letimično. Odviše poštujem ujakove nesumnjive sposobnosti da bih pomislila kako će to biti lako.

— Imate li oporuku ili kopiju kod sebe?

Gospođica Marsh mu pruži dokument preko stola. Poirot ga pročita i kimne glavom.

— Sastavljena prije tri godine, 25. ožujka, u 11 sati prije podne. Znači, moramo tražiti drugu oporuku. Oporuka sastavljena makar pola sata poslije poništila bi ovu.

Eh bien, mademoiselle, vaš je problem dražestan i domišljat. Rado ću ga riješiti.

Vaš je ujak vjerojatno bio sposoban čovjek, ali njegove sive stanice ne mogu biti kvalitetnije od Poirotovih!

(Poirotova taština je neukusna!)

— Sreća da trenutačno nemam posla. Hastings i ja večeras putujemo za Crabtree Manor. Onaj bračni par je još u kući?

— Da, zovu se Baker.

Sljedećeg jutra počeli smo pretraživati kuću. Stigli smo kasno navečer prethodnog dana. Gospodin i gospođa Baker primili su brzojav od gospođice Marsh pa su nas očekivali. Ugodni ljudi. Muškarac je bio koščat, ružičastih obraza poput sasušene jabuke, a njegova supruga golemih proporcija i mirnoće tipične za ljude tog kraja.

Umorni od putovanja i vožnje s postaje, otišli smo na spavanje odmah nakon večere (pečeno pile, pita od jabuka i domaće vrhnje). Ujutro smo odlično doručkovali i sjedili u maloj, drvom obloženoj sobi, radnoj i dnevnoj sobi pokojnog gospodina Marsha. Pisaći stol pun uredno složenih papira, stajao je pokraj zida, a po velikom kožnom naslonjaču vidjelo se da je bio stalno vlasnikovo počivalište.

Velika sofa presvučena tkaninom s cvjetnim uzorkom pružala se ispod prozora, a duboki niski stolci bili su presvučeni izbljedjelom tkaninom jednakog staromodnog uzorka.

— Eh bien, mon ami - reče Poirot i pripali svoju malu cigaretu - moramo smisliti plan. Ovlaš sam pregledao kuću, ali mislim da su tragovi u ovoj sobi. Morat ćemo pažljivo pregledati sve dokumente u

radnom stolu. Ne očekujem da ćemo među njima pronaći oporuku, ali u nekom običnom dokumentu može biti skriven trag.

Najprije moramo prikupiti obavijesti. Molim vas, pozvonite.

Pozvonim. Dok smo čekali da se netko javi, Poirot je šetkao po sobi i zadovoljno se ogledavao.

— Metodičan čovjek taj gospodina Marsh. Kako su uredno poslagani dokumenti, svaki ključ ima bjelokosni privjesak, isto tako i ključ vitrine za porculan.

Pogledajte kako je uredno složeno posude u njoj. Lijepo je vidjeti. Ništa ne vrijeđa oko...

Zašuti i pogled mu zapne za ključ radnog stola, za koji je bila pričvršćena prljava omotnica. Poirot se namršti i izvadi ključ iz brave. Na omotnici je pisalo "Ključ radnog stola" neurednim rukopisom, za razliku od urednih natpisa na drugim ključevima.

— Čudna bilješka - mrštio se Poirot. - Zakleo bih se kako je nije napisao gospodin Marsh. Ali tko je još bio u kući? Jedino gospođica Marsh, a i ona je metodična i uredna žena.

Baker odgovori na zvono.

— Molim vas dovedite suprugu pa ćete mi odgovoriti na nekoliko pitanja.

Baker ode i za nekoliko trenutaka vrati se s ozarenom gospođom Baker, koja je brisala ruke o pregaču.

U nekoliko jasnih riječi Poirot objasni razlog svog dolaska. Bakerovi pokažu suosjećanje.

— Ne bismo htjeli da gospođica Violet ostane bez onog što joj pripada - izjavi žena. - Bilo bi okrutno kad bi sav novac pripao bolnicama.

Poirot nastavi ispitivati. Da, gospodin i gospođa Baker odlično se sjećaju dana kad su bili svjedoci pisanju oporuke. Gospodar je Bakera prije toga poslao po dva formulara.

— Dva'? - oštro će Poirot.

— Da, gospodine, za svaki slučaj, ako nešto pogriješi. I zaista je pogriješio. Mi smo potpisali jedan... - U koje doba dana?

Baker se počеше po glavi, no njegova je žena bila brža.

— Pristavila sam mlijeko za kakao u jedanaest sati. Ne sjećaš se? Prekipjelo je po peći kad smo se vratili.

— A zatim?

— Poslije sat vremena morali smo ponovno doći. "Pogriješio sam", reče gospodar, "morao sam je razderati. Morat ćete ponovno potpisati" pa smo potpisali.

Poslije nas je gospodar izdašno nagradio za trud. "Nisam vam ništa ostavio u oporuci", rekao je, "ali ćete svake godine koju poživim dobiti još ovoliko da vam bude za crne dane kad ja umrem". Tako je i bilo.

Poirot se zamisli.

— Kad ste drugi put potpisali, znate li što je gospodin Marsh učinio?

— Otišao u selo platiti račune.

To nikamo nije vodilo. Poirot pokuša drugi trag. Pokaže ključ od radnog stola.

— Je li to rukopis vašeg gospodara?

Možda mi se učinilo, ali Baker nije odmah odgovorio.

— Jest, gospodine.

— Laže - pomislim. - Ali zašto?

— Je li vaš gospodar iznajmljivao kuću? Je li u kući u posljednje tri godine bilo nepoznatih ljudi?

— Ne, gospodine. - Nikakvih gostiju?

— Jedino gospođica Violet.

— U ovu sobu nije ušao nitko stran?

— Ne, gospodine.

— Zaboravljaš radnike, Jime - podsjeti ga žena.

— Radnike? - Poirot se okrene prema njoj. - Kakve radnike?

Žena objasni kako su prije dvije i pol godine došli radnici popraviti kuću. Nije se sjećala o kakvim je popravcima bila riječ. Po njezinu mišljenju, nepotreban hir njezina gospodara. Neko su vrijeme radnici bili i u radnoj sobi, ali ne zna što su ondje radili, jer ni ona ni njezin suprug nisu smjeli u sobu dok su trajali radovi. Ne sjećaju se koja je tvrtka izvodila radove, jedino da je bila iz Plymoutha.

— Napredujemo, Hastingse - reče Poirot i protrlja ruke kad su Bakerovi izašli.

— Sastavio je drugu oporuku a onda su mu radnici iz Plymoutha izradili prikladno skrovište. Umjesto da gubimo vrijeme, podižemo podne daske i kuckamo po zidovima, otići ćemo u Plymouth.

Uz malo truda, doznali smo što smo htjeli. Poslije kraćeg lutanja nađemo tvrtku koju je unajmio gospodin Marsh.

Njihovi su radnici bili kod njih dugo godina i lako smo našli dvojicu muškaraca koji su radili prema uputama gospodina Marsha. Odlično su se sjećali tog posla.

Između ostalog, izvadili su ciglu iz starinskog kamina, napravili udubinu, i tako obradili ciglu da je bilo nemoguće opaziti spoj. Pritiskom na drugu ciglu od kraja, ta se konstrukcija mogla podići. Složen posao, i stari je gospodin bio vrlo zahtjevan.

To smo doznali od Coghana, visokog, ispijenog čovjeka prosijedih brkova, inteligentnog izgleda.

Vratili smo se u Crabtree Manor dobro raspoloženi. Otključali smo vrata radne sobe i primijenili naše novostečeno znanje. Ništa se na ciglama nije vidjelo, ali kad smo pritisnuli gdje su nam rekli, ugledamo duboku šupljinu.

Poirot željno gurne ruku. Izraz na njegovu licu promijeni se od ushita do zaprepaštenosti. U ruci je držao pocrnjeli komad tvrdog papira. Rupa je bila prazna.

— Sacre! - Ijutio se Poirot. - Netko je stigao prije nas.

Pozorno pregledamo komad papira, bez sumnje dio onoga što smo tražili. Vidio se dio Bakerova potpisa, ali ne i odredbe oporuke.

Poirot sjedne na pete. Izraz njegova lica bio bi komičan da nas nije svladao očaj. - Ne shvaćam - zareži. - Tko ju je uništio? I zašto?

— Bakerovi?

— Pourquoi? Ni u jednoj oporuci nisu spomenuti, a vjerojatnije je da bi ostali ovdje živjeti pripadne li kuća gospođici Marsh nego kad bi kuća pripala bolnici.

Kome koristi uništiti oporuku? Bolnicama, ali ne može se sumnjati na ustanovu.

— Možda se starac predomislio i osobno je uništio rekoh.

Poirot ustane i pažljivo očisti koljena.

— Možda - prizna. - Ovo je jedno od vaših razumnijih opažanja, Hastingse.

Ovdje više nemamo što tražiti. Učinili smo što smo mogli. Uspješno smo se nadmetali s domišljatošću pokojnog Andrewa Marsha, ali nažalost, njegovoj nećakinji naš uspjeh nije pomogao.

Odmah se odvezemo do postaje i uhvatimo vlak za London. Poirot je bio tužan i nezadovoljan. Ja sam bio umoran i drijemao u kutu. No kad je vlak kretao iz Tauntona, Poirot drekne.

— Vite, Hastingse! Probudite se! Na noge!

Nisam se snašao a već smo stajali na peronu, gologlavi i bez prtljage, a vlak je odlazio u noć. Bjesnio sam, ali se Poirot nije obazirao.

— Kakva sam budala bio! - vikne. - Na kvadrat! Nikad se više neću hvaliti svojim sivim stanicama!

— Nije to loše - rekoh mrzovoljno. - O čemu je riječ?

Kad bi slijedio svoje zamisli, Poirot ne bi na mene obraćao pozornost.

— Računi, potpuno sam na njih zaboravio. Da, ali gdje? Gdje? Nije važno, sigurno ne griješim. Moramo se odmah vratiti.

Lakše reći nego učiniti. Stigli smo putničkim vlakom u Exeter a ondje Poirot unajmi automobil. Vratili smo se u Crabtree Manor u rane jutarnje sate. Neću opisivati kako su se Bakerovi začudili kad smo ih probudili. Ne obraćajući pozornost ni na koga, Poirot velikim koracima zagradi u radnu sobu.

— Nisam bio idiot na kvadrat, nego na tridesetšestu potenciju, prijatelju - udostoji se reći. - Pogledajte! Ode do radnog stola, izvuče ključ i otkine omotnicu.

Blenuo sam u njega. Kako se može nadati da će pronaći veliku oporuku u maloj omotniciz Pozorno otvori omotnicu i izravna je. Upali svijeću i metne čistu stranu omotnice iznad plamena. Za nekoliko minuta pojave se blijeda slova.

— Pogledajte, prijatelju! - pobjedonosno usklikne Poirot.

Pogledam. Nekoliko redaka blijedih slova u kojima se ukratko kaže kako sve ostavlja svojoj nećakinji Violet Marsh. Datum je bio 25. ožujak u 12.30, a svjedoci su Albert Pike, slastičar, i Jessie Pike, udata žena.

— Je li zakonita? - upitam bez daha.

— Koliko ja znam, nije protiv zakona napisati oporuku mješavinom nevidljivih tinti. Namjera oporučitelja je jasna, a užitnik je njegov jedini krvni srodnik. Kako je bio pametan! Predvidio je svaki korak koji će tragač poduzeti, i koji sam ja, idiot, poduzeo. Naručio je dva obrasca, natjerao sluge dvaput potpisati, pa odjurio s oporukom napisanom na unutrašnjoj strani prljave omotnice i nalivperom punjenim mješavinom nevidljive tinte, Lukavstvom je dobio potpise slastičara i njegove žene ispod svog potpisa, pričvrstio oporuku za ključ radnog stola i uživao. Prozre li njegova nećaka tu malu podvalu, opravdat će izbor svog životnog puta i školovanja i moći uživati u njegovu novcu.

— Ali je nije prozrela, zar ne - rekoh polako. Nije pošteno. Starac je zapravo pobijedio.

— Nije, Hastingse. Vaš mozak je zastranio. Gospođica Marsh je dokazala oštroumnost i vrijednost obrazovanja za žene time što se odmah obratila meni.

Pravilo je, Hastingse: uvijek uposli stručnjaka. Dokazala je da joj novac s pravom pripada.

Pitam se što bi pomislio stari Andrew Marsh!

Kraj

Napomene

[1] *Christian Science, vjera i način liječenja. Osnivačica: Mary Baker Eddy, 1866. godine. Temelji se na tumačenju Biblije koje tvrdi kako se bolest, grijeh i smrt mogu pobijediti primjenom božanskih načela kršćanske nauke.*

[2] *Nemeza, grčka boginja osvete, op. pr.*

[3] *Bow Street, središnji londonski policijski sud, pokraj Covent Garden, op.pr.*